



LÄNSSTYRELSEN  
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

# Naturvärdesinventering för Stigfjordens naturvårdsområde

Delområde: Kalvöfjorden och södra Orustkusten



Rapportnr: 2018:03

ISSN: 1403-168X

Rapportansvarig: Olle Molander, OM's Naturtjänst

Omslagsfoto: Vy från Kalvön mot Stora Garpen och Skutholmen

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturavdelningen



Rapporten finns som pdf på [www.lansstyrelsen.se/vastragotaland](http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland) under Publikationer/Rapporter.

## Förord

Under 2017 inventerades landmiljöerna i de norra delarna av Stigfjordens naturvårdsområde. Inventeringen utfördes av konsultföretaget OM's Naturtjänst på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Uppgiften var att inventera och klassificera naturvärden i området. Resultatet av inventeringen kommer att ligga till grund för arbetet med en översyn av naturvårdsområdet. Inventeringsresultatet är också betydelsefullt vid framtagandet av en skötselplan för området.

Inventeringsresultatet presenteras i denna rapport. Den utgör inte något ställningstagande från Länsstyrelsernas sida. Slutsatserna är konsulternas egna och författarna ansvarar själva för innehållet.



## Innehåll

Uppdraget.....	6
Sammanfattning .....	7
Metodik.....	9
Allmän beskrivning av inventeringsområdet .....	11
Naturvärdesobjekt och landskapsobjekt.....	16
Vasseröd- Valösund (karta 1) .....	16
Valösund- Strand (karta 2).....	35
Strand (karta 3) .....	48
Landskapsobjekt A Ängholmsområdet.....	54
Ängholmenområdet (karta 4).....	55
Holm- Hagaån (karta 5) .....	94
Hagaån- Hjälmsvik (karta 6) .....	113
Landskapsobjekt B Hjälmsvik - Härholmenområdet .....	145
Hjälmsvik- Svanviks kile (karta 7).....	146
Knösen, Lyngnholmen, Skutholmen, St. Garpen, Kalvön (karta 8) .....	169
Landskapsobjekt C Kalvön .....	183
Lökeskären, Hålholmen, Stävö kalv (karta 9).....	202
Landskapsobjekt D Stävö .....	208
Stävö, Hjälmsvik (Karta 10).....	209
Landskapsobjekt E Hjälmsvik .....	216
Landskapsobjekt F Hälsön.....	226
Hälsön, Ormholmen (karta 11) .....	227
Källor .....	243

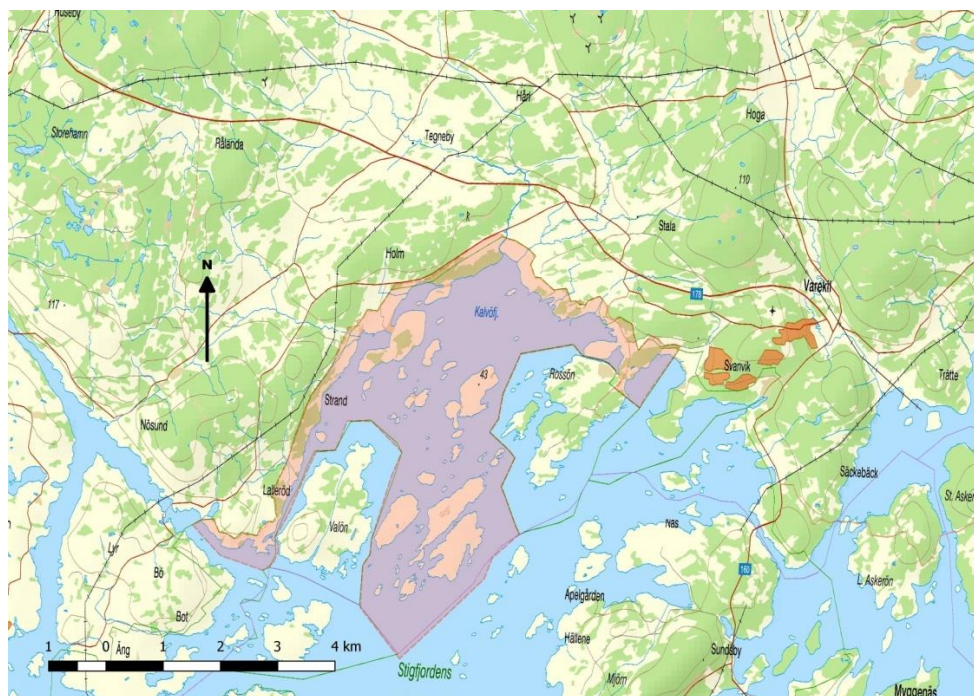
Bilaga 1 Matris för naturvärdesbedömning

Bilaga 2 Kartor (1-13)

## Uppdraget

Inför en översyn av skyddet av Stigfjordens naturvårdsområde och för att kunna upprätta en skötselplan för området har, på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, en naturvärdesinventering och naturvärdesbedömning gjorts av de landmiljöer av naturvårdsområdet som är belägna i Orust kommun fram till gränsen för Svanviks naturreservat i öster. Även de öar med en area överstigande 2 ha inom Stigfjordens naturvårdsområde som är belägna i Orust kommun öster om Valön har ingått i inventeringsuppdraget

Fältarbetet har utförts under maj-september 2017 av biologerna Tore Mattsson och Olle Molander, OM's Naturtjänst.



Rosa färg på denna översiktskarta markerar det aktuella inventeringsområdet

## Sammanfattning

---

En naturvärdesinventering och naturvärdesbedömning enligt Svensk Standard har gjorts av delar av Stigfjordens naturvårdsområde inom Orust kommun från gränsen för naturvårdsområdet vid Vasseröd i väster till gränsen mot Svanviks naturreservat i öster. Även de öar i Stigfjorden inom Orust kommun öster om Valön som ingår i naturvårdsområdet har inventerats.

Inventeringen har utförts som **NVI på fältnivå** med detaljeringsgraden **”Översiktlig”**. Förutom grundnivån har NVI:n kompletterats med **tilläggen ”Naturvärdesklass 4”** och **”Kartering av Natura 2000-naturtyp”**.

Inom inventeringsområdet har vi identifierat 164 naturvärdesobjekt som redovisas i text, bild och kartor i denna rapport.

- 14 av dessa har bedömts tillhöra naturvärdesklass 1 – högsta naturvärde
- 58 har bedömts tillhöra naturvärdesklass 2 – högt naturvärde
- 72 har bedömts tillhöra naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde
- 20 har bedömts tillhöra naturvärdesklass 4 – visst naturvärde

På grund av den mosaikartade och småskaliga förekomsten av biotoper inom undersökningsområdet har vi valt att även redovisa många naturvärdesobjekt med en area som understiger en hektar.

Övriga delar av inventeringsområdet har bedömts ha lågt naturvärde och redovisas inte i denna rapport såvida de inte ingår i ett landskapsobjekt.

Sex landskapsobjekt har avgränsats inom undersökningsområdet. Inom dessa ger de ingående naturvärdesobjekten tillsammans och/eller tillsammans med områden utanför naturvärdesobjekten en helhet som har positiv betydelse för naturvårdsarter framförallt bland fåglarna.

Alla påträffade förekomster av hotade eller andra rödlistade arter redovisas där så är möjligt med exakta koordinater.

Naturvärdes- och landskapsobjekt samt Natura 2000-naturtyper redovisas också i bilagda shape-filer och attributtabeller.

Inventeringen har genomförts under maj-september 2017. Alla delområden har besökts vid två tillfällen under säsongen. Vid det första tillfället var inriktningen fåglar och vid det andra tillfället övriga organismgrupper och bedömning och avgränsning av Natura 2000-naturtyper.

Inför inventeringen har även Artportalen, Föreningen Bohusläns Floras databas, Skogsdataportalen, Trädportalen, Virtuella herbariet, TUVÅ, Ängs- och hagmarksinventeringen och Ädellövskogsinventeringen konsulterats för att få data om tidigare fynd från området, markanvändningshistorik och tidigare naturvärdesbedömningar inom området.

Vid Natura-2000-inventeringen har många, framförallt gräsmarksobjekt bedömts som ej fullgoda eller som utvecklingsmark som med återupptagen hävd kan utvecklas till Natura 2000-naturtyper. I stora delar av inventeringsområdet har betet upphört och därmed har igenväxningen av dessa tidigare betade marker tagit fart. Genom röjning, eventuell bränning och återupptaget bete torde det vara möjligt att återskapa delar av det tidigare öppna landskapet som karakteriserat stora delar av Stigfjordens naturvårdsområde. Att lyckas vrida klockan tillbaka i hela området är däremot förmodligen ekonomiskt och arbetsmässigt helt orealistiskt.

Genom den i kustlandskapet typiska mosaikartade förekomsten av olika naturtyper har också många Natura 2000-objekt behövt klassas som "Mosaiker".



## Metodik

---

Vi har använt oss av inventeringsmetodik enligt Svensk Standard SS 199000:2014 *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning* och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014 *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000*.

Inventeringen har utförts som **NVI på fältnivå** med detaljeringsgraden **”Översiktlig”**. Förutom grundnivån har NVI:n kompletterats med **tilläggen ”Naturvärdesklass 4”** och **”Kartering av Natura 2000-naturtyp”**. Vi har använt en matris för naturvärdesbedömning som redovisas i bilaga 1.

Detaljeringsgraden ”Översiktlig” innebär att endast naturvärdesobjekt med en area över en hektar identifieras. På grund av den mosaikartade och småskaliga förekomsten av biotoper inom undersökningsområdet har vi dock valt att även redovisa många naturvärdesobjekt med en area som understiger en hektar.

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM. Som GIS-program har QGIS Desktop 2.14.9 och ArcGIS Pro använts.

Inför fältinventeringen har Artportalen, Skogsdataportalen, Trädportalen, Virtuella herbariet, TUVVA, Åsander 1989 och Bengtsson 1992 konsulterats för att få data om tidigare fynd från området, markanvändningshistorik och tidigare naturvärdesbedömningar inom området.

En genomgång av befintliga fynduppgifter från området i Föreningen Bohusläns Floras databas har också gjorts.

För naturvårdsarter anges inom parentes efter artnamnet följande förkortningar:

- Hotade arter: (CR), (EN) eller (VU)
- Övriga rödlistade arter: (NT)
- Arter förtecknade i EU:s fågeldirektiv (FD)
- Arter förtecknade i EU:s art- och habitatdirektiv, bilaga 4 (EU)
- Skyddade arter: (§)
- Signalarter: (S)
- Typiska arter: (T)

Signalarter som är träd och signalarter växande på träd har även noterats i träd bärande biotoper som ej räknas som skogsbiotoper.

Fynd av naturvårdsarter, som gjorts vid naturvärdesinventeringen, är inlagda i Artportalen.

Foton från de flesta naturvärdesobjekt finns med i rapporten. Orsaken till att foton saknas från vissa naturvärdesobjekt är dels att vi bedömt att ett foto från just detta objekt inte tillför någon ytterligare information, då det finns foton från snarlika objekt. Dels har vi i några fall vid rapportskrivandet upptäckt att ett objekt som vi vid fältinventeringen bedömt ha lågt naturvärde, och därför ej fotograferats, ändå ska tilldelas en naturvärdesklass. Det har då i en del fall ej varit möjligt att på grund av rådande årstid ta sig dit för att kompletteringsfotografera.

Många lokaler inom undersökningsområdet utgörs av igenväxande och numera obetade hällmarksmosaiker. Dessa har som Natura 2000-naturtyp klassats som ej fullgoda mosaiker eller som utvecklingsmark som med röjning och/eller återupptaget bete kan utvecklas till Natura 2000-naturtyper. Om dessa vid naturvärdesbedömningen bedömts ha obetydligt artvärde har de inte fått någon naturvärdesklassning i denna rapport.

Vid benämning av biotoper har vi använt de rekommendationer som finns för respektive naturtyp i SIS-TR 199001.

Naturvärdes- och landskapsobjekt samt Natura 2000-naturtyper redovisas också i bilagda shape-filer och attributtabeller.

Limniska vattenmiljöer har inte inventerats avseende vattenyta, vattenmassa och botten. Därför är naturvärdesbedömningarna av dessa miljöer att betrakta som preliminära. Marina miljöer har inte omfattats av uppdraget.

Vid vår inventering av detta undersökningsområde har vi besökt varje delområde vid två tillfällen: ett besök i maj som varit inriktat på att inventera fåglar som visar någon typ av häckningskriterie, och ett besök senare under säsongen, som varit inriktat i första hand på att inventera kärlväxter och dagfjärilar samt att identifiera och avgränsa Natura 2000-habitaten.

Mossor, lavar, andra insekter och svampar har inte eftersökts i någon större utsträckning annat än i speciella miljöer som till exempel gamla träd, men i de fall vi påträffat naturvårdsarter inom dessa organismgrupper har de medtagits vid naturvärdesbedömningarna.

Därför kan naturligtvis inte denna inventering, liksom knappast någon naturvärdesinventering som görs under en säsong, kallas heltäckande. Vissa arter inom många organismgrupper har en kort aktiv säsong då de är identifierbara, och förekomsten av många arter kan också variera mellan olika år.

Detta gör att de naturvärdesbedömningar som gjorts är att betrakta som försiktiga. Mer ingående inventeringar av olika organismgrupper hade resulterat i fler naturvårdsarter av högre status och därmed i en högre naturvärdesklassning av en del naturvärdesobjekt samt fler naturvärdesobjekt.

De delar av undersökningsområdet som ej har erhållit naturvärdesklass 1-4 har bedömts ha lågt naturvärde. Orsaken är att vi bedömt att art- och biotopvärdet i dessa delar av undersökningsområdet är obetydliga.

## Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Undersökningsområdet ligger i Orust kommun och omfattar delar av Stigfjordens naturvårdsområde från områdesgränsen i väster vid Vasseröd till gränsen för Svanviks naturreservat vid Rörvik i öster. Dessutom ingår de öar i naturvårdsområdet som ligger inom Orust kommun öster om Valön.

Kustlandskapet på södra Orust, liksom i Bohuslän i övrigt var tidigare hårt utnyttjat för bete, odling och avverkning och blev därför med tiden nästan helt trädlöst. Endast små områden med framförallt ekskog i randområden mellan odlingsmark och berg var de enda skogklädda partier som fanns kvar.

Numera har det extensiva betet i stort sett upphört och finns bara kvar i begränsade delar av området som Runsö, Kvarnhagen, Yttergård, Ängholmen, Holm, Rörholmen, Hjälmsvik, Härholmen och längst inne i Svanviks kile vid Rörvik. Istället håller igenväxning med konkurrenskraftiga gräs och högrörter, förbuskning och förskogning på att ta över.

De flesta av de naturvärden som varit knutna till Stigfjordens naturvårdsområde fanns i ett landskap präglat av bete. I och med dagens situation är dessa hotade eller i många fall försvunna från området.



Välhävdat strandäng vid Rörholmen. Såväl kor som får utför här ett viktigt naturvårdsarbete. Dock finns risk för att de senare betar bort de fina bestånd av saltmålla som finns på strandängen.

Den västra delen av undersökningsområdet, från Vasseröd till Kvarnhagen domineras av hög bergsterräng som sluttar ner mot vattnet. I många fall är sluttningen så brant att där finns höga klippbranter mot vattnet. I mindre partier av området finns finsedimentstränder, till exempel vid näset till Holmudden eller där dalgångar skär ner genom bergssluttningarna, som vid Gårvik, men dessa är idag stadda i kraftig igenväxning.

De sluttande hållmarkerna är igenväxande med framförallt en, tall och triviallöv i de delar där jordtäcket är tillräckligt.

Söder om Kvarnhagen ligger ett relativt stort barrskogsområde på en plåtå i bergsterrängen. Detta område har tidigare varit brukad eller betad mark, och skogen är planterad för en mansålder sedan.

Väster om bryggan vid Valösund finns ett öppnare hagmarksområde med gamla och grova ekar. Här finns också en större öppen betesmark ovanför strandängen. Dessa områden betas inte längre men gräset slås av markägaren och de öppna ytorna har omvandlats till gräsmatta.

Öster om bryggan ligger en betesmark/hagmark i sluttningen mot vattnet, som fortfarande hålls öppen tack vare betande djur. Detta betade område övergår i ett större parti med ekskog som är betad i den södra delen.

Denna ekskogsdominerade bergsterräng fortsätter norrut till Strand med avbrott för bebyggelse i anslutning till tidigare odlingsmark vid Tornehagen och södra delen av Strand.



Ekskogar av olika slag finns på ett flertal ställen i inventeringsområdet. Här rör det sig om senvuxna ekar i en bergssluttning.

Området mellan Strand och Rörholmen består av odlad mark och fortfarande använd betesmark. Här finns också välhävdade strandängar med stora naturvärden. Vid betesmarkerna vid Strand finns utloppet för Stranne å.

De idag landfasta öarna Ängholmen och Rörholmen karakteriseras av ett varierande mosaiklandskap. Rörholmen och stora delar Ängholmen betas fortfarande och här finns många av de naturvärden som är knutna till ett öppet betesmosaiklandskap ännu kvar.

Mellan landsvägen vid Holm och österut till Hagaån ligger ett skogsområde som tidigare varit betad hagmark, och som fortfarande har kvar sin hagmarksprägel. Norr om skogen ligger åkermarker som fortsätter österut fram till Berget. I åkermarken mynnar åarna Hagaån och Kärrebergsån.

Mellan bryggan till Lagmansholmen och piren vid Ronäs finns ett omväxlande parti som ännu betas. Det innehåller bergkullar, öppna betesmarker, strandängar och ekdominerade hagmarker.

Vid Hjälmvik finns längst i norr åkermark och söder därom vidsträckta betade strandängar som sträcker sig söderut till gränsen mot Rossöns naturreservat och ut på Härholmen. På Härholmen finns, liksom på Äng- och Rörholmen ett betesmosaiklandskap med stora naturvärden.



Härholmen med omgivande välhävdade strandängar utgör ett av inventeringens landskapsobjekt

Öster om landsvägen vid Hjälmvik ligger ett bergsparti med uppväxande skog söderut till Svanviksvägen.

Söder om dessa ligger ett stort bergsparti som går ända till stranden vid Svanviks kile. Detta bergsparti är till största delen täckt av äldre, senvuxen ekskog.

Längst in i Svanviks kile ligger en vidsträckt, flack strandäng som är betad.

I Stigfjorden ligger en hel del öar inom undersökningsområdet. Vi har endast inventerat öar med en landareal överstigande 2 ha. De mindre öarna som inventerats är Ormholmen, Stävö kalv, Hålholmen, de östra Lökeskären, Torgrimsholmen, Runsö, Knösen, Lyngnholmen, Skutholmen och Stora Garpen och de större är Stävö, Hjälms, Hälsön och Kalvön.

Trots att Stigfjorden är ett mycket grunt vattenområde sticker alla öar utom Lökeskären brant upp ur havet och de har en i många stycken dramatisk topografi. Runt öarna stupar på stora partier branta klippstup ner mot vattnet och det är bara få stränder som är flackare och möjliggör ilandstigning.



Branta stränder, som här på Stävö, dominerar på öarna i inventeringsområdet. Till höger ser vi ett av undantagen, Lökeskären. I bakgrunden skymtar Hjälm's stup i fjärran.

Alla öar har förmodligen varit betade, en del av dem till sen tid. Idag förekommer bete bara på Runsö, men till för något år sedan förekom också ett svagt fårbete på Hälsön.

På de inre av de stora öarna ligger ett myller av dalgångar som idag täcks av uppväxande skog.

Även stora partier med plåtåer finns, framförallt på Hälsön och Kalvön och här finns kvar en del av de betespräglade gräsmarker och fukthedar som tidigare täckte stora arealer av de stora öarna i området.

De högsta topparna på öarna är kala och erbjuder fantastiska vyer över Stigfjordenområdet. Dessa är också populära spaningsplatser för havsörn. Denna i området tidigare övervintrande fågel har på senare år börjat översomra och det är nog en tidsfråga innan även häckning konstateras.



Uppe på bergsplatån på södra delen av Hälsön finns ännu kvar ett relativt öppet hedlandskap med omväxlande torra och fuktiga partier.

På södra Hjälms och Stävö finns rudiment kvar av sluttande fukthedar, och i dessa kan man ännu stöta på en del exklusiva kärlväxter.

På södra Kalvön och sydvästra Hälsön finns flackare partier med igenväxande stora strandängar. I detta område på Hälsön ligger också rester av en gammal gårdsbebyggelse.

Det upphörda betet har fått till följd att öarna är stadda i kraftig igenväxning, och det kommer att krävas omfattande restaureringsarbeten om de ska återfå de naturvärden som är knutna till betespräglade öppna skärgårdsöar.

# Naturvärdesobjekt och landskapsobjekt

---

Vasseröd- Valösund (karta 1)

Naturvärdesobjekt 1 Hällmarkssluttning vid Vasseröd	Naturvärdesklass: 2
--	---------------------

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-07-04

**Mittkoordinater:** 6443714/296225

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En hällmarkssluttning åt sydväst som domineras av ej fullgod 8230 *Hällmarkstorräng*. Insprängt finns partier med lite djupare jordtäckte, där ljung och uppväxande vegetation dominerad av en och tall växer. Dessa har vi klassat som ej fullgod 4030 *Torra hedar*.

I västra delen av området går ett fuktdrag ner mot havet. På ett par översilade avsatser nära stranden noterade vi **loppstarr (VU)** vid 6443708/296175 och **granspira (NT)** vid 6443711/296173. Tillsammans med dessa växte också bland annat följande fukthedsarter: jungfrulin, **ängsvädd (T)**, **klockljung (T)**, ärtstarr, blåtåtel och kopparbryum.

I 8230-partier noterade vi **gul fetknopp (T)**, **tjärblomster (T)**, kärleksört, sandlök, bergven, trift, strandglim, monke och gaffelbräken.

Bland annat **knägräs (T)** växte i 4030-partierna i området.



Klippmiljön med ljunpartier och det sydvända läget synes vara en lämplig miljö för hasselsnok (VU, EU). Vi såg inte arten vid vårt besök, men arten ses regelbundet i liknande miljöer på sydvästra Orust.

### **Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – loppstarr (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – granspira (NT)
- 3) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 4) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4030 *Torra hedar*
- 5) Lämplig miljö för hotad art - hasselsnok
- 6) Mosaikartad miljö
- 7) Negativt: området betas ej



Naturvärdesobjekt nr 1 utgörs av en brant hällmarkssluttning vid Vasseröd. Nära stranden i området påträffades loppstarr och granspira

Naturvärdesobjekt 2  
Klippstup vid Vasseröd

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:** 6443555/296300

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Klippstupet som utgör naturvärdesobjekt nr 2

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En hög och brant klippa mot havet vid Vasseröd.

Området saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 3 Hällmarkssluttning V om Gårvik	Naturvärdesklass: 2
---	---------------------

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-07-04

**Mittkoordinater:** 6443599/296464

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En sydvänd hällmarkssluttning som domineras av ej fullgod 8230 *Hällmarkstorräng*. Insprängt finns partier med lite djupare jordtäckte, där ljung och uppväxande vegetation dominerad av en och tall växer. Dessa har vi klassat som ej fullgod 4030 *Torra hedar*.

I 8230-partier noterades bland annat **vårtåtel (T)**, vårbrodd, bergsyra och bergglim.

I 4030-partier noterades bland annat **knägräs (T)** och kråkbär.

I Artportalen finns en notering från 2010 om **borsttåg (NT)** från detta område. Vi återfann inte denna art men den kan mycket väl finnas kvar här, då miljön ej har ändrats påtagligt sedan dess.

**Gulsparv (VU)** sjöng i området vid vårt besök i maj.

Klippmiljön med ljungpartier och det sydvända läget synes vara en lämplig miljö för hasselsnok (VU, EU). Vi såg inte arten vid vårt besök, men arten ses regelbundet i liknande miljöer på sydvästra Orust.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – borsttåg (NT)
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4030 *Torra hedar*
- 4) Lämplig miljö för hotad art - hasselsnok
- 5) Mosaikartad miljö
- 6) Negativt: området betas ej



Hällmarksslutningen där gulsparv hävdade revir i maj 2017

Naturvärdesobjekt 4  
Klippbrant på V-sidan av Gårvik

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:**  
6443584/296604

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Havsklippan som utgör naturvärdesobjekt nr 4

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** En hög och brant klippa mot havet på västsidan av Gårvik. En brygga är anlagd utmed klippan.

På klippan växte bland annat **strandglim (T)**, och den har därför klassats som 1230 *Havsklippor*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*.

Naturvärdesobjekt 5  
Hällmark inne i Gårvik

Naturvärdesklass: 4

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:** 6443688/296789

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Hällmarkstorrängen vid stranden i Gårvik

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En hällmark vid havet som nästan helt saknar högre vegetation. I sprickor i hällmarken växer dock bland annat **gul fetknopp (T)**, **stymorsviol (T)**, och på berget bland annat **tuschlav (T)**.

Vi har klassat den som ej fullgod 8230 *Hällmarkstorräng*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8230 *Hällmarkstorräng*
- 3) Negativt: området betas ej

Naturvärdesobjekt 6  
Strandskog inne i Gårvik

Naturvärdesklass: 4

### Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:** 6443693/296836

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Triviallövskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -



I strandskogen vid Gårvik förekommer bland annat torrakor med bohål

**Beskrivning:** Närmast vattnet finns en ohävdad havssträndäng med ett stort bestånd av ängsruta.

Innanför denna ligger en strandskog med gamla, grova, både levande och döda klibbalar. En grov och frisk skogsalm (CR) och en likaså grov och frisk ask (EN) växer närmast berget i öster. Marken är fuktig på grund av utsipprande grundvatten från den ovanför belägna dalgången.

Högre upp i sluttningen växer mest björk och tall.

Element: Hålträd, död ved, stengärdsgård.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Förekomst av hålträd
- 3) Förekomst av död ved
- 4) Förekomst av stengärdsgård.

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-07-04

**Mittkoordinater:** 6443646/296882

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant, Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En hällmarksmosaik på berget norr om näset mot Holmudden. Ingående naturtyper är 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*. Området är ohävdad och därmed är dessa naturtyper ej fullgoda.

På 8230-partier har vi bland annat noterat **gul fetknopp (T)**, **styvmorsviol (T)** och **tuschlav (T)**.

På 4030-partier har vi noterat **hirsstarr (T)**, **pillerstarr (T)**, **knägräs (T)** och **stagg (T)**.

Det finns en notering på Artportalen från 2001 om borsttåg (NT) från stigen över berget. Vi kunde dock inte återfinna arten och det är sannolikt att den inte finns kvar på denna lokal.

Mot havet i väster ligger ett högt och brant stup, bland annat bevuxet med **strandglim (T)**. Denna klippa har vi därför klassat som fullgod 1230 *Havsklippor*.

Vid båda våra besök sjöng **gulspurv (VU)** från buskar i bergsterrängen.



**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4030 *Torra hedar*
- 3) Mosaikartad miljö
- 4) Negativt: området betas ej



Hällmarksmosaikerna på Ö sidan av Gårvik Innehåller skiftande naturtyper

Naturvärdesobjekt 8  
Klippbrant på V Holmudden

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:**  
6443510/296874

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Denna vegetationsklädda havsklippa utgör naturvärdesobjekt nr 8

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** På västra sidan av Holmudden ligger ett högt och brant stup, bland annat bevuxet med **strandglim (T)**. Denna klippa har vi därför klassat som 1230 *Havsklippor*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*

**Naturvärdesobjekt 9**  
*Havsstrandäng vid näset mot  
Holmudden*

**Naturvärdesklass: 4**

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:**  
6443620/296939

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Havsstrandängen vid näset till Holmudden är idag tätt igenvuxen av havssäv

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** På östsidan av näset mot Holmudden ligger en havsstrandäng. Denna är ohävdad och idag helt övervuxen med framförallt havssäv, och typiska arter för biotopen saknas.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö

Naturvärdesobjekt 10  
Klippstup inne i viken på SÖ  
Holmudden

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-07-04

**Mittkoordinater:**  
6443556/297029

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Berg och sten

Den branta havsklippan inne i viken på SÖ Holmudden

**Biotop:** Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** Inne i viken på sydöstra Holmudden reser sig en hög och brant klippa. På denna växer bland annat **strandglim (T)**. Vi har därför klassat den som 1230 *Havsklippor*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*.

Naturvärdesobjekt 11  
Klippstup längst i Ö på Holmudden

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:**  
6443633/297160

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

Naturvärdesobjekt nr 11 utgörs av en brant vegetationsklädd havsklippa längst i Ö på Holmudden

**Beskrivning:** Den östligaste delen av Holmudden består av ett högt berg som stupar brant mot havet. I branten växer bland annat **strandglim (T)**. Vi har därför klassat den som 1230 *Havsklippor*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*.

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-07-04

**Mittkoordinater:**  
6443867/297138

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Intill spången växer bland annat ett flertal tuvor av borsttåg och orkidén jungfru Marie nycklar

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Fukthed

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** Bergen norr om Holmudden består av en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*. Markägaren röjer bort uppkommande buskar och sly, varför dessa naturtyper här kan klassas som fullgoda. Dock skulle bete eller bränning behövas för att en rikare markflora skulle kunna utvecklas.

På 4030-partier växer bland annat **hirsstarr (T)**, **pillerstarr (T)**, **knägräs (T)**, **stagg (T)** och **ängsvädd (T)**.

På 8230-partier växer bland annat **gul fetknopp (T)**, **styvmorsviol (T)** och **tuschlav (T)**.

I en svacka i hällmarken finns ett igenväxande fukthedsfragment. Här påträffade vi **borsttåg (NT)** vid 6443817/297094, ett snår med **skageracksbjörnbär (NT)** vid 6443831/297096, **jungfru Marie nycklar (§)**, **ängsvädd (T)** och **klockljung (T)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – borsttåg (NT) och skageracksbjörnbär (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4030 *Torra hedar*
- 4) Negativt: Området betas ej

Naturvärdesobjekt 13  
Klippstup N om Holmudden

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

Inventeringsdatum: 2017-07-04

Mittkoordinater:  
6443898/297195

Tidigare inventeringar: -

Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Klippstupet N om Holmudden

Naturtyp: Berg och sten

Biotop: Klippbrant

Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** En hög och brant klippa mot havet norr om Holmudden. På denna växer bland annat **strandglim (T)**. Vi har därför klassat den som 1230 *Havsklippor*.

Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

Motivering: Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*

Naturvärdesobjekt 14  
Skogsområde vid Lalleröd

Naturvärdesklass: 2

## Karta 1

Inventeringsdatum: 2017-05-12, 2017-07-04

Mittkoordinater:  
6443997/297207

Tidigare inventeringar: -

Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Triviallövskog,  
Randskog

Ingående Natura 2000-naturtyper: -



Lövskogsområdet vid Lalleröd som innehåller naturvårdsintressanta element såsom hålträd

**Beskrivning:** Området ligger i ett dalstråk som går åt nordost ner mot havet mellan ett par berg.

I den västra delen består det av en sydvänd randskog nedanför en långsträckt klippbrant. Här finns element som en grov apel, en mycket grov björk och en mycket grov tall. Även en vid årstiden till art obestämbar *Taxus*- buske växte här.

Längre åt öster övergår randskogen i en fuktig alskog närmast stranden. Alarna är gamla och grova och bland dem finns hålträd. En mycket grov, delvis nedbruten sälglåga finns i området. Här löper också en stengårdsgård.

I alskogen påträffade vi en buskformad **järnek (CR)** vid 6444007/297218. Närboende kände inte till denna buske och kunde heller inte påminna sig att järnek skulle vara planterad i någon trädgård i trakten.

Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

Motivering: Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – järnek (CR)
- 2) Förekomst av hålträd
- 3) Förekomst av grov död ved
- 4) Förekomst av grova träd
- 5) Förekomst av stengårdsgård



Jærneksplantan som påträffades i det aktuella objektet



Naturvärdesobjekt 15  
Klippstup intill småbåtsbryggan vid  
Lalleröd

Naturvärdesklass: 3

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-09-12

**Mittkoordinater:**  
6444101/297293

**Tidigare  
inventeringar:** -



Silikatbranten som stupar brant mot havet vid Lalleröd

### **Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En hög och brant klippa mot havet intill småbåtsbryggan vid Lalleröd.

Typiska arter för 1220 saknas, men på klippan växer bland annat **bergglim** (T) och stensöta och den har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*.

Naturvärdesobjekt 16  
Barrblandskog mellan Lalleröd och  
Valösund

Naturvärdesklass: 4

## Karta 1

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:**  
6444290/297264

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Skog och träd

I naturvärdesobjekt nr 16 finns det rikligt med död ved

**Biotop:** Barrblandskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Ett relativt stort barrskogsområde på gammal betesmark. Skogen är första generationens barrskog som etablerats på gammal betesmark. Den saknar därför gamla träd, men den är medelåldrig, flerskiktad och olikåldrig och saknar synliga tecken på avverkning. Mycket död ved finns. Element som lodytor och stengärdsgårdar noterades.

**Blåmossa (S)** och **revlumner (§)** noterades.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Flerskiktad och olikåldrig skog
- 3) Inga avverkningsspår
- 4) Mycket död ved
- 5) Förekomst av lodytor
- 6) Förekomst av stengärdsgårdar
- 7) Negativt: Gamla och grova träd saknas

## Valösund- Strand (karta 2)

Naturvärdesobjekt 17 Strandområde S om bryggan i Valösund	Naturvärdesklass: 3
---	---------------------

### Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:** 6444576/297464

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUV A 2004. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng, Hällmark, Gräsmark, Bäckutflöde

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1210 *Driftvallar*

**Beskrivning:** Området består av strandremsan närmast söder om bryggan i Valösund. Enligt TUV A är området i huvudsak välhävdad. Idag förekommer dock inget bete i området.

Det består huvudsakligen av en smal remsa havsstrandäng. Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

I södra delen ligger ett par hällmarkskullar med omgivande torrare gräsmark. Detta parti har vi klassat som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 6270 *Silikatgräsmarker*.

Uppe i gräsmarken ligger också en välutvecklad 1210 *Driftvallar*.

En bäck rinner ut i havet genom strandängen.

På hällmarkspartier växer bland annat **gul fetknopp (T)**, **styvmorsviol (T)** och **tuschlav (T)**.

På strandängen växer bland annat **strandkrypa (T)**, **havsnarv (T)**, **trift (T)**, **bohusmarrisp (§)** rikligt vid 6444573/297482.

På gräsmarken växer bland annat **backnejlika (T)**, **ängsvädd (T)**, **bockrot (T)** och **liten blåklocka (T)**.

På driftvallen noterade vi **spjutmålla (T)** och **krusskräppa (T)**.

En grov, flerstammig oxel växer nära stranden vid 6444535/297400.

Vid vårt besök noterade vi **strandskata (T)** och **rödbena(T)** på strandängen.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper – 1210 *Driftvallar*
- 3) Mosaikartad landmiljö
- 4) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) Bäckutflöde



Strandområdet S om bryggan vid Valösund

Naturvärdesobjekt 18 Trädklädd betesmark vid Valösund	Naturvärdesklass: 2
--	---------------------

## Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:** 6444799/297514

### Tidigare inventeringar:

- Ädellövskogsinventeringen 1992. Klass 3
- TUVÅ 2004. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Trädklädd betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** Denna 9070 *Trädklädd betesmark* ligger på båda sidor om vägen till bryggan vid Valösund.

Väster om vägen består den av en ekdunge som inte längre betas. Dock slås undervegetationen årligen, så biotopens karaktär har bibehållits. Enligt TUVÅ är området i huvudsak välhävdat.

Ekarna i detta område är genomgående mycket grova och åtminstone en av dem är hålträdd. Norrut fortsätter detta område som en randskog på västsidan av ett berg. På ekar i området noterade vi bland annat **brun nållav (S)**, **grå skärelev(S)** och **rostfläck (S)**.

I fältskiktet ingår bland annat **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **gökärt (T)**.

Längst i sydost intill bryggan växer en buske av **skageracksbjörnbär (NT)**.

Området fortsätter som en betad björkdunge ner mot stranden på östra sidan av vägen.

Från området strax söder om bryggan sjöng en **gulsparv (VU)** vid vårt besök i maj.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – skageracksbjörnbär (NT)
- 3) Förekomst av flera signalarter.
- 4) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädda betesmarker*
- 5) Klass 3 i ädellövskogsinventeringen
- 6) Förekomst av gamla och grova träd
- 7) Förekomst av hålträd
- 8) Negativt: Området väster om vägen betas ej



Den trädklädda betesmarken vid Valösund innehåller äldre ekar med intressant lavflora

Naturvärdesobjekt 19  
Havsstrandäng N om bryggan vid  
Valösund

Naturvärdesklass: 2

## Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:**  
6444943/297643

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Havsstrandängen N om bryggan vid Valösund

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En lång och smal remsa med betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* sträcker sig från bryggan vid Valösund och norrut.

Vi noterade bland annat **strandkrypa (T)**, **trift (T)**, **havsnarv (T)**, **saltnarv (T)** och **höskallra (T)** på strandängen.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 20  
Betesmark N om bryggan vid  
Valösund

Naturvärdesklass: 2

## Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:** 6444991/297590

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Betesmosaikmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En stor kuperad betesmark norr om bryggan vid Valösund, som ligger mellan havsstranden i öster och åkermark i väster. Den består huvudsakligen av en mosaik som domineras av 6270 *Silikatgräsmarker* med insprängda partier av 8230 *Hällmarkstorräng*. Dessa naturtyper är fullgoda, då området fortfarande betas. Närmast stranden förekommer några mindre lövträdsdungar.

Östra delen av området utgörs av ren 8230.

I området växer bland annat följande arter: **liten blåklocka (T), ängsvädd (T), blåsuga (T), svartkämpar (T), knölsmörblomma (T), mandelblom (T), gul fetknopp (T), liten fetknopp (T) och styvmorsviol (T)**. Vi noterade även ängsvaxskivling och gul vaxskivling i området.

Vid besöket i september sågs 10 amiraler och 6 bålgetingar suga sav från en skadad björk i området.



## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 4) Mosaik-artad miljö
- 5) Brynmiljöer med bärande buskar



Naturvärdesobjekt nr 20 innehåller betade träddungar nära stranden och längre upp en mosaik av hållmarks- och gräsytor

Naturvärdesobjekt 21  
Trädklädd betesmark mellan Valösund  
och Tornehagen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:** 6445265/297606

### Tidigare inventeringar:

- Ädellövskogsinventeringen 1992. Klass 3

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Trädklädd betesmark

**Ingående Natura 2000-  
naturtyper:**

- 9070 *Trädklädd  
betesmark*



Innanför stenmuren ser man den trädklädda  
betesmarken med pågående beteshävd

**Beskrivning:** Området är stort och består av en nästan ren ekskog. Träden är relativt klena och senvuxna, Södra delen betas fortfarande, medan den norra och västra delen numera är obetad, men har kvar en tydlig betespåverkad karaktär. Stengårdsgårdar finns i området. Vi har klassat området som 9070 *Trädklädd betesmark*. Området ingår i Ädellövskogsinventeringen.

Markfloran är fattig, men i den ingår **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **gökärt (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 3) Klass 3 i ädellövskogsinventeringen
- 4) Förekomst av gamla och senvuxna träd
- 5) Förekomst av stengårdsgårdar
- 6) Negativt: I delar av området har betet upphört

Naturvärdesobjekt 22  
Alskog vid Tornehagen

Naturvärdesklass: 4

## Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-09-12

**Mittkoordinater:**  
6445496/297741

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Skog och träd

Alskogen nära stranden vid Tornehagen

**Biotop:** Triviallövskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Området ligger nära havsstranden och består av en klibbalskog. Träden är grova och många av dem har socklar. En del död ved finns. I buskskiktet finns en del hasselbuketter.

I södra kanten av området står två grova ekar intill en tomt.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Förekomst av grova träd
- 3) Förekomst av död ved

Naturvärdesobjekt 23  
Torggrimsholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 2

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6445478/297989

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Gräsmark, Havsstrandäng.

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ö dominerad av en mosaik huvudsakligen bestående av hällmarker. Insprängda i hällmarken finns gräsmarks- och hed-partier. På norra ändan av ön ligger en havsstrandäng. Denna sträcker sig också ut en bit åt norr på en revel.

Bete saknas numera på ön. Dock skulle med små insatser i form av bete denna ö kunna återfå sin tidigare hävdberoende natur, och därmed skulle dess naturtyper åter nå fullgod status. Enligt närboende har ön tidigare betats av får.

Vi har därför klassat öns naturtyper som ej fullgoda 1330 *Salta strandängar* och en mosaik av ej fullgoda 8230 *Hällmarkstorräng*, 4030 *Torra hedar* och 6270 *Silikatgräsmarker*.

På reveln växer rikligt med **bohusmarrisp** (§) kring 6445556/297903. Här noterades också **strandkrypa** (T), liksom saltört och glasört.

I gräsmarkspartier noterades **ängsvädd** (T), **höskallra** (T), **liten blåklocka** (T), röllika och rödven.

På hällmarker noterades **stymorsviol** (T), **gul fetknopp** (T) och **tuschlav** (T).

Vid besöket i maj sågs ett par **rödbenor** (T) och en **strandskata** (T) födosöka på reveln. Dessa arter kan mycket väl häcka på ön. Över södra delen av ön sjöng **sånglärka** (NT) och **ängspiplärka** (NT).

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – revirhävdande sånglärka och ängspioplärka
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 1330 *Salta strandängar*, 6270 *Silikatgräsmarker* och 4030 *Torra hedar*
- 4) Mosaik-artade landmiljöer
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) Negativt: Ön betas inte



Hällmarksmosaik på Torgrimsholmen. Igenväxningen efter det att fårbetet upphörde har ännu inte gått så långt, så här borde förnyad beteshävd snabbt ge ett fint resultat.

Naturvärdesobjekt 24  
Ekskog vid Tornehagen

Naturvärdesklass: 2

### Karta 2 (3)

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-12

**Mittkoordinater:** 6445779/297772

### Tidigare inventeringar:

- Ädellövskogsinventeringen 1992.  
Klass 3

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Näringsfattig ekskog

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9190 *Näringsfattig ekskog*

**Beskrivning:** Detta område täcker en stor yta och utbreder sig, delvis som en randskog, på och runt bergen vid Tornehagen. Området ingår, förutom den nordligaste delen, i Ädellövskogsinventeringen.

Det består av en obetad, uppväxande ekskog. Spår av sentida avverkning saknas, men här finns inte så mycket död ved. Skogen är olikåldrig, och på hållmarkspartier finns gamla, senvuxna träd. Stengårdsgårdar finns i området. Vi har klassat området som 9190 *Näringsfattig ekskog*.

Undervegetationen domineras av **blåbär (T)**. Även **vildkaprifol (T)** noterades. Utmed en nordvärd lodyta vid 6445734/297679 växte **klippfrullania (S)**, **västlig hakmossa (S)** och **trädporella (S)**.

Uppe på berget norr om Tornehagen ligger ett litet kärr i ekkrattskogen.

Från ett källpåverkat parti i östra delen av området hördes **mindre hackspett (NT)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – spelande mindre hackspett (NT)
- 2) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9190 *Näringsfattig ekskog*
- 4) Klass 3 i ädellövskogsinventeringen
- 5) Spår av sentida avverkning saknas
- 6) Skogen är flerskiktad och olikåldrig
- 7) Förekomst av gamla, senvuxna träd



Näringsfattiga ekskogen vid Tornehagen

## Strand (karta 3)

<i>Naturvärdesobjekt 25 Havsstrandäng mellan Tornehagen och Strand</i>	<i>Naturvärdesklass: 4</i>
--	----------------------------

### Karta 3

**Inventeringsdatum:** 2017-09-12

**Mittkoordinater:**  
6445821/297970

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



En smal artfattig havsstrandäng finns längs stranden mellan Tornehagen och Strand

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En lång och smal remsa med ohävdad havsstrandäng sträcker sig hela vägen utmed havet mellan Tornehagen och Strand. Strandängen är bevuxen med ohävdsväxtvegetation.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Brynmiljö i övergång mellan olika biotoper
- 3) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Naturvärdesobjekt 26  
Strandremsa i S delen av Strand

Naturvärdesklass: 2

### Karta 3

**Inventeringsdatum:** 2017-09-27

**Mittkoordinater:**  
6446317/298107

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Strandremsan i S delen av Strand där falkbjörnbär påträffades

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Igenväxande havsstrand

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad och igenväxande, långsmal strandremsa i södra delen av Strand. Området är täckt av buskvegetation och vass/havssäv.

I slänten nedanför en väg vid 6446277/298061 noterades ett bestånd av **falkbjörnbär (VU)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – falkbjörnbär (VU)
- 2) Brynmiljö i övergång mellan olika biotoper
- 3) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 27  
Igenväxande mark vid Strand

Naturvärdesklass: 3

**Karta 3**

**Inventeringsdatum:** 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6446538/298249

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Igenväxningsmark

**Biotop:** Triviallövskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -



Gammal vidkronig ek vid Strand som vittnar om en tidigare mer öppen miljö

**Beskrivning:** Objektet omfattar en igenväxande gammal tomtmark och en intilliggande uppväxande lövskog.

Vid tomtmarken växer ett snår av **skageracksbjörnbär (NT)** vid 6446549/298265.

I lövskogen står en gammal, grov hagmarksek med omkretsen 261 cm. Den har stort behov av frihuggning.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – skageracksbjörnbär (NT)
- 2) Förekomst av gammal, grov ek

Naturvärdesobjekt 28  
Havsstrandäng vid Strand

Naturvärdesklass: 2

### Karta 3

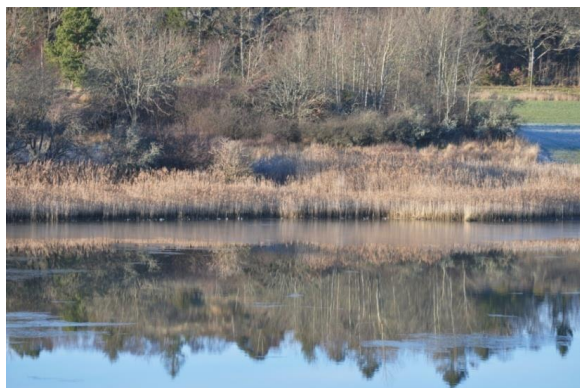
**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-27

**Mittkoordinater:**  
6446858/298500

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den vassbevuxna havssträndängen vid Strand

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En lång och smal, ohävdad havssträndäng löper utmed havsstranden vid Strand. Strändängen är mestadels bevuxen med vass, andra högvuxna gräs och havssäv. Här och där finns en del busksnår och uppväxande triviallövtäd.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

Vid 6446695/298434 växer ett bestånd av **stallört (VU)**.

Från en tät trädunge hördes **gröngöling (NT)** vid vårt besök i maj. Då noterades också sjungande **strandskata (T)**, **sävspurv (VU)**, **buskskvätta (NT)** och **ängsplärka (NT)** inom detta område.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – stallört (VU), revirhävdande sävspurv (VU)
- 2) Förekomst av andra rödlistade arter – revirhävdande buskskvätta (NT), ängsplärka (NT) och gröngöling (NT)
- 3) Brynmiljö i övergång mellan olika biotoper
- 4) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 29  
Väggkant vid Strand

Naturvärdesklass: 4

### Karta 3

**Inventeringsdatum:** 2017-09-27

**Mittkoordinater:**  
6446731/298267

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Infrastruktur och bebyggd mark

Väggkanten vid Strand med ett rikt bestånd av skageracksbjörnbär

**Biotop:** Väggkant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Utmed denna väggkant växer ett rikt bestånd av **skageracksbjörnbär (NT)** vid 6446706/298224.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – skageracksbjörnbär (NT)

Naturvärdesobjekt 30  
Åkrar vid Strand

Naturvärdesklass: 3

### Karta 3 (4)

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12

**Mittkoordinater:**  
6446961/298464

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Åkrarna vid Strand där sånglärkan flitigt drillade i maj 2017

**Naturtyp:** Åkermark

**Biotop:** Åker

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Åkrar söder om gården vid Strand.

I maj sjöng **sånglärka (NT)** över åkrarna.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande sånglärka (NT)
- 2) Lämplig livsmiljö för sånglärka
- 3) Lämplig födosöksmiljö för bl. a. svanar och gäss

## Landskapsobjekt A Ängholmsområdet

### Karta 12

**Mittkoordinater:** 6447619/299298

**Ingående naturvärdesobjekt: 31-47, 53, 62, 65-68**

**Beskrivning:** Området är i sin helhet av mycket stor betydelse för vatten- och kustbundna fåglar, framförallt som födosöks- och rastplats under flyttning, och milda vintrar även för övervintring.

Detta beror på att vattnet över de leriga bottarna är grunt och att strandängarna och angränsande marker är flacka och hålls öppna genom bete.

Här finns också en variation i biotoper genom inslag av hållmarker, busksnår och träd eller träddungar.

Stora öppna betade marker vid stränderna med inslag av buskage och träd som skydd och boplatser ger också förutsättningar för häckning för en del minskande och numera rödlistade eller hotade arter som sånglärka, trädpiplärka, buskskvätta, gulspurv och stare.

Fågelrikedomen betingas också av att Stigfjorden-området ligger i en ledlinje för flyttningssträck.

Detta landskapsobjekt omfattar också den kultiverade åker- och betesmarken vid Holm som ligger utanför undersökningsområdet.

## Ängholmenområdet (karta 4)

Naturvärdesobjekt 31 Havsstrandäng på S-sidan av Stranne å	Naturvärdesklass: 2
--	---------------------

### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6447199/298641

**Tidigare inventeringar:** -

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Denna betade och därmed fullgoda 1330 *Salta strandängar* utgör nedre delen av en betesmark vid gården Strand.

På strandängen växer bland annat **gulkämpar (T)** och **strandkrypa (T)**.

Vid besöket i maj uppehöll sig **ängspiplärka (NT)**, **tofsvipa (T)**, **rödbena (T)** och gluttsnäppa i området.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 32 Stranne å	Naturvärdesklass: 2
-----------------------------------	---------------------

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6447235/298562

**Tidigare inventeringar:** -

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Vattendrag

**Biotop:** Mindre vattendrag

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 3260 *Mindre vattendrag*

**Beskrivning:** Denna å, som har sina källor i det inre av Orust, rinner i den sista delen av sitt lopp genom undersökningsområdet och mynnar i den grunda havsviken vid Strand. Vi har klassat ån som en fullgod 3260 *Mindre vattendrag*.

Den del av ån som rinner genom undersökningsområdet kantas av vassbälten utom närmast mynningen, där marken är välbetad.

Mynningsområden för vattendrag är en limnisk nyckelbiotop och har stor betydelse som viktig livsmiljö för många rödlistade arter knutna till vattendrag.

Vi har inte undersökt vattenmiljön eller bottenmiljön i ån, men generellt kan sägas att många fågelarter använder mynningsområdet vid Stranne å som rast-, övervintrings- och födosöksplats.

Ån är dessutom det till individantal viktigaste **havsöring (T)**-förande vattendraget i kommunen.



**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Lämplig livsmiljö för många rödlistade arter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 3260 *Mindre vattendrag*
- 3) Limnisk nyckelbiotop



Stranne å nära utloppet i havet

Naturvärdesobjekt 33  
Hävdad havsstrandäng N om Stranne  
å

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6447322/298681

**Tidigare inventeringar:** -

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng, Öppen betesmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*
- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En välbetad och fullgod 1330 *Salta strandängar* utbreder sig norr om Stranne å. Den är mycket flack och kring ett bäckutflöde mycket sumpig.

I västra delen av betesmarken ligger ett något högre beläget och torrare parti som vi klassat som fullgod 6270 *Silikatgräsmarker*. På grund av högt betestryck kunde inte några vid inventeringstillfället kvarvarande naturvårdsarter identifieras i detta parti.

Öster om bäckutflödet fortsätter strandängen som en smal bård utmed stranden österut till vägbanken till Ängholmen.

Bland annat noterades följande växter på strandängen: **Strandkrypa (T)** och **havsnarv(T)**.

Vid besöket i maj sågs både sjungande och rastande **ängspiplärka (NT)**. Här sågs också **tofsvipa (T)**, **rödbena (T)**, **gulärta (T)**, grönben och gluttnäppa. Området är en mycket viktig rastplats för sträckande vadare.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 1330 *Salta strandängar* och 6270 *Silikatgräsmarker*.
- 4) Viktig rastplats för sträckande vadare och andra fåglar
- 5) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Havsstrandängen N om Stranne å

Naturvärdesobjekt 34  
Betesmarker vid Yttergård

Naturvärdesklass: 3

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-05-12, 2017-09-27

Mittkoordinater: 6447375/298827

Tidigare inventeringar: -

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Betesmosaikmark

Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*



I norra delen av naturvärdesobjekt 34 ser man dessa välvårdade gamla fägator

**Beskrivning:** En välhävdad fårbetad betesmark i ett mosaiklandskap med ett par bergkullar. Dessa har vi klassat som fullgoda 8230 *Hällmarkstorräng*. Ett parti av gräsmarken är fullgod 6230 *Stagg-gräsmarker*.

I gräsmarken finns ett stort inslag av **stagg (T)**. Vi noterade också slem-, vit- och spröd vaxskivling i detta område.

På hällmarkspartier växer bland annat **stymorsviol (T)**, **gul fetknopp (T)** och **tuschlav (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 3) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 4) Mosaik-artad miljö
- 5) Brynmiljöer med bärande buskar
- 6) Förekomst av stengärdsgårdar

Naturvärdesobjekt 35  
Hällmark Ö om Yttergård

Naturvärdesklass: 4

#### Karta 4

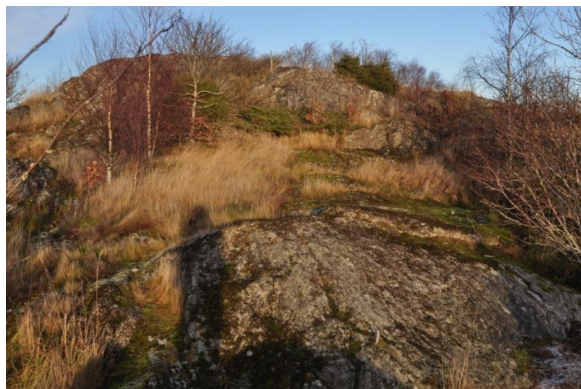
**Inventeringsdatum:** 2017-09-27

**Mittkoordinater:**  
6447453/299004

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Berg och sten

Den ohävdade hällmarken Ö om Yttergård

**Biotop:** Hällmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En ohävdad och ej fullgod 8230 *Hällmarkstorräng* omgiven av tomtmark och betesmarker. Begynnande igenväxning i partier med djupare jordtäcke.

Bland annat noterades **stymorsviol (T)**, **gul fetknopp (T)** och **tuschlav (T)**.

Mot gräsmarken i sydost vid 6447398/298992 klänger **murgröna (§)** uppefter bergsidan och upp i en ek.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8230 *Hällmarkstorräng*
- 3) Området är ohävdad

Naturvärdesobjekt 36  
Åker- och gräsmark vid Holm

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6447725/299171

**Tidigare inventeringar:** -

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark/Åkermark

**Biotop:** Öppen betesmark/Åker

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Området omfattar de ej Natura 2000-klassade, men hävdade, delarna av undersökningsområdet vid Holm. Det utgörs av öppna betesmarker. Även några åkertegar finns i området. Här finns också ett antal diken med vass och enstaka buskar på kanterna.

Området är mycket viktigt som rast- och födosöksplats för flyttande fåglar. Under årens lopp har ett otal observationer från detta område av både vanliga och ovanliga arter lagts in på Artportalen. Ofta har noteringarna dålig noggrannhet i koordinatangivelserna och det är svårt att avgöra om observationerna är gjorda i detta område eller på strandängen. Från de senaste åren finns där även häckningskriterier noterade för följande arter som med stor sannolikhet gäller från detta område: **Ängspiålrka (NT), sånglärka (NT), svarthakad buskskvätta (EN), gulspurv (VU), sävsparv (VU) och rördrom (NT).**

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera hotade arter – häckningskriterier på svarthakad buskskvätta (EN), gulspurv (VU) och sävsparv (VU)
- 2) Förekomst av andra rödlistade arter - häckningskriterier på ängspiålrka (NT), sånglärka (NT) och rördrom (NT)
- 3) Lämplig häckningsmiljö för flera rödlistade fåglar

4) Innehåller diken med buskage och vassar



Åkrarna och gräsmarkerna vid Holm är flitigt frekventerade av en rad fågelarter och intresserade ornitologer

Naturvärdesobjekt 37  
Strandängar på den inre och norra  
stranden av norra Ängholmsviken

Naturvärdesklass: 1

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-05-12, 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6447741/299307

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1310 *Glasörtstränder*
- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Längst inne i norra Ängholmsviken finns en fint utbildad 1310 *Glasörtstränder*. Denna övergår inåt land i en 1330 *Salta strandängar*, som också sträcker sig norrut utmed hela den norra stranden av norra Ängholmsviken. I ett parti, omkring en utströmmande mindre bäck, är strandängen mycket bred. Området betas av får och nötkreatur och är välhävdad. Naturtyperna är därför fullgoda.

I 1310-partiet är bland annat följande arter noterade: **glasört (T)**, **styv glasört (T)**, **saltört (T)**, **saltnarv (T)**, **havssälting (T)** och **revigt saltgräs (T)**.

I 1330-partiet växer dessutom bland annat **strandkrypa (T)**, **havsnarv (T)**, **gulkämpar (T)**, **trift (T)**. Från 2001 finns på Artportalen en notering om **östersjömaskros (T)** från lokalen. Den finns sannolikt kvar, då miljön är oförändrad, men för att finna den måste lokalen besökas vid maskrosornas blomning i maj.

I området kring bäckutflödet växer också **saltmålla (EN)** kring 6447968/299479 och **smal käringtand (NT)** kring 6447918/299450.



Området är mycket viktigt som rast- och födosöksplats för flyttande fåglar. Under årens lopp har ett otal observationer från detta område av både vanliga och ovanliga arter lagts in på Artportalen. Från de senaste åren finns där även häckningskriterier noterade för följande arter: **ängspiplärka (NT)**, **sånglärka (NT)** och **rödbena (T)**.

#### **Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – saltmålla (EN)
- 2) Förekomst av flera andra rödlistade arter – smal käringtand (NT), häckningskriterier på ängspiplärka (NT) och sånglärka (NT)
- 3) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 4) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 1310 *Glasörtstränder* och 1330 *Salta strandängar*
- 5) Klass 2 i Ängs och betesmarksinventeringen
- 6) Aktivt objekt i TUVÅ
- 7) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Strandängarna på norra och inre delen av Ängholmsviken

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06, 2017-07-17

**Mittkoordinater:** 6447325/299328

#### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Hällmark, Öppen betesmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En välhävdd betesmark runt en bergkulle strax intill parkeringsplatsen på Ängholmen. Fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* dominerar, men här finns också inslag av fullgod 8230 *Hällmarkstorräng*. Norr därom ingår ett icke Natura 2000-klassat område i betesmarken.

Bland annat växer här **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)**, **pillerstarr (T)**, **kattfot (T)**, **jungfrulin (T)**, **prästkraige (T)** och **styvmorsviol (T)**.

På Artportalen finns noteringar från 2009 om **smultronvisslare (T)**, från 2010 om **brunfläckig pärlemorfjäril (T)**, från 2011 om **silversmygare (NT)**, från 2016 om **prickvingad svävfluga (NT)**, **svävdagsvärmare (NT)** och **ängsmetallvinge (NT)** och från 2017 om **sexfläckig bastardsvärmare (NT)** och **slättergräsfjäril (T)** i området.

**Gulsparrv (VU)** hördes sjunga från buskmarker i östra delen av området.

**Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av flera andra rödlistade arter – silversmygare (NT), prickvingad svävfluga (NT), svävdagsvärmare (NT), ängsmetallvinge (NT) och sexfläckig bastardsvärmare (NT)
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 4) Aktivt objekt i TUVVA
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 6) Mosaik-artad miljö
- 7) Brynmiljöer med bärande buskar



Den artrika betesmarken N om vägen på Ångholmen

Naturvärdesobjekt 39  
Strandängar runt N Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06, 2017-07-17, 2017-08-31

**Mittkoordinater:** 6447480/299790

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



Strandängen runt N Ängholmen betas intensivt av gäss och boskap

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Runt hela norra delen av Ängholmen sträcker sig en smal, välhävdat och fullgod 1330 *Salta strandängar*.

Vi har noterat **smultronklöver (T)**, **strandnarv (T)**, **strandkrypa (T)**, **havsnarv (T)** och **saltnarv (T)**.

Området är mycket viktigt som rast- och födosöksplats för flyttande fåglar. Under årens lopp har ett otal observationer från detta område av både vanliga och ovanliga arter lagts in på Artportalen. Ofta har noteringarna dålig noggrannhet i koordinatangivelserna och det är svårt att avgöra om observationerna är gjorda i detta område eller i de ovanför liggande betesmarkerna.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06, 2017-07-17

**Mittkoordinater:** 6447496/299612

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och bete

**Biotop:** Betesmosaikmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 6410 *Fuktängar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*



Allmän purpurmätare som upptäcktes i det aktuella objektet

**Beskrivning:** Norra delen av Ängholmen upptas av en stor öppen betesmark som sluttar ner från ett par bergkullar mot strandängen och mot en dalsänka över ön. En del av området är klassat som Natura 2000-habitat, en del är klassat som icke Natura 2000-mark. Natura 2000-delarna är fullgoda och utgörs av mosaiker med varierande inslag av 6270 *Silikatgräsmarker*, 6230 *Stagg-gräsmarker*, 8230 *Hällmarkstorräng*, 4030 *Torra hedar* och 6410 *Fuktängar*. En grävd damm finns i den västra delen av området.

Vi har noterat bland annat **liten blåklocka (T)**, **stagg (T)**, **darrgräs (T)**, **ängsskallra (T)**, **jungfru Marie nycklar (§)** och **sumpmåra (T)**. Vid 6447446/299502 finns ett stort bestånd av **stallört (VU)**. I västra delen av området uppehöll sig en **allmän purpurmätare (NT)**.

Ett par mycket grova och liggande sälgar finns i en gårdsgård.

Området är mycket viktigt som rast- och födosöksplats för flyttande fåglar. Under årens lopp har ett otal observationer från detta område av både vanliga och ovanliga arter lagts in på Artportalen. Ofta har noteringarna dålig noggrannhet i

koordinatangivelserna och det är svårt att avgöra om observationerna är gjorda i detta eller omkringliggande områden. Från de senaste åren finns även häckningskriterier noterade där för följande arter som med stor sannolikhet gäller från detta område: **Ängspiålrka (NT), sånglärka (NT), buskskvätta (NT), gulsparrv (VU), sävsparrv (VU) och stare (VU)**

#### **Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera hotade arter - stallört (VU), revirhävdande gulsparrv (VU), sävsparrv (VU) och stare (VU)
- 2) Förekomst av flera andra rödlistade arter - allmän purpurmätare (NT), ängspiålrka (NT), sånglärka (NT) och buskskvätta (NT)
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 6270 *Silikatgräsmarker*, 6230 *Stagg-gräsmarker*, 4030 *Torra hedar* och 6410 *Fuktängar*
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 6) Mosaik-artad miljö
- 7) Brynmiljöer med bärande buskar



Betesmarken på norra Ängholmen innehåller en rad olika naturtyper. Här ser man bland annat blommande stallört

Naturvärdesobjekt 41  
Fuktäng på N Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-17

Mittkoordinater:  
6447365/299475

#### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Fuktäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6410 *Fuktängar*

**Beskrivning:** En del av betesmarken på norra Ängholmen som vi klassat som fullgod 6410 *Fuktängar*.

I området finns bland annat en rik förekomst av **jungfru Marie nycklar** (§), **stjärnstarr** (T), **stagg** (T), **darrgräs** (T), **hirsstarr** (T) och **blodrot** (T). På Artportalen finns från 2001 **ängsnattviol** (NT) noterad i området. Vi observerade inte arten vid vårt besök, men det är sannolikt att den finns kvar, då miljön synes oförändrad.



Fuktängen på N Ängholmen i vinterskrud. Här kan man under försommaren se en rik blomning av jungfru Marie nycklar

#### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – ängsnattviol (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6410 *Fuktängar*
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark

Naturvärdesobjekt 42  
Betesmark vid gammal tomtmark på  
N Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-17

Mittkoordinater:  
6447361/299544

#### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Gamla sälgar i naturvärdesobjekt nr 42

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Öppen betesmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silkatgräsmarker*

**Beskrivning:** En torr, betad och fullgod 6270 *Silkatgräsmarker* vid en gammal tomtmark på norra Ängholmen.

Här noterades bland annat **liten blåklocka (T)**, **darrgräs (T)**, **ängsvädd (T)**, **hirsstarr (T)** och **slättergräsfjäril (T)**.

Vid tomtmarken finns ett par gamla, delvis döda sälgar med hål och gnag från **myskbock (S)**.

#### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silkatgräsmarker*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 5) Brynmiljöer med bärande buskar



Naturvärdesobjekt 43  
Fuktäng på Ö Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-17

**Mittkoordinater:**  
6447257/299652

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUV A 2003. Aktivt objekt.



Fuktängen på Ö Ängholmen med blommande stallört

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Fuktäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6410 *Fuktängar*

**Beskrivning:** En fuktig gräsmark som numera är bortstängslat från betesmarken och igenväxande med högrörter och höga gräs.

Vi har klassat området som ej fullgod 6410 *Fuktängar*.

Vi noterade bland annat **stjärnstarr (T)** och vid 6447263/299660 **stallört (VU)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – stallört (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6410 *Fuktängar*
- 3) Negativt: Området är ohävdad

Naturvärdesobjekt 44 Gräsmark på Ö Ängholmen	Naturvärdesklass: 2
---	---------------------

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-17

**Mittkoordinater:** 6447206/299634

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUV A 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Gräsmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En gräsmark som numera är bortstängslat från betesmarken och igenväxande. Den ligger i en ostslutning ner mot den strandnära betesmarken. Vi har klassat den som ej fullgod 6270 *Silikatgräsmarker*.

I området växer bland annat **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **svartkämpar (T)**.

**Gulsparv (VU)** hördes sjunga i området.

#### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Brynmiljöer med bärande buskar
- 4) Negativt: Området är ohävdad

Naturvärdesobjekt 45  
Stagg-gräsmark på Ö Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-17

Mittkoordinater:  
6447133/299644

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Stagg-gräsmarken på östra Ängholmen har fortfarande en rik ängsflora. Utan återupptaget bete lär den inte klara konkurrensen från de högvuxna

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Gräsmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6230 *Stagg-gräsmarker*

**Beskrivning:** En stagg-dominerad del av gräsmarken som numera är bortstängslat från betesmarken och igenväxande. Den ligger i en ostsluttning ner mot den strandnära betesmarken. Vi har klassat den som ej fullgod 6230 *Stagg-gräsmarker*.

Vi noterade bland annat **jungfru Marie nycklar** (§), **stagg** (T), **ängsvädd** (T) och **liten blåklocka** (T). Från 2015 finns på Artportalen noterat **ängsnattviol** (NT) från området. Vi upptäckte inte den arten vid vårt besök, men den finns troligen kvar i området.

**Gulsparv** (VU) hördes sjunga i området.

#### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art - revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – ängsnattviol (NT)
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 4) Negativt: Området är ohävdad

Naturvärdesobjekt 46

Havsstrandäng V om P-platsen på  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 4

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:**

2017-07-06

**Mittkoordinater:**

6447202/299215



Den ohävdade havsstrandängen V om P-platsen på Ängholmen

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:-**

**Beskrivning:** En ohävdad remsa havsstrandäng som är igenväxande med vass.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 47  
Slåtteräng SV om P-platsen på  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:**  
6447217/299259

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Äng och betesmark

Slåtterängen SV om P-platsen på Ängholmen med rik blomning av stallört

**Biotop:** Vall

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En liten vall mellan vägen och strandängen som har karaktär av slåtteräng. Även vägkanterna intill ingår i området.

Vallen har en mycket rik förekomst av **stallört (VU)**. Denna art växer också utmed vägkanterna intill. Även **höskallra (T)** förekommer rikligt.

Tecken på en viss gödningspåverkan syns i området. Med bättre anpassad skötsel skulle det kunna restaureras till en fullgod slåtteräng.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – stallört (VU)
- 2) Stor blomrikedom

Naturvärdesobjekt 48  
Klippbrant SÖ om utsiktsberget på  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 3

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-17

Mittkoordinater:  
6446986/299483

Tidigare inventeringar: -

Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Naturtyp: Berg och sten

Klippbranten SÖ om utsiktsberget på Ängholmen  
utgör naturvärdesobjekt nr 48

Biotop: Klippbrant

Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En brant och hög klippbrant åt sydost från utsiktsberget på Ängholmen. Saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 49  
Ohävdad havsstrandäng på Ö  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 4

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-17

**Mittkoordinater:**  
6447060/299645

#### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den ohävdade vassbevuxna havsstrandängen på Ö Ängholmen

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad smal remsa havsstrandäng som är tätt bevuxen med vass.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 50  
Betesmark Ö om gården på  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-17

**Mittkoordinater:**  
6446912/299284

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Äng och betesmark

Äldre sälgar med gnag av myskbock intill berget Ö om gården på Ängholmen

**Biotop:** Kultiverad betesmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En tidigare kultiverad mark som numera används som betesmark.

I östra delen förekommer spridda bestånd av **stallört (VU)**, bland annat vid 6446978/299313.

Mot berget i öster står en bukett flerstammiga, delvis döda sälgar med många gnaghål från **myskbock (S)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – stallört (VU)
- 2) Förekomst av död ved i randområdet
- 3) Brynmiljöer med bärande buskar i randområdet



#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-17

Mittkoordinater:  
6446917/299455

#### Tidigare inventeringar:

- . TUVÅ 2003. Aktivt objekt

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Stagg-gräsmarken intill skogsbrynet där granspira växer

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Betesmosaikmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** Södra delen av området utgörs av gammal kultiverad gräsmark som numera används som betesmark. I norr övergår denna i en mosaik av fullgoda 6270 *Silikatgräsmarker* och 6230 *Stagg-gräsmarker*.

**Stallört (VU)** växer kring 6446864/299423 och mellan 6446926/299489 och 6446970/299526. Vid 6446948/299477 noterade vi **granspira (NT)**. I detta parti noterades även **jungfru Marie nycklar (§)**, **knägräs (T)**, **stagg (T)**, **ängsvädd (T)** och **slättergräsfjäril (T)**.

#### Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – stallört (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – granspira (NT)
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 6270 *Silikatgräsmarker* och 6230 *Stagg-gräsmarker*.
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Brynmiljöer med bärande buskar

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-17

**Mittkoordinater:**  
6446872/299449

#### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den välhävda havsstrandängen inom naturvärdesobjekt nr 52

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En smal remsa välbetad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* åt sydost på mellersta delen av Ängholmen. I västra delen av området avlöses strandängen en kort bit av en klippstrand.

Vi har bland annat noterat **strandkrypa (T)**, **smultronklöver (T)** och **trift (T)**. Vid 6446907/299299 växer ett bestånd av **stallört (VU)**.

**Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – stallört (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Brynmiljö i övergång mellan olika biotoper
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 53  
Havsstrandäng runt bukten på SV  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 3

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:**  
6447008/299026

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Havsstrandängen i bukten på sydvästra Ängholmen

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En smal remsa betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* löper utmed bukten på sydvästra Ängholmen.

På strandängen noterades **gulkämpar (T)** och **strandkrypa (T)**.

Området är viktigt som rast- och födosöksplats för svanar och gäss.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 4) Rast- och födosöksplats för svanar och gäss

Naturvärdesobjekt 54  
Klippbrant SV om gården på  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 3

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-06

Mittkoordinater:  
6446853/299095

Tidigare inventeringar: -

Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Naturtyp: Berg och sten

Klippbranten SV om gården på Ängholmen

Biotop: Klippbrant, Hällmark

Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En brant och hög klippbrant åt sydost belägen strax sydväst om gården på Ängholmen. Saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

Ovanför branten finns ett mindre parti ej betad och därmed ej fullgod 8230 *Hällmarkstorräng*. På denna växer arter som **tuschlav (T)** och **stymorsviol (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 55  
Betesmark SV om gården på  
Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:** 6446806/299130

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Betesmosaikmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** Västra delen av området består av en betad och fullgod 6270 *Silikatgräsmarker*. Östra delen är en mosaik dominerad av fullgod 8230 *Hällmarkstorräng* men med insprängda fragment av 4030 *Torra hedar*.

I 6270-partiet noterade vi bland annat **liten blålocka (T)**, **svartkämpar (T)**, **revfibbla (T)**, **ängsvädd (T)** och **sexfläckig bastardsvärmare (NT)**.

I mosaikområdet noterades bland annat **stymorsviol (T)**, **vårtåtel (T)**, **vårspärgel (T)**, **knägräs (T)** och **stagg (T)**.

#### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – sexfläckig bastardsvärmare (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 6270 *Silikatgräsmarker* och 4030 *Torra hedar*
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ

- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 6) Mosaik-artad miljö
- 7) Brynmiljöer med bärande buskar



Artrik gräsmark med vacker blomprakt SV om gården på Ängholmen

Naturvärdesobjekt 56  
Gräsmark på västligaste Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:** 6446806/298739

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark, Fuktäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6410 *Fuktängar*
- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** Denna betesmark består längst i väster av en mosaik av 6270 *Silikatgräsmarker* och 6410 *Fuktängar*. Innanför detta parti ligger en ren 6270 som i den östligaste delen övergår i en ren 6410. Området betas och naturtyperna är därför fullgoda. Dock skulle ett högre betestryck och viss buskröjning vara befogad.

Vi noterade bland annat följande arter i 6410-partierna: **Jungfru Marie nycklar (§), gökblomster (T), blodrot (T), stagg (T), ängsvädd (T)** och kambräken.

I 6270-partierna noterade vi **liten blåklocka (T), pillerstarr (T)** och **svartkämpar (T)**.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 6270 *Silikatgräsmarker* och 6410 *Fuktängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVVA
- 4) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 5) Mosaik-artad miljö
- 6) Brynmiljöer med bärande buskar
- 7) Negativt: Området behöver röjas



Den betade gräsmarken på västligaste Ängholmen



Naturvärdesobjekt 57  
Hällmarksmosaik på SV Ängholmen

Naturvärdesklass: 2

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:**  
6446701/298761

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUV A 2003. Aktivt objekt.



Den kuperade hällmarksmosaik på SV Ängholmen

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En hällmarksmosaik på och kring en bergkulle. Området betas och domineras av fullgod 8230 *Hällmarkstorräng* och med insprängda partier av fullgod 4030 *Torra hedar*.

Här växer bland annat **vårtåtel (T)**, **tjärblomster (T)**, **gul fetknopp (T)**, **liten fetknopp (T)**, **blåsuga (T)**, **stagg (T)**, **styvmorsviol (T)**, **pillerstarr (T)** och **tuschlav (T)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4030 *Torra hedar*
- 3) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 4) Mosaik-artad miljö

Naturvärdesobjekt 58  
Betesmark på S-sidan av V Ängholmen

Naturvärdesklass: 3

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:**  
6446733/298895

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Betesmarken på S-sidan av V Ängholmen

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En välbetad och fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* mellan bergknallar och strandäng på sydsidan av västra Ängholmen.

Här växer bland annat **jungfrulin (T)**, **prästkraige (T)** och **darrgräs (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Brynmiljöer med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 59  
Fuktäng på sydligaste Ängholmen

Naturvärdesklass: 3

#### Karta 4

Inventeringsdatum: 2017-07-06

Mittkoordinater:  
6446650/298781

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Fuktängen på sydligaste Ängholmen med pågående igenväxning

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Fuktäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6410 *Fuktängar*

**Beskrivning:** I en svacka mellan bergknallar ligger denna ej fullgoda 6410 *Fuktängar*. Den är kraftigt igenväxande med framförallt en, trots att betesdjur går här. Röjning krävs för att återskapa en fullgod naturtyp.

Flera spridda bestånd med **jungfru Marie nycklar** (§) finns i området. Vi noterade också **stjärnstarr** (T), **stagg** (T), **blodrot** (T) och **ängsvädd** (T).

#### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6410 *Fuktängar*
- 3) Negativt: Området är otillräckligt hävdad

Naturvärdesobjekt 60  
Havsstrandängar runt SV Ängholmen

Naturvärdesklass: 1

#### Karta 4

**Inventeringsdatum:** 2017-07-06

**Mittkoordinater:** 6446595/298815

#### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En smal remsa betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* sträcker sig runt hela den sydvästra delen av Ängholmen.

Flera bestånd av **stallört (VU)** noterades utmed strandängen: vid 6446760/299014, 6446745/298978 och 6446619/298683.

**Dvärglin (VU)** och **knutört (VU)** noterades i rika bestånd vid 6446597/298735. I området noterades även **dvärgarun (§)**, **bohusmarrisp (§)**, **strandkrypa (T)**, **trift (T)**, **smultronklöver (T)** och **havsnarv (T)**.

**Ängspiålrka (NT)** sjöng över strandängen längst i väster.

#### Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera hotade arter – stallört (VU), dvärglin (VU) och knutört (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhåvdande ängspiålrka (NT)
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Brynmiljö i övergång mellan olika biotoper

6) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Havsstrandängen runt SV Ängholmen med ett flertal naturvårdsintressanta arter

## Holm- Hagaån (karta 5)

Naturvärdesobjekt 61  
Hagmark N om Rörholmen

Naturvärdesklass: 2

### Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-27

**Mittkoordinater:** 6448203/299928

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Trädklädd betesmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** På slutningen ner mot strandängen och kring en sommarstugetomt ligger en 9070 *Trädklädd betesmark*. Den västra delen av området betas och ingår i samma betesfälla som strandängen nedanför. Övriga delar av området betas inte längre men har kvar sin hagmarkskaraktär och är därmed fullgoda.

Ingående trädslag är ek, ask, klibbal, apel, rönn, björk, asp, tall och sötkörbär.

I området finns element som grova träd, döda stående och liggande träd, bärande träd och buskar, lodytor, stenmur, block, hålträd, liten bäck och hasselbuketter.

I fältskiktet ingår arter som **liten blåklocka (T)**, **gökärt (T)** och **stagg (T)**.

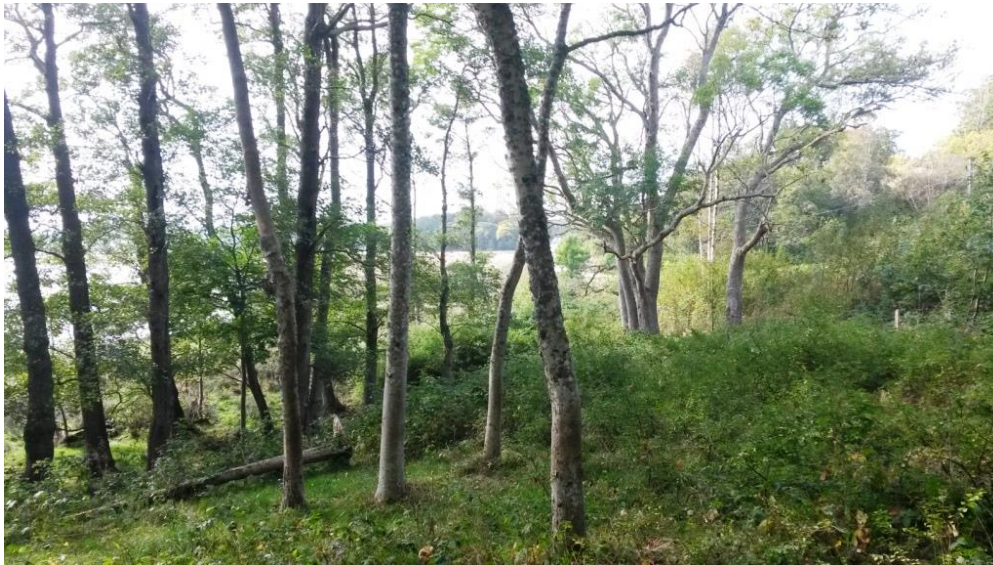
I sydost, under en bergbrant, står en grov ask (omkrets 220 cm) med påväxt av bland annat **guldlockmossa (S)** och **slanklav (S)**.

Detta område fortsätter utanför undersökningsområdet västerut fram till landsvägen. I denna del av hagmarken finns bland annat en mycket grov ek, några mycket grova askar (på dessa växer bland annat **grå skärelav (S)** och **lönnlav (S)**) och en dunge klibbalar varav flera är hålträd och hyser en koloni med häckande **stare (VU)**. Stararna sågs födosöka på angränsande strandängar.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art - häckande stare (VU)
- 2) Förekomst av flera signalarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 4) Förekomst av gamla och grova träd
- 5) Förekomst av död liggande och stående ved
- 6) Förekomst av element som lodytor och stenmur
- 7) Förekomst av bärande träd och buskar
- 8) Förekomst av buskrik brynmiljö
- 9) Negativt: Endast en del av området betas numera



Naturvärdesobjekt 61 utgörs av en trädklädd betesmark. Bland alarna på bilden finns ett hålträd där häckande starar höll i till i maj 2017

Naturvärdesobjekt 62  
Havsstrandäng N om Rörholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

Inventeringsdatum: 2017-05-22, 2017-09-27

Mittkoordinater: 6448158/299950

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Havsstrandängen N om Rörholmen fotograferad från den närliggande landsvägen

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En betad och fullgod 1330 *Salta strandängar* utmed stranden norr om västra delen av Rörholmen. Betesfällan är en fortsättning på betesmarken vid Holm.

På strandängen växer bland annat **strandkrypa (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Naturvärdesobjekt 63  
Hygge N om Rörholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-27

**Mittkoordinater:**  
6448290/300090

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Skog och träd

Hygget N om Rörholmen där gulspurv hävdade revir i maj 2017

**Biotop:** Hygge

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Ett hygge igenväxande med lövsly och en.

En gulspurv (VU) sjöng i området vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulspurv

Naturvärdesobjekt 64  
Klippbrant och randskog N om  
Rörholmen

Naturvärdesklass: 2

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-27

### Mittkoordinater:

6448161/300072

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Berg och sten

Randskogen nedanför klippbranten i naturvärdesobjekt nr 64

**Biotop:** Klippbrant,  
Lövskogsbryn

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En brant och hög klippbrant på sydsidan av berget norr om Rörholmen. Saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

I området ingår en randskog av framförallt ek och ask nedanför branten och som fortsätter österut längs bergssluttningen utmed körvägen till Rörholmen. Här finns en fin brynmiljö med bärande buskar som björnbär, rosor och olvon.

På Artportalen finns noteringar från 2010 om **silversmygare (NT)** och **almsnabbvinge (NT)** ”från vägen ner mot beteshagen”. Dessa arter finns förmodligen fortfarande kvar i området.

Från randskogen hördes **gulspurv (VU)** sjunga vid vårt besök i maj.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulspurv (VU)
- 2) Förekomst av andra rödlistade arter - silversmygare (NT) och almsnabbvinge (NT)
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*
- 4) Brynmiljö med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 65  
Havsstrandäng på N delen av Rörholmen

Naturvärdesklass: 1

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-03

**Mittkoordinater:** 6448095/300189

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1310 *Glasörtstränder*
- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Området omfattar strandängen mellan Rörholmen och Orust. Den är välhävdad och betas av får och nötkreatur. Det är sankt i de lägsta partierna och en stensträng är lagd som en bro för passage till Rörholmen. Ett stängsel gränsar av detta område mot strandängen västerut.

Huvuddelen av området utgörs av en fullgod 1330 *Salta strandängar*.

Det sanka mittpartiet har klassats som fullgod 1310 *Glasörtstränder*.

I 1310-partiet växer **saltmålla (EN)**, **styv glasört (T)**, **saltnarv (T)** och **havssälting (T)**.

I 1330-partier växer dessutom **trift (T)**, **havsnarv (T)**, **gulkämpar (T)**, **strandkrypa (T)** och **ängsskallra (T)**.

**Ängspiplärka (NT)** sjöng över strandängen vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – saltmålla (EN)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhävande ängspiplärka (NT)
- 3) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 4) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 1330 *Salta strandängar* och 1310 *Glasörtstränder*
- 5) Aktivt objekt i TUVÅ
- 6) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Den välhävdade strandängen på N delen av Rörholmen med rika bestånd av saltmålla

Naturvärdesobjekt 66  
Havsstrandäng runt Rörholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-03

**Mittkoordinater:** 6448022/299921

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



Den smala strandängen som löper runt Rörholmen

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Runt hela Rörholmen löper en smal, betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar*. I norr är den ganska tuvig och har inte samma kvaliteter som den lägre liggande strandängen i norr.

Vi noterade bland annat **trift (T)**, **smultronklöver (T)** och **strandkrypa (T)** i området.

### Naturvärdesklass: 3 (Påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 67  
Randskog runt berget på Rörholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-03

**Mittkoordinater:** 6448002/300069

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Lövskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** På nordsidan av berget växer en medelåldrig aspdunge med inslag av rönn. Ett par träd är hålträd. Den har ett relativt stort inslag av lågor. Här finns också en del bärande buskar (björnbär, rosor) och en stenmur löper genom området. I anslutning till en gammal tomtplats finns ett par flerstammiga, mycket grova aplar samt körsbärsträd. På ett block under en av aplarna växte rödtandad hättmossa, en tidigare sällsynt och rödlistad art som nu tycks vara ökande i sydvästra Sverige.

Skogspartiet fortsätter som ett smalt stråk runt bergets ostsida och utbreder sig på sydsidan som en randskog i mycket gynnsamt läge mellan ett bergsstup och strandängen. Här finns ett välutvecklat skogsbryn med ett stort buskage av **skageracksbjörnbär (NT)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – skageracksbjörnbär (NT)
- 2) Inslag av grova träd
- 3) Förekomst av hålträd
- 4) Förekomst av element som stenmur och bärande träd och buskar
- 5) Brynmiljö med bärande buskar



Flerstammiga mycket grova och gamla aplar norr om hållmarken på Rörholmen

Naturvärdesobjekt 68  
Betesmosaikmark på Rörholmen

Naturvärdesklass: 1

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-03

**Mittkoordinater:** 6447924/299980

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Betesmosaikmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** Större delen av Rörholmen består av ett betat mosaiklandskap dominerat av 8230 *Hällmarkstorräng* med insprängda partier av 4030 *Torra hedar*. 6270 *Silikatgräsmarker* finns i ett stråk ovanför strandängen på västra och södra sidan, och i en terrängsvacka i västra delen finns ett område som vi klassat som 6230 *Stagg-gräsmarker*.

I 6270-partier noterades bland annat **jungfru Marie nycklar** (§), **ängsvädd** (T), **darrgräs** (T), **jungfrulin** (T), **svinrot** (T) och vid 6447824/299895 **granspira** (NT). En buske av **skageracksbjörnbär** (NT) växer vid 6447808/299825.

I 6230-partier noterades bland annat granspira kring 6447918/299005, **kattfot** (T), **ängsvädd** (T), jungfru Marie nycklar, **liten blåklocka** (T), **knägräs** (T) och **stagg** (T).

I 4030-partier noterades bland annat stagg, **hirsstarr** (T) och **vårtåtel** (T).

I 8230-partier noterades bland annat **stymorsviol** (T) och **gul fetknopp** (T).

Från 2000 och 2001 finns uppgifter på Artportalen om ängsnattviol (NT), slättergubbe (VU) och slätterfibbla (VU) från detta område, men dessa arter har ej



återfunnits på senare år och inte heller vi fann dem. Förmodligen är de utgångna från området.

**Ängspiplärka (NT)** sjöng över västra delen av området och en **sexfläckig bastardsvärmare (NT)** sågs vid 6447862/299912.

### **Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera rödlistade arter - granspira (NT), skageracksbjörnbär (NT), revirhävande ängspiplärka (NT) och sexfläckig bastardsvärmare (NT).
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 4030 *Torra heddar*, 6270 *Silikatgräsmarker* och 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 4) Mosaikartad miljö
- 5) Aktivt objekt i TUVVA



Betesmosaikerna på Rörholmen innehåller olika naturtyper med ett flertal naturvårdsintressanta arter

Naturvärdesobjekt 69  
Hällmark NO om Rörholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-09-27

**Mittkoordinater:**  
6448267/300302

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Berg och sten

Hällmarken NO om Rörholmen där det finns inslag av rikare bergart

**Biotop:** Hällmarksmosaik

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** I sluttningen ner mot stranden ligger en hällmarksmosaik på amfibolitberggrund. Vi har klassat området som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

Tack vare berggrunden är floran påfallande rik och vi har noterat bland annat brudbröd, svart- och gaffelbräken, **gul fetknopp (T)**, **tjärblomster (T)**, sandkrassing, getväppling, prästkrage, bergglim, backnejlika, harklöver, revfibbla, sandlök, blåmunkar och blodnäva.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Områdets kärlväxtflora är artrikare än det omgivande landskapet
- 2) Rik berggrund ger förutsättningar för en rik flora
- 3) Sluttande mark ger förutsättning för partier med översilning

Naturvärdesobjekt 70  
Havsstrandäng vid Haga, NO om  
Rörholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:**  
6448264/300498

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den vassbevuxna havsstrandängen vid Haga NO om Rörholmen

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad strandängsremsa som löper som en smal bård mellan skogen och vattnet. Strandängen är övervuxen av vass. På ett par ställen når skogen och hållmarken ner till vattnet.

Vi har klassat området som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

På Artportalen finns en notering från 2014 om **saltstarr (NT)** vid 6448308/300686. Arten finns förmodligen kvar på denna växtplats, men vid vår inventeringstidpunkt var den ej identifierbar bland övrig vassvegetation.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – saltstarr (NT)
- 2) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö

Naturvärdesobjekt 71  
Trädklädd betesmark (1) vid Haga

Naturvärdesklass: 2

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6448497/300731

### Tidigare inventeringar:

- Ädellövskogsinventeringen 1992. Klass 3
- Nyckelbiotopsinventeringen – 1998. Lövsumpskog – Objekt med naturvärde

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Trädklädd betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** Ett stort skogsområde beläget mellan åkermarker och havet vid Haga. Området har tidigare varit en betad hagmark, och det har fortfarande kvar sin hagmarkskaraktär. Vi har därför klassat det som fullgod 9070 *Trädklädd betesmark*.

Ek dominerar över stora områden, men här finns också inslag av klibbal, sälg, björk, asp, rönn, gran och tall.

I den västligaste delen ingår en mindre alsumpskog med grova sockelträd varav en del är hålträd och innehåller mulm.

Ett smalt stråk från norr till söder strax väster om mittdelen av området är klassat som Naturvärdesområde av Skogsstyrelsen. Särskilt i detta område finns gott om hålträd med mulm.

Området i stort har mycket död liggande och stående ved. Det har en varierad ålderssammansättning och skogen är flerskiktad. Här finns fuktpartier och ett antal stengärdsgårdar. Ett gryt påträffades i östra delen av området.

I flera sälgar sågs gnaghål från **myskbock (S)**.

**Blåmossa (S)** växer i ett sumpparti väster om Kullbergs slott. I närheten noterades även **trädporella (S)** på ek, **västlig hakmossa (S)** på marken och **grå skärelav (S)** på en grov ek.

Längst i öster, intill Hagaån står några gamla, mycket grova ekar. En av dem är död, men stående, och har en omkrets av 270 cm. På denna växte kopparspik och **gulpudrad spiklav (S)**.

Fältskiktet i området är artfattigt, men här finns bland annat **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **gökärt (T)**.

I en del hålträd konstaterade vi häckning av **stare (VU)** vid vårt besök i maj. Också längst i öster häckade en koloni starar i uppsatta holkar intill åkermarken. Närmast åkermarken i nordväst hördes då också sjungande **gulsparv (VU)**. I östra delen av området, öster om Kullbergs slott hördes sjungande **mindre hackspett (NT)**.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – häckande stare (VU) och revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhävdande mindre hackspett (NT)
- 3) Förekomst av flera signalarter
- 4) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 5) Innehåller Objekt med naturvärde enligt Skogsstyrelsen
- 6) Varierad trädslagssammansättning
- 7) Varierad ålderssammansättning
- 8) Flerskiktat trädskikt
- 9) Rikt med liggande och stående död ved
- 10) Förekomst av hålträd
- 11) Förekomst av fuktpartier
- 12) Förekomst av stengärdsgårdar
- 13) Negativt: Området betas inte längre



Naturvärdesobjekt 71 utgörs av en varierad tidigare hagmark som fortfarande är präglad av den gamla beteshävden. Hålträd och andra element förekommer rikligt i området.

Naturvärdesobjekt 72  
Trädklädd betesmark (2) vid Haga

Naturvärdesklass: 3

## Karta 5

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6448409/300758

### Tidigare inventeringar:

- Ädellövskogsinventeringen 1992. Klass 3

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Trädklädd betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** Ett mindre parti av den trädklädda betesmarken vid Haga som skiljs från det större området av hållmarksmosaikmarker. Även detta område har vi klassat som fullgod 9070 *Trädklädd betesmark*.

I detta område ingår ek, björk, klibbal, rönn och asp. Här finns mycket liggande och stående död ved. Hålträd förekommer, och skogen är flerskiktad. Ett gryt noterades.

Fältskiktet är artfattigt, men här finns bland annat **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **gökärt (T)**.

På en ek och marken intill vid gränsen till hållmarken växte **guldlockmossa (S)**.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av signalart – guldlockmossa (S)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 3) Varierad trädslagssammansättning
- 4) Varierad ålderssammansättning
- 5) Flerskiktat trädskikt
- 6) Rikt med liggande och stående död ved

- 7) Förekomst av hålträd
- 8) Negativt: Området betas inte längre



Den trädklädda betesmarken vid Haga där det finns gott om död ved

Naturvärdesobjekt 73  
Havsstrandäng S om Hagaåns  
mynning

Naturvärdesklass: 4

### Karta 5

Inventeringsdatum: 2017-05-22, 2017-09-28

Mittkoordinater:  
6448521/301065

Tidigare inventeringar: -

Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Naturtyp: Havsstrand

Den vassbevuxna havsstrandängen S om Hagaåns  
mynning

Biotop: Havsstrandäng

Ingående Natura 2000-naturtyper: -

**Beskrivning:** En ohävdad strandängsremsa som löper som en smal bård mellan skogen och vattnet. Strandängen är övervuxen av vass.

Vi har klassat området som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



## Hagaån- Hjälmvik (karta 6)

Naturvärdesobjekt 74 Hagaån	Naturvärdesklass: 2
--------------------------------	---------------------

### Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6448808/301112

**Tidigare inventeringar:** -

#### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Vattendrag

**Biotop:** Mindre vattendrag

#### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 3260 *Mindre vattendrag*

**Beskrivning:** Denna å, som har sina källor i det inre av Orust, rinner i den sista delen av sitt lopp genom undersökningsområdet och mynnar i en grund havsvik. Vi har klassat ån som en fullgod 3260 *Mindre vattendrag*.

Den del av ån som rinner genom undersökningsområdet är nedskuren i det omgivande åkerlandskapet. Åns sidor kantas av vass och busksnår närmast ån.

Mynningsområden för vattendrag är en limnisk nyckelbiotop och har stor betydelse som viktig livsmiljö för många rödlistade arter knutna till vattendrag. Vi har inte undersökt vattenmiljön eller bottenmiljön i ån, men generellt kan sägas att många fågelarter använder mynningsområdet vid Hagaån som rast-, övervintrings- och födosöksplats.

Ån är dessutom ett viktigt **havsöring (T)**-förande vattendrag.

**Sävsparrv (VU)** sjöng från ett busksnår intill ån vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande sävsparv (VU)
- 2) Lämplig livsmiljö för många rödlistade arter
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 3260 *Mindre vattendrag*
- 4) Limnisk nyckelbiotop



Hagaån nära utloppet i havet har stor dragningskraft på olika änder och andra fågelarter

Naturvärdesobjekt 75  
Åkermark Ö om Hagaån

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22

**Mittkoordinater:**  
6448755/301354

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Åkermark

**Biotop:** Åker

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Åkrar mellan Hagaån och Kärrebergsån.

I maj sjöng sånglärka (NT), ängspiplärka (NT) och tofsvipa över åkrarna och åtskilliga starar sågs födosöka.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – revirhävdande sånglärka (NT) och ängspiplärka (NT)
- 2) Lämplig livsmiljö för dessa arter
- 3) Lämplig födosöksmiljö för bl. a. stare, svanar och gäss



Bakom vassen skymtar åkermarken Ö om Hagaån där sånglärka hävdade revir i maj 2017

Naturvärdesobjekt 76  
Havsstrandäng mellan Hagaån och  
Kärrebergsån

Naturvärdesklass: 4

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22

**Mittkoordinater:**  
6448578/301313

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Havsstrand

Strandängsremsan mellan Hagaån och Kärrebergsån är bevuxen av tät vass.

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad strandängsremsa som löper som en smal bård mellan åkermarken och vattnet. Strandängen är övervuxen av vass.

Vi har klassat området som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö

Naturvärdesobjekt 77  
Kärrebergsån

Naturvärdesklass: 2

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22

**Mittkoordinater:**  
6448627/301510

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Vattendrag

Kärrebergsån är kantad av hög vass och spridda klubbalar

**Biotop:** Mindre vattendrag

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 3260 *Mindre vattendrag*

**Beskrivning:** Denna å, som har sina källor i det inre av Orust, rinner i den sista delen av sitt lopp genom undersökningsområdet och mynnar i en grund havsvik. Vi har klassat ån som en fullgod 3260 *Mindre vattendrag*.

Den del av ån som rinner genom undersökningsområdet kantas av vassbälten. Mynningsområden för vattendrag är en limnisk nyckelbiotop och har stor betydelse som viktig livsmiljö för många rödlistade arter knutna till vattendrag. Vi har inte undersökt vattenmiljön eller bottenmiljön i ån, men generellt kan sägas att många fågelarter använder mynningsområdet vid Kärrebergsån som rast-, övervintrings- och födosöksplats.

Ån är dessutom ett viktigt **havsöring (T)**-förande vattendrag.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Lämplig livsmiljö för många rödlistade arter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 3260 *Mindre vattendrag*
- 3) Limnisk nyckelbiotop

Naturvärdesobjekt 78  
Åkermark Ö om Kärrebergsån

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22

**Mittkoordinater:**  
6448555/301576

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Åkermark

**Biotop:** Åker

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Åkrar öster om Kärrebergsån.

I maj sjöng **sånglärka (NT)**, **ängspiplärka (NT)** och tofsvipa över åkrarna.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Påtagligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – revirhävande sånglärka (NT) och ängspiplärka (NT)
- 2) Lämplig livsmiljö för dessa arter
- 3) Lämplig födosökmiljö för bl.a. svanar och gäss



Åkermarken Ö om Kärrebergsån hyser fågelarter som tofsvipa, sånglärka och ängspiplärka

Naturvärdesobjekt 79

Havsstrandäng S om Kärrebergsåns mynning

Naturvärdesklass: 4

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448387/301457

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den ohävdade strandängen S om Kärrebergsåns mynning

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Strandängen betades 2003 enligt TUVÅ, där det också står ”Trivial havsstrandäng”. Numera är den dock ohävdad och delvis övervuxen av vass. Den löper som en smal bård mellan åkermarken och vattnet.

Vi har klassat den som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Strandkrypa (T)** och **saltnarv (T)** noterades här.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö

Naturvärdesobjekt 80  
Igenväxningsmark V om Berget

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6448417/301586

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Igenväxningsmark

Bergsslutningen V om Berget med bestånd av skageracksbjörnbär

**Biotop:** Bergsslutning

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En bergsslutning som är ohävdad och igenväxande med buskar och tall.

Ett snår av **skageracksbjörnbär (NT)** växer i en skreva.

Vid besöket i maj sjöng **gulspurv (VU)** i området.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulspurv (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – skageracksbjörnbär (NT)



Naturvärdesobjekt 81  
Hällmarksmosaik Ö om P-platsen vid  
Lagmansholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6448188/301640

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Hällmarksmosaik Ö om P-platsen vid  
Lagmansholmen

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En igenväxande hällmarksmosaik uppe på ett berg.

Vi har klassat den som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 8230 *Hällmarkstorräng*.

På berget växer bland annat **vitknavel (T)** och **gul fetknopp (T)**.

Vid besöket i maj sjöng **gulsparrv (VU)** och **ängspiplärka (NT)** i området.

På Artportalen finns en notering från 2011 om häckande **törnskata (FD)** i området.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparrv (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 3) Förekomst av art listad i Fågeldirektivet – häckande törnskata (FD)
- 4) Mosaikartad miljö
- 5) Brynmiljöer med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 82  
Betesmark Ö om P-platsen vid  
Lagmansholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448143/301644

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Betesmarken Ö om P-platsen vid Lagmansholmen är relativt välhävdad

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En betad och fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* i sluttningen ovanför strandängen.

Vi noterade bland annat **liten blåklocka (T)** och **bockrot (T)** i området.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Brynmiljöer med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 83  
Havsstrandäng SO om P-platsen vid  
Lagmansholmen

Naturvärdesklass: 2

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448092/301599

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



Strandängen SO om P-platsen vid Lagmansholmen

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En bred, betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* innanför bukten öster om Lagmansholmen.

**Strandkrypa (T), gulkämpar (T), havsnarv (T) och saltnarv (T)** noterades här.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Visst artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Klass 3 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö

Naturvärdesobjekt 84  
Betesmark SV om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448205/301812

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



Betesmarken SV om Gärdet

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En betad och fullgod 6270 *Silikatgräsmarker*.

I västra delen är marken ganska blöt. Den östra delen är kraftigt igenväxande med en, asp och björnbär och i behov av röjning.

Vi noterade bland annat **liten blåklocka (T)** och **ängsvädd (T)** i området.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Klass 3 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 6) Brynmiljöer med bärande buskar
- 7) Inslag av fuktiga partier
- 8) Negativt: Området i behov av röjning

Naturvärdesobjekt 85  
Stagg-gräsmarker SV om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

Inventeringsdatum: 2017-05-22, 2017-09-07

Mittkoordinater:  
6448088/301714

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUV A 2003. Aktivt objekt.



Stagg-gräsmarken med buskridåer intill hållmark SV om Gärdet

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Naturtyp: Äng och betesmark

Biotop: Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6230 *Stagg-gräsmarker*

Beskrivning: En betad och fullgod 6230 *Stagg-gräsmarker*.

I vissa partier igenväxande med en och rosor.

Vi noterade bland annat **ängsvädd (T)**, **liten blåklocka (T)** och **stagg (T)** i området.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

Motivering: Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 3) Klass 3 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 4) Aktivt objekt i TUV A
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 6) Brynmiljöer med bärande buskar
- 7) Negativt: Området i behov av röjning

Naturvärdesobjekt 86  
Klippbrant på SO-sidan av udden SV  
om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448021/301661

### Tidigare inventeringar:

- TUVA 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*



Klippbranten som löper ut i havet SV om Gärdet

**Beskrivning:** En hög och brant klippa på sydostsidan av en udde. Klippan saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

Uppe på berget bakom klippan ligger en hällmarksmosaik som ingår i en betesfålla. Dock är beteshävden svag uppe på berget. Här växer bland annat **stymorsviol (T)**, **gul fetknopp (T)** och **tuschlav (T)**. Denna del av området har vi klassat som 8230 *Hällmarkstorräng*.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 8220 *Silikatbranter* och 8230 *Hällmarkstorräng*.
- 3) Mosaikartad miljö
- 4) Negativt: För svagt betestryck

Naturvärdesobjekt 87  
Trädklädd betesmark S om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448092/301912

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den trädklädda betesmarken S om Gärdet var hösten 2017 präglad av betesdjurens tramp

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Trädklädd betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** En betad och fullgod 9070 *Trädklädd betesmark*.

Trädskiktet domineras av ek, varav en del är gamla och grova.

I fältskiktet växer bland annat **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **gökärt (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 3) Klass 3 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Förekomst av gamla och grova träd
- 6) Området har lång kontinuitet som betesmark

Naturvärdesobjekt 88  
Fuktäng S om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448086/301949

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



Den betade fuktängen S om Gärdet

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Fuktäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6410 *Fuktängar*

**Beskrivning:** En liten betad och fullgod 6410 *Fuktängar* insprängd i den betade skogsmarken.

Vi noterade här bland annat **blodrot (T)**, **hirsstarr (T)** och **sumpmåra (T)**.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6410 *Fuktängar*
- 3) Klass 3 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 4) Aktivt objekt i TUVÅ
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark



Naturvärdesobjekt 89  
Trädklädd betesmark innanför bukten S  
om Gärdet

Naturvärdesklass: 1

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448028/301884

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Trädklädd betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** En betad skog som går runt ett par bergkullar, i nordost gränsande till åkermark. Vi har klassat området som fullgod 9070 *Trädklädd betesmark*.

Ek dominerar och framförallt i östra delen är en del ekar rejält grova eller senvuxna. Här finns också några grova sälgar med gnag från **myskbock (S)** och hackspettshack och en del hasselbuketter. I nordvästra delen växer mest medelåldrig triviallövsog.

I området finns stenmurar, lodytor, en del död ved och bryn med bärande buskar.

I östra delen av området noterade vi **rostfläck (S)** och **grå skärelav (S)** på senvuxna ekar.

I fältskiktet växer bland annat **jungfru Marie nycklar (§)**, **liten blåklocka (T)**, **knägräs (T)** och **gökärt (T)**.

I området sjöng **gulspurv (VU)** vid besöket i maj

**Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävande gulspurv (VU)
- 2) Förekomst av flera signalarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 4) Aktivt objekt i TUVVA
- 5) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 6) Förekomst av gamla och grova träd
- 7) Förekomst av senvuxna träd
- 8) Förekomst av död ved
- 9) Förekomst av lodytor och stengärdsgårdar
- 10) Brynmiljö med bärande buskar



Den trädklädda betesmarken innanför bukten S om Gärdet är en variationsrik miljö.

Naturvärdesobjekt 90  
Hällmarksmosaik SV om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

Inventeringsdatum: 2017-09-07

Mittkoordinater:  
6448031/301775

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Hällmarksmosaik på kullen SV om Gärdet

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En hällmarksmosaik som ligger på en bergkulle omgiven av lövskog. Den domineras av 8230 *Hällmarkstorräng* och har insprängda partier med 4030 *Torra hedar*. Området betas och de ingående naturtyperna är därför fullgoda. Dock är betetrycket svagt.

På 8230-partier växer bland annat **styvmorsviol (T)**, **gul fetknopp (T)** och **tuschlav (T)**.

På 4030-partier växer bland annat **pillerstarr (T)**, **knägräs (T)** och **stagg(T)**.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4030 *Torra hedar*
- 3) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 4) Mosaikartad miljö
- 5) Negativt: För svagt betetryck

Naturvärdesobjekt 91  
Betesmark S om Gärdet

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6448007/301833

### Tidigare inventeringar:

- TUVA 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Gräsmarken S om Gärdet som är omgiven av lövskog

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En liten betad och fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* omgiven av lövskog går upp i en kil från strandängen.

Vi noterade här bland annat **ängsvädd (T)**, ängsvaxskivling och småvaxing.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Aktivt objekt i TUVA
- 4) Området har lång kontinuitet som betesmark

Naturvärdesobjekt 92  
Havsstrandäng S om Gärdet

Naturvärdesklass: 2

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447950/301812

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den betade havsstrandängen S om Gärdet

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1210 *Driftvallar*
- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* mellan lövskogen och stranden inne i bukten söder om Gärdet. I södra delen av strandängen löper en 1210 *Driftvallar*. Inget bete hade skett under senare delen av sommaren, varför även driftvallen var fullgod.

På strandängen noterades bland annat **smultronklöver (T)** och **gulkämpar (T)**.

På driftvallen växte **spjutmålla (T)**, **åkermolke (T)** och **gåsört (T)**.

Vid besöket i maj sågs ett par av **strandskata (T)** på strandängen.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 6) Negativt: För lågt betestryck

Naturvärdesobjekt 93  
Stor klippa vid havsviken N om Ronäs

Naturvärdesklass: 2

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447919/301960

**Tidigare inventeringar:** -



**Skydd:**

Bergryggen som utgör naturvärdesobjekt nr 93 är framträdande i landskapet

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmark, Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** En hög klippa som reser sig brant åt norr från strandängen. På klippan växer **strandglim (T)** varför den klassats som 1230 *Havsklippor*.

Uppe på bergets krön ligger en hällmark, som på grund av otillgängligheten dock inte kan nås av betesdjur.

Vid basen av klippans östligaste del växer ett stort snår av **falkbjörnbär (VU)** kring 6447955/302088.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – falkbjörnbär (VU)
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*
- 3) Mycket stor, hög och otillgänglig klippa, där branten och hällmarken på krönet är opåverkad av mänskliga ingrepp

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6447746/302092

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En fint utvecklad, betad och fullgod 1330 *Salta strandängar* utbreder sig på den flacka stranden i den grunda viken norr om Ronäs. En bäck rinner genom strandängen ut i havet. Strandängen fortsätter sedan som en bård närmast vattnet runt Ronäs.

I det breda partiet av strandängen har vi noterat **saltmålla (EN)** vid 6447805/302078, **stallört (VU)** vid 6447881/301925 och vid 6447741/302095. Dessutom noterades **strandkrypa (T)**, **saltnarv (T)**, **havsnarv (T)**, **gulkämpar (T)**, **smultronklöver (T)**, **dvärgarun (§)** och styv glasört.

På Artportalen finns från 2014 en notering om **liten kärrmaskros (NT)** från detta område. Den finns förmodligen fortfarande kvar här.

I det smalare partiet runt Ronäs har vi bland annat noterat strandkrypa, salt- och havsnarv, smultronklöver och dessutom stallört vid 6447621/302052 och vid 6447540/302172.

På Artportalen finns från 2014 en notering om saltmålla vid 644570/302139 och från 2009 om **strandnarv (T)**. Förmodligen finns dessa arter kvar här.

Längst i öster ligger en driftvall över strandängen. På den växer bland annat **spjutmålla (T)**, **gåsört (T)**, **toppdån (T)**, **vägmålla (T)** och **krusskräppa (T)**.

### Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – saltmålla (EN) och stallört (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – liten kärrmaskros (NT)
- 3) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 4) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 5) Klass 3 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 6) Aktivt objekt i TUV A
- 7) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 8) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



Havsstrandängen vid Ronäs. I förgrunden ser man det bestånd av falkbjörnbär som nämns i beskrivningen av naturvärdesobjekt nr 93.



Naturvärdesobjekt 95  
Betesmark N om Ronäs

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447783/302142

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Betesmarken i sluttningen intill skogen N om Ronäs

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En liten betad och fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* som ligger i sluttningen mellan skogen och strandängen.

Vi noterade bland annat **ängsvädd (T)** och **liten blåklocka (T)**, ängs- och gul vaxskivling i området.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Området har lång kontinuitet som betesmark

Naturvärdesobjekt 96  
Trädklädd betesmark vid Ronäs

Naturvärdesklass: 2

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6447737/302219

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Trädklädd betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9070 *Trädklädd betesmark*

**Beskrivning:** Ett relativt stort, ekdominerat skogsparti som ligger runt några bergkullar vid Ronäs. Betet har upphört i området, men miljön är fortfarande tydligt betespräglad, varför vi klassat området som en fullgod 9070 *Trädklädd betesmark*.

I området finns gamla grova ekar, senvuxna ekar, ett gryt i norra delen, en mycket grov liggande sälg, hasselbuketter och lodytor.

I kantzonen mot betesmarken i söder växer **falkbjörnbär (VU)** kring 6447661/302231.

I sydöstra delen häckade **stare (VU)** i holkar vid vårt besök i maj.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – falkbjörnbär (VU) och häckande starar (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9070 *Trädklädd betesmark*
- 3) Förekomst av gamla och grova träd
- 4) Förekomst av senvuxna träd
- 5) Förekomst av död ved
- 6) Förekomst av lodytor
- 7) Brynmiljö med bärande buskar
- 8) Negativt: Området betas inte längre



Den tidigare betade skogen vid Ronäs

Naturvärdesobjekt 97  
Hällmark Ö om Ronäs

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:** 6447810/302435

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -



Hällmarken Ö om Ronäs där gulspurv hävdade revir i maj 2017

**Beskrivning:** En ohävdad hällmark uppe på ett berg öster om Ronäs. Omges av lövskog och gräsmarker och är igenväxande i partier med djupare jordlager.

En **gulspurv (VU)** sjöng i området vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulspurv (VU)

Naturvärdesobjekt 98  
Gräsmark vid Ronäs

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447620/302122

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den betade gräsmarken i sluttningen vid Ronäs

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6230 *Stagg-gräsmarker*
- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** Mellan strandängen och lövskogen ligger en smal remsa betad gräsmark.

Den västra delen är dominerad av **stagg (T)** och denna har vi klassat som en fullgod 6230 *Stagg-gräsmarker*.

Den östra delen går i ett smalt stråk i en sluttning upp från strandängen och denna del har vi klassat som en fullgod 6270 *Silikatgräsmarker*. Här växer bland annat **ängsvädd (T)**, **liten blåklocka (T)**, **jungfrulin (T)** och **bockrot (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av några naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 6230 *Stagg-gräsmarker* och 6270 *Silikatgräsmarker*
- 3) Området har lång kontinuitet som betesmark

Naturvärdesobjekt 99  
Hällmark SO om Ronäs

Naturvärdesklass: 4

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447577/302247

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmark, Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*



Vy mot stranden SO om Ronäs. I vänstra delen ser man den nämnda havsklippan

**Beskrivning:** En hällmark uppe på ett berg sydost om Ronäs. Ligger delvis på tomtmark.

I södra delen stugar berget brant ner mot strandängen. Detta parti har vi klassat som en 1230 *Havsklippor*, då här växer bland annat **strandglim (T)**.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*
- 3) Negativt: Området delvis på tomtmark

Naturvärdesobjekt 100  
Lövsskog vid Hjälmsvik

Naturvärdesklass: 3

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447586/302428

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Randlövskog

Lövskogen vid Hjälmsvik. Buskarna i förgrunden är falkbjörnbär

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En lövskog på sydsidan av ett berg vid Hjälmsvik. Gränsar till strandängen i söder.

Rika bestånd av **falkbjörnbär (VU)** växer i randzonen mot strandängen.

En **gulsparr (VU)** sjöng i området vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – falkbjörnbär (VU) och revirhävande gulsparr (VU)
- 2) Brynmiljö med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 101  
Strandäng V om Åmunnen

Naturvärdesklass: 2

## Karta 6

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447621/302593

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Havsstrand

Den ohävdade vassbevuxna havsstrandängen V om Åmunnen

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad havsstrandäng mellan piren sydost om Ronäs och Åmunnen, tätt igenvuxen med vass. Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

På Artportalen finns en notering från 2014 om saltmålla (EN) från västligaste delen av området i anslutning till piren. Vi fann inte arten här och det verkar som igenväxningen med vass nu har gjort att arten saknar lämpligt habitat på denna lokal.

En **sävspurv (VU)** sjöng i övre delen av vassbältet i områdets östra del vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – sävspurv (VU)
- 2) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



## Landskapsobjekt B Hjälmsvik - Härholmenområdet

### Karta 13

**Mittkoordinater:** 6447129/302837

**Ingående naturvärdesobjekt: nr. 101-103, 105-110**

**Beskrivning:** Området är i sin helhet av mycket stor betydelse för vatten- och kustbundna fåglar, framförallt som födosöks- och rastplats under flyttning, milda vintrar även för övervintring.

Detta beror på att vattnet över de leriga bottarna är grunt och att strandängarna och angränsande marker är flacka och hålls öppna genom bete.

Här finns också en variation i biotoper genom inslag av hållmarker, busksnår och träd eller trädgångar.

Stora öppna betade marker vid stränderna med inslag av buskage och träd som skydd och boplatser ger också förutsättningar för häckning för en del minskande och numera rödlistade eller hotade arter som sånglärka, trädpiplärka, buskskvätta, gulspurv och stare. Områdets strandängar har tidigare också varit häckningsplats för sydlig kärrsnäppa.

Fågelrikedomen betingas också av att Stigfjorden-området ligger i en ledlinje för flyttningssträck.

Detta område sträcker sig även utanför undersökningsområdet och omfattar en del av Rossöns naturreservat.

## Hjälmsvik- Svanviks kile (karta 7)

Naturvärdesobjekt 102  
Åkermark vid Åmunnen

Naturvärdesklass: 3

### Karta 6 (7)

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-07

**Mittkoordinater:**  
6447714/302814

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Åkermark

**Biotop:** Åker

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Åkermark ovanför strandängen vid Åmunnen. En bäck, i kanterna igenvuxen med vass, rinner genom området.

Flera exemplar av **sånglärka (NT)** sjöng över åkrarna på båda sidor om bäcken vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande sånglärka (NT)
- 2) Lämplig livsmiljö för denna art
- 3) Lämplig födosöksmiljö för bl. a. stare, svanar och gäss



Åkrarna vid Åmunnen där intensiv lärksång hördes i maj 2017

Naturvärdesobjekt 103  
Gräsmark runt kulle vid Hjälmsvik

Naturvärdesklass: 4

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-18

**Mittkoordinater:**  
6447558/302939

### Tidigare inventeringar:

- 1) Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- 2) TUVÅ 2003. Aktivt objekt.



### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Gräsmarken i anslutning till hållmarkskulle vid Hjälmsvik

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Gräsmark, Hållmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En numera obetad liten kulle väster om en vägkrök vid Hjälmsvik. Krönet utgörs av en hållmark.

Runt denna finns en gräsmark ovanför strandängen som av artsammansättningen klassats som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 6270 *Silikatgräsmarker*.

På denna noterade vi bland annat **backnejlika (T)**, **liten blåklocka (T)** och gulmåra. Här växer också ett par sälgar med gnag från **myskbock (S)** och spår av tidigare hamling.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Brynmiljö
- 3) Blomrikedom vittnar om tidigare beteskontinuitet

Naturvärdesobjekt 104  
Vägkanter vid Hjälmvik

Naturvärdesklass: 3

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-07-18

**Mittkoordinater:**  
6447527/303072

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Vägen vid Hjälmvik vars västra sida kantas av ett utbrett bestånd av falkbjörnbär

**Naturtyp:** Infrastruktur och bebyggd mark

**Biotop:** Vägkant, skogsbryn

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En vägkant på Rossövägen vid Hjälmvik. Området omfattar också skogsbrynet i en intilliggande blandskog.

Rika bestånd av **falkbjörnbär (VU)** växer utmed vägens sydvästra sida mellan 6447559/303007 och 6447541/303035. Även i skogsbrynet på motsatta sidan något österut finns en del buskar kring 6447512/303152.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – falkbjörnbär (VU)

Naturvärdesobjekt 105  
Havsstrandäng vid Hjälmsvik

Naturvärdesklass: 1

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-18

**Mittkoordinater:** 6447059/303098

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1310 *Glasörtstränder*
- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** En vidsträckt flack, betad och därmed fullgod 1330 *Salta strandängar* inne i Hjälmsvik väster om landsvägen. Strandängen omfattar även östra delen av Härholmen och som en smal remsa närmast vattnet även södra delen av Härholmen.

På strandängen ligger flera 1210 *Driftvallar* och i partiet söder om och närmast norr om Härholmen finns ut mot den grunda havsviken även välutvecklade 1310 *Glasörtstränder*. Då området är betat är inte 1210-områdena fullgoda.

I 1210-områden noterades **gåsört (T)**, **mällor (T)** och **åkermolke (T)**.

I 1310-områden noterades **glasört (T)**, **styv glasört (T)**, **saltnarv (T)** och **strandnarv (T)**.

I 1330-området noterades bland annat **trift (T)**, **dvärgarun (§)**, **strandkrypa (T)**, **havsnarv (T)**, **smuttronklöver (T)**, **gulkämpar (T)**, **slättergräsfjäril (T)** och strandaster. **Saltmålla (EN)** finns i rika bestånd på hela södra stranden av Härholmen (kring 6446857/302777) och även på den östra stranden av Härholmskilen (kring 6446863/303265).

På Artportalen finns från 2001 även noterat saltmålla från norra stranden av Härholmen, men här har den inte återfunnits på senare år, antagligen på grund av för intensivt fårbeta.

Strandängarna vid Hjälmsvik är mycket viktiga som rast- och födosöksplats för flyttande fåglar. Under årens lopp har ett otal observationer från detta område av både vanliga och ovanliga arter lagts in på Artportalen. Ofta har noteringarna dålig noggrannhet i koordinatangivelserna och det är svårt att avgöra exakt var observationerna är gjorda.

Även en del revirhävdande och häckande fåglar håller till i området. Vi har själva noterat bland annat sjungande **ängspiplärka (NT)**, **sånglärka (NT)**, **buskskvätta (NT)** och **sävspurv (VU)** under häckningstid i området. På Artportalen finns flera noteringar från senare år om häckande **törnskata (FD)** i området.

### Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – saltmålla (EN), revirhävdande sävspurv (VU)
- 2) Förekomst av andra rödlistade arter – revirhävdande ängspiplärka (NT), sånglärka (NT) och buskskvätta (NT)
- 3) Förekomst av många andra naturvårdsarter
- 4) Innehåller hotade Natura 2000-habitat - 1330 *Salta strandängar* och 1310 *Glasörtstränder*
- 5) Klass 2 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 6) Aktivt objekt i TUVVA
- 7) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 8) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



Strandängen på östra delen av Härholmen är av mycket stort värde för en lång rad fågelarter och övrig biologisk mångfald

Naturvärdesobjekt 106  
Hällmark vid Hjälmvik

Naturvärdesklass: 3

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-18

**Mittkoordinater:**  
6447165/303378

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



**Naturtyp:** Berg och sten

Hällmarksområdet öster om vägen till Rossön

**Biotop:** Hällmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Norr om korsningen mellan landsvägen till Rossön och Svanviksvägen ligger ett berg som i de partier som har ett djupare jordlager är igenväxande med en, tall och triviallöv.

Vid vårt besök i maj sjöng en **gulsparv (VU)** i detta område.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)

Naturvärdesobjekt 107  
Randlövskog utmed Svanviksvägen vid  
Hjälmvik

Naturvärdesklass: 1

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-07-18

**Mittkoordinater:** 6447134/303424

### Tidigare inventeringar:

- Ädellövskogsinventeringen 1992. Klass 2

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Randlövskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En lövskog utmed Svanviksvägen på sydsidan av ett berg vid Hjälmvik. Den består huvudsakligen av ek och alm, varav flertalet nu är döda men kvarstående. Innehåller gamla och grova, liksom senvuxna träd.

Detta område ingår i ett större skogsområde österut som ingår i Ädellövskogsinventeringen.

**Falkbjörnbär (VU)** växer i kantzonen mot vägen vid 6447137/303471 och 6447124/303424.

I Artportalen finns en notering från april 2017 om sjungande gröngöling (NT) från Hjälmvik med oprecis koordinatangivelse. Troligen var det från denna skog den hördes, då miljön här förefaller lämplig för arten.

### Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – falkbjörnbär (VU)
- 2) Klass 2 i ädellövskogsinventeringen
- 3) Förekomst av gamla och grova träd
- 4) Förekomst av senvuxna träd
- 5) Förekomst av död ved



- 6) Förekomst av lodytor
- 7) Brynmiljö med bärande buskar



Randlövsboden intill vägen mellan Hjälmsvik och Rörvik med arter såsom alm, ek och falkbjörnbär

Naturvärdesobjekt 108  
Betesmark på centrala Härholmen

Naturvärdesklass: 1

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-07-18

**Mittkoordinater:** 6446991/302869

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Hällmark, Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En betesmosaikmark centralt på Härholmen. Större delen av området utgörs av en icke Natura-klassad betad öppen gräsmark. Centralt ligger en bergknalle med en mosaik dominerad av 8230 *Hällmarkstorräng*. Körvägen till huset på Härholmen går genom området.

Vi noterade **blågrönt mannagräs (VU)** dels intill en damm vid 6447002/302921, dels utefter körvägen 6447038/302867 och dels i ett fuktigt parti i sydväst vid 6446907/304139. Utmed en gårdsgård i mosaikmarken växte **falkbjörnbär (VU)** vid 6446969/302893.

På hällmarken noterades bland annat **gul fetknopp (T)**, **stymorsviol (T)** och **tjärblomster (T)**.

En **gulsparv (VU)** sjöng i området.

**Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – falkbjörnbär (VU), blågrönt mannagräs (VU) och revirhävande gulspurv (VU)
- 2) Innehåller Natura 2000-habitat - 8230 *Hällmarkstorräng*
- 3) Klass 2 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 4) Aktivt objekt i TUVVA
- 5) Mosaikartad miljö
- 6) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 7) Brynmiljö med bärande buskar



Den varierade betesmosaiken på centrala Härholmen

Naturvärdesobjekt 109  
Betesmosaik på V Härholmen

Naturvärdesklass: 3

### Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-07-18

**Mittkoordinater:** 6446960/302699

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Hällmark, Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** En betad mosaikmark på berget på västra delen av Härholmen. Består av fullgod 8230 *Hällmarkstorräng* med inslag av 4030 *Torra hedar* och mindre partier av fuktängskaraktär. Trots bete kan man notera en begynnande igenväxning med buskvegetation i partier med tjockare jordlager. Här skulle röjning behövas.

I sluttande fuktig mark nära väständan vid 6446937/302596 växer **granspira (NT)**.

I 8230-partier växer bland annat **kattfot (T)**, **gul fetknopp (T)** och **stymorsviol (T)**.

I 4030-partier växer bland annat **pillerstarr (T)**, **knägräs (T)** och **stagg (T)**.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – granspira (NT)
- 2) Innehåller Natura 2000-habitat - 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*
- 3) Klass 2 i Ängs- och hagmarksinventeringen

- 4) Aktivt objekt i TUVVA
- 5) Mosaikartad miljö
- 6) Området har lång kontinuitet som betesmark
- 7) Negativt: Området behöver röjas



Betesmosaiken på västra Hårholmen har stort inslag av hållmark

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-07-18

**Mittkoordinater:** 6446881/302742

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Öppen betesmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6270 *Silikatgräsmarker*

**Beskrivning:** En betad och därmed fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* nedanför berget på södra delen av Härholmen.

Vi noterade bland annat **liten blåklocka (T)**, **ängsvädd (T)**, **hirsstarr (T)**, **revfibbla (T)**, **knägräs (T)** och **slättergräsfjäril (T)**. Vid ett sumphål vid 6446892/302692 växte **blågrönt mannagräs (VU)**.

I Artportalen finns noteringar från 2001 om slättergubbe (VU) och slätterfibbla (VU) från området, men vi lyckades inte återfinna dessa arter och de finns sannolikt inte kvar i detta område.

### Naturvärdesklass: 1 (högsta naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – blågrönt mannagräs (VU)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-habitat - 6270 *Silikatgräsmarker*
- 4) Klass 2 i Ängs- och hagmarksinventeringen
- 5) Aktivt objekt i TUVÅ
- 6) Området har lång kontinuitet som betesmark



Gräsmarken intill hällmark på S Härholmen

**Naturvärdesobjekt 111**  
**Havsstrand N om Rossö småbåtshamn**

**Naturvärdesklass: 4**

**Karta 7**

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:**  
6446541/303455

**Tidigare inventeringar:**

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2004. Restaurerbar.



**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Den ohävdade strandremsan N om Rossö småbåtshamn

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Ohävdad betesmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad strandremsa norr om Rossö småbåtshamn.

Består av partier med igenväxande gräsmark, blandskog och hållmarker.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Restaurerbart objekt i TUVÅ
- 3) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 4) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 5) Brynmiljö med bärande buskar



Naturvärdesobjekt 112  
Öppet kärr vid Lyckan

Naturvärdesklass: 3

### Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6446682/303422

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Myr

**Biotop:** Öppet kärr



Det öppna kärret vid Lyckan täckt av rimfrost

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 7140 *Öppna mossar och kärr*

**Beskrivning:** Ett litet kärr som ligger i en svacka mellan bergen. Vi har klassat området som 7140 *Öppna mossar och kärr*.

Vi noterade bland annat **vattenklöver (T)**, **rundsileshår (T)**, **vitmossor (T)** och flaskstarr.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp – 7140 *Öppna mossar och kärr*

Naturvärdesobjekt 113  
Lövskog Ö om Lyckan

Naturvärdesklass: 3

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6446712/303534

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2004. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Lövblandskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -



Grov al med hål och mulm i lövskogen Ö om Lyckan

**Beskrivning:** Ett skogsparti i slutningen ner mot havsstranden. En del gamla och grova träd finns i området. En klibbal är hålträd och innehåller mulm. En grov flerstammig sälj har gnaghål från **myskbock (S)**. På en grov ek växer **grå skärelav (S)**.

Området ingår i Ängs- och hagmarksinventeringen, men har nu inte längre kvar sin hagmarkskaraktär.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Enstaka signalarter förekommer
- 2) Hålträd förekommer
- 3) Död ved finns
- 4) Restaurerbart objekt i TUVÅ

Naturvärdesobjekt 114  
Ekskog vid Rörvik

Naturvärdesklass: 2

### Karta 7

Inventeringsdatum: 2017-05-22, 2017-09-28

Mittkoordinater:  
6446917/303549

Tidigare inventeringar: -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Naturtyp: Skog och träd

Senvuxen ek med oxtungsvamp i naturvärdesobjekt nr 114

Biotop: Näringsfattig ekskog

Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9190 *Näringsfattig ekskog*

**Beskrivning:** En ekskog som ligger runt bergshöjder vid Rörvik.

Skogen är påfallande orörd och består till stor del av mycket senvuxna gamla ekar. I området finns gott om block och lodytor. Vi har klassat området som fullgod 9190 *Näringsfattig ekskog*.

Fältskiktet är artfattigt och domineras av **blåbär (T)** och kruståtel. Även **vildkaprifol (T)** förekommer.

Vi noterade vidare **klippfrullania (S)**, **västlig hakmossa (S)** och **stor revmossa (S)**. På en senvuxen ek vid 6446954/303562 växte **oxtungsvamp (NT)**.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – oxtungsvamp (NT)
- 2) Förekomst av flera signalarter
- 3) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9190 *Näringsfattig ekskog*.
- 4) Förekomst av gamla och senvuxna träd
- 5) Förekomst av död ved
- 6) Rik förekomst av lodytor och block
- 7) Sentida avverkningsspår saknas

Naturvärdesobjekt 115  
Ekhage vid Rörvik

Naturvärdesklass: 2

### Karta 7

Inventeringsdatum: 2017-05-22, 2017-09-28

Mittkoordinater:  
6446924/303660

Tidigare inventeringar: -

Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Ekhage

Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9071 *Ekhage*



Ekhagen vid Rörvik

**Beskrivning:** En numera obetad ekhage vid Rörvik. Området har dock kvar sin hagamarksprofil och vi har därför klassat det som fullgod 9071 *Ekhage*.

Trädskiktet domineras av ek, men här finns också klibbal, rönn, björk och apel. I området finns grova ekar, hålträäd, liggande och stående död ved och alsocklar.

Vi noterade förekomst av **blodsopp (S)**. Här växer också bland annat **liten blåklocka (T)**, **gökärt (T)** och **knägräs (T)**.

I ostligaste delen av området sjöng **gulsparv (VU)** vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp – 9071 *Ekhage*
- 3) Förekomst av gamla och grova träd
- 4) Förekomst av senvuxna träd
- 5) Förekomst av död ved
- 6) Rik förekomst av lodytor
- 7) Varierad ålderssammansättning
- 8) Brynmiljö med bärande buskar
- 9) Negativt: Området betas inte längre

Naturvärdesobjekt 116  
Havsstrandäng utmed V-sidan av  
Svanviks kile

Naturvärdesklass: 2

### Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:**  
6446925/304058

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUV A 2004. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Den ohävdade havsstrandängen utmed V-sidan av Svanviks kile

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ohävdad havsstrandäng som löper som en smal remsa närmast vattnet på västsidan av Svanviks kile.

Vi noterade bland annat **bohusmarrisp** (§) – flera bestånd, **strandkrypa** (T) och **smultronklöver** (T). Vid en klippa intill strandängen vid 6446687/303638 växer ett bestånd av **falkbjörnbär** (VU).

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – falkbjörnbär (VU)
- 2) Restaurerbart objekt i TUV A
- 3) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 4) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 5) Brynmiljö med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 117  
Lövskog längst inne i Svanviks kile

Naturvärdesklass: 3

### Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6446990/303928

**Tidigare inventeringar:** -

**Skydd:**

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Lövskog

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Ett litet lövskogsparti intill strandängen och åkermark längst inne i Svanviks kile.

En gammal apel är hålträdd och här noterade vi häckning av **stare (VU)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – häckande stare (VU)
- 2) Enstaka hålträdd förekommer



Den gamla apeln på bilden har ett flertal bohål där starar syntes häcka våren 2017

Naturvärdesobjekt 118  
Havsstrandäng längst inne i Svanviks kile

Naturvärdesklass: 3

## Karta 7

**Inventeringsdatum:** 2017-05-22, 2017-09-28

**Mittkoordinater:** 6446925/304058

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2004. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Mellan den brukade marken och den mycket grunda havsviken ligger en flack 1330 *Salta strandängar*. TUVÅ anger den som ”*artfattig men fin havsstrandäng*”.

Den är mycket hårt nedbetad av får och gäss(?) och knappt några kärlväxter var identifierbara. **Bohusmarrisp** (§) växte dock vid piren.

Läget borde vara lämpligt för habitatet Glasörtstränder, men inte en enda glasörtsplanta gick att finna vid inventeringstillfället.

Vid besöket i maj spelade **tofsvipa** (T) i området.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Aktivt objekt i TUVÅ
- 4) Klass 3 i Ängs- och betesmarksinventeringen
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



Havsstrandängen längst inne i Svanviks kile är stor till ytan men artfattig



## Knösen, Lyngnholmen, Skutholmen, St. Garpen, Kalvön (karta 8)

Naturvärdesobjekt 119  
Knösen

Naturvärdesklass: 2

### Karta 8



Knösen sedd från ett berg på S Ängholmen

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6446383/298794

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003, 2004. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Igenväxningsmark/Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** Enligt ängs- och hagmarksinventeringen betas ön svagt av får.

I TUVÅ står att ön är svagt fårbetad. Hävdarea anges som: Ingen hävd 20 %, svagt hävdad 60 % och välhävdad 20 %.

Ön är nu stadd i kraftig igenväxning i de partier där tillräckligt jordtäckte finns. Sådana partier finns främst i den södra och östra delen av ön och de är nu täckta av uppväxande skog. Vi har klassat dem som utvecklingsmark som med röjning och

återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar*.

Insprängt i denna naturtyp finns mindre hållmarkspartier där igenväxningen av naturliga skäl ej gått lika långt. Hållmarker dominerar också västerut på ön. Dessa delar har vi klassat som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 8230 *Hällmarkstorräng*.

På den norra stranden av ön ligger en havsstrandäng, som dock till största delen täcks av en mycket tät vassvegetation. Åt väster är dock strandängen öppen. Mindre strandängspartier finns också här och där längs de andra stränderna på ön. Vi har klassat området strandängar som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

Främst åt väster är bergsslutningen brant och en del är så brant och hög att den kan klassas som 1230 *Havsklippor*. Här växer bland annat **strandglim (T)**.

Innanför vasshavet i norr växer **jungfru Marie nycklar (§)** vid 6446423/298828. På en liten strandäng i sydväst växer ett stort bestånd av **stallört (VU)** kring 6446312/298723. På en liknande lokal i söder växer **bohusmarrisp (§)** vid 6446299/298784.

**Ängspiälärka (NT)** sjöng på västra delen av ön vid vårt besök i maj. En orolig **strandskata (T)** iakttogs då också här.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – stallört (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhävdande ängspiälärka
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 6) Mosaikartad landmiljö
- 7) Brynmiljöer med bärande buskar



Knösen är en ö där igenväxningen tagit fart efter det att fårbetet upphört

Naturvärdesobjekt 120  
Lyngnholmen

Naturvärdesklass: 3

### Karta 8



Lyngnholmen sedd från Ängholmen. Bakom syns Runsö.

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6446577/299402

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVAs 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1210 *Driftvallar*
- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** I Ängs- och hagmarksinventeringen står det att ön betas svagt av får.

TUVA anger också att ön betas. Hävdarea anges som: Ingen hävd 0 %, svagt hävdad 70 % och välhävdad 30 %.

Idag förekommer inget bete på ön.

Ön domineras av en hällmarksmosaik. Vi har klassat dessa delar av ön som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

I söder ligger en brant klippa av sådan storlek att den kan klassas som 1230 *Havsklippor*. På denna växer bland annat **strandglim (T)**.

Längs stranden mitt på öns östra sida och på nordsidan utbreder sig havsstrandängar. Dessa har vi klassat som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

Från strandängen på öns nordsida går en revel ut åt nordost. Här noterade vi **trift (T)** och **dvärgarun (§)**.

En lång 1210 *Driftvallar* finns på nordvästra delen av ön. På denna växte **spjutmålla (T)**, **toppdån (T)**, **krusskräppa (T)**, **åkermolke (T)** och **gåsört (T)**.

Vid vårt besök på ön i maj noterade vi minst två par **ängspiplärka (NT)** på södra delen av ön.

Ett par **strandskata (T)** uppehöll sig på reveln i norr. De kan ha häckat på ön.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävande ängspiplärka (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvärdsarter
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1210 *Driftvallar* och 1230 *Havsklippor*
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 6) Mosaikartad landmiljö



Hällmarksmosaik på Lyngnholmen

Naturvärdesobjekt 121  
Skutholmen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6446949/299909

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Havsstrandäng, Gräsmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** I Ängs- och hagmarksinventeringen står det att ön betas svagt-måttligt av får.

Även TUVÅ anger att ön betas. Hävdarea anges som: Ingen hävd 0 %, svagt hävdad 50 % och välhävdad 50 %.

Idag förekommer inget bete på ön.

Skutholmen är en bergig ö med främst åt väster och söder höga bergbranter ner mot en smal strandbård. Ett antal av dessa branter har klassats som 1230 *Havsklippor*. I dessa växer bland annat **strandglim (T)**.

I den södra delen löper en dalgång tvärs över ön. Uppe i bergmassiven finns också ett antal djupa klyftor i väst-östlig riktning.

Utmed hela nordväststranden löper en smal havsstrandäng nedanför bergsstupen. Här noterades bland annat **strandkrypa (T)** och skörbjuggsört. Vi har klassat den som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

Dalgången i söder består av en risdominerad mosaik som vi klassat som en utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 4030

*Torra hedar* och med inslag av 6270 *Silikatgräsmarker*. I gräsmarkspartierna noterades **liten blåklocka (T)**, blodrot, rödven och stagg.

Bergmassiven och övriga stränder på ön utgörs av en hållmarksmosaik som vi klassat som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av i huvudsak 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*. Vid vårt besök i maj iaktogs en sjungande **sånglärka (NT)** och minst tre sjungande **ängspiplärkor (NT)** över ön.

På Artportalen finns många rapporter om rastande eller stationär havsörn på ön under sommarhalvåret 2015-17.

### **Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – revirhävdande sånglärka (NT) och ängspiplärka (NT)
- 2) Förekomst av andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Havsklippor*
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 6) Mosaikartad landmiljö



N delen av Skutholmen sedd från utsiktsberget på Ängholmen

Naturvärdesobjekt 122  
Stora Garpen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6446717/300234

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Gräsmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*
- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Större delen av denna numera obetade ö täcks av en hällmarksmosaik som vi klassat som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar* .

I sydost sluttar en brant klippa mot havet, vilken vi klassat som 1230 *Havsklippor*.

I mitten på ön finns ett gräsmarksparti, som vi klassat som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar* och 6270 *Silikatgräsmarker*.

På västra sidan av denna gräsmark ligger ytterligare en brant klippa. Denna saknar dock typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

Ytterligare ett gräsmarksområde, som vi klassat som en utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 6270 *Silikatgräsmarker*, ligger i den västra delen av ön. I denna noterades bland annat **liten blåklocka (T)**, stagg, rödven och röllika.

På Artportalen finns rapport om rastande havsörn på ön under sommarhalvåret 2017.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Havsklippor* och 8220 *Silikatbranter*
- 3) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 4) Mosaikartad landmiljö



Vy mot Stora Garpen från Kalvön. Där bakom ser man Skutholmen och längre bort också Ängholmen



Naturvärdesobjekt 123  
V delen av Runsö

Naturvärdesklass: 2

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-08-01

**Mittkoordinater:** 6446092/299529

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand/Äng och betesmark

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Havsstrandäng, Gräsmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1330 *Salta strandängar*
- 4030 *Torra hedar*
- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** Ön betas av får. I TUVÅ, anges den som restaurerbar, men betet har tydligen senare återupptagits.

Västra delen av ön består av ett bergsparti, som till största delen utgörs av en mosaik av i huvudsak 4030 *Torra hedar* och 8230 *Hällmarkstorräng*.

En fullgod 6270 *Silikatgräsmarker* ligger på sluttningen i sydost.

En mindre, fullgod 1330 *Salta strandängar* finns på västsidan.

I fullgoda 1330-partier har noterats **strandkrypa (T)**, **havsnarv (T)**, **saltnarv (T)**.

I 4030-partier i mosaikerna växte bland annat **blåbär**, **odon**, **ljung**, **knägräs (T)**, **stagg (T)** och **pillerstarr (T)**.

I 8230-partier noterade vi **gul fetknopp (T)**, **stymorsviol (T)**, **vitknavel (T)** och **vårtåtel (T)**.

I de områden som klassats som 6270 noterade vi bland annat **liten blåklocka (T)**, **bockrot (T)**, **rödven**, **röllika**, **vitklöver** och **backnejlika**.

På stranden i nordväst iakttogs ett par **strandskator (T)**. Sjungande **ängspiplärkor (NT)** sågs över hållmarkerna. Två nyligen slagna och delvis uppättna ådor sågs också i sluttningen mot den västra stranden. Förmodligen har de slagits av havsörn.

### **Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 1330 *Salta strandängar*, 4030 *Torra heddar* och 6270 *Silikatgräsmarker*
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 6) Mosaikartad landmiljö



Runsö består av två bergryggar på ömse sidor av en nu vassbevuxen havsstrandäng. Mosaiklandskapet närmast i bilden utgör naturvärdesobjekt nr 123

Naturvärdesobjekt 124  
Havsstrandäng mitt på Runsö

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-08-01

**Mittkoordinater:** 6446121/299644

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Havsstrand/Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1210 *Driftvallar*
- 1330 *Salta strandängar*

**Beskrivning:** Ön betas av får. I TUVÅ anges den som restaurerbar, men betet har tydligen senare återupptagits. Dock skulle även vassröjning behövas för att återställa strandängen till fullgod status.

Från norr till söder tvärs över ön utbreder sig ett stort, fuktigt och låglänt parti som till största delen består av tät bladvass. Detta område har vi klassat som utvecklingsmark som med vassröjning åtföljt av intensifierat bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

En välbetad och därmed fullgod del av havsstrandängen sträcker sig åt båda hållen längs sydstranden av ön.

Ett par 1210 *Driftvallar* ligger längs öns sydstrand och en sådan finns också längs nordstranden. Eftersom de betats är de dock ej fullgoda.

I den östra kanten av det stora vasspartiet finns en flerstammig, mycket grov sälgräs med flera liggande stammar. Här finns rikligt med hål från **myskbock (S)**.

I fullgoda 1330-partier har noterats **strandkrypa (T)**, **havsnarv (T)**, **saltnarv (T)**, **gulkämpar (T)**, styv glasört och strandaster.

Vid vårt besök i maj sågs nära stranden i sydväst en varnande **tofsvipa (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 3) Mosaikkarakter i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 4) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 5) Negativt: Röjning och intensivare bete behövs



Mittpartiet på Runsö med ett vidsträckt vassområde

Naturvärdesobjekt 125  
Ö delen av Runsö

Naturvärdesklass: 2

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-08-01

**Mittkoordinater:** 6446147/299764

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Äng och betesmark

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Gräsmark

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4030 *Torra hedar*
- 6270 *Silikatgräsmarker*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** Ön betas av får. I TUVÅ, anges den som restaurerbar, men betet har tydligen senare återupptagits. Dock skulle även röjning behövas för att återställa en del av naturtyperna till fullgod status.

Östra delen av ön består av ett bergsparti, som till största delen utgörs av en mosaik av i huvudsak 4030 *Torra hedar* och 8230 *Hällmarkstorräng*.

En stor 6270 *Silikatgräsmarker* ligger på sluttningen i väster. Den är dock delvis kraftigt igenvuxen med buskar och därför ej fullgod.

Ett par sänkor finns i nordost. Dessa är bevuxna med uppväxande skog av tall och trivallöv och vi har klassat dem som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar*.

I 4030-partier i mosaikerna växte bland annat **blåbär**, **odon**, **ljung**, **knägräs** (T), **stagg** (T) och **pillerstarr** (T).

I 8230-partier noterade vi bland annat **gul fetknopp** (T), **stymorsviol** (T) och **tuschlav** (T).

I 6270-partiet noterade vi bland annat **liten blåklocka (T)**, **ängsskallra (T)**, **bockrot (T)**, rödven, röllika, vitklöver och **slättergräsfjäril (T)**.

I skogspartierna på östra delen av ön sågs vid vårt besök i maj två bon med ruvande **ejder (VU)**. Sjungande **ängspiplärkor (NT)** sågs över hållmarkerna.

### **Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – häckande ejder (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhävande ängspiplärka (NT)
- 3) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 4) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 4030 *Torra hedar och 6270 Silikatgräsmarker*
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) Mosaikartad landmiljö
- 7) Brynmiljö med bärande buskar
- 8) Negativt: Området är i behov av röjning



Östra delen på Runsö där får betade sommaren 2017

## Landskapsobjekt C Kalvön

### Karta 8

**Mittkoordinater:** 6446199/300634

### **Ingående naturvärdesobjekt: nr. 126-140**

**Beskrivning:** Åsander 1989: Ön ”utgörs av hållmarksdominerad buskrik utmark. På östra sidan ligger en strandäng. Stora arealer gräsmark finns på ön.” Hon skriver vidare: ”Ön saknar hävd. De ursprungliga vegetationstyperna finns dock kvar och är vackert utvecklade. Det är mycket angeläget att återuppta hävden på ön.”

Denna stora ö innehåller en mosaik av många skiftande naturtyper knutna till hållmarker, klippbranter, heddar, gräsmarker, myrar och havsstränder. Öns naturvärden är i stor utsträckning knutna till den variation av naturtyper som finns.

Detta ger förutsättningar för de livsbetingelser som är nödvändiga för naturvårdsarter. Några exempel på detta:

- Gulspärven tycks ha hållit ställningarna bra. Detta beror nog på att den gynnas av variationen mellan täta buskage och öppen mark som nu finns på ön. Den behöver också en viss minsta areal av dessa naturtyper för sina revir; de kan inte häcka hur tätt som helst.
- Även ängspiplärkan häckar på öns mer öppna, håll- eller gräsmarksdominerade områden. Den behöver också en minsta areal av lämpliga naturtyper för sina revir.
- Rovfåglar har goda möjligheter att häcka i klippstupen, men är också beroende av andra naturtyper för sitt födosök.
- Havsrör ses ofta sitta på olika platser på ön, inte minst på de högsta topparna för att spana av omgivningen.

Där jordtäcket är tillräckligt är många av naturtyperna idag stadda i kraftig igenväxning och är på väg att övergå till olika skogsnaturtyper. En restaurering är i högsta grad befogad. Denna skulle i så fall primärt bestå av röjning följt av återupptaget bete. Även bränning kan övervägas.

Som ett delmål skulle man nog av praktiska och ekonomiska skäl genomföra dessa åtgärder på en mindre del av ön. Särskilt angeläget är det att den södra delen av ön med områdena kring det låglänta näset restaureras. Även området österut skulle behöva röjas så att det skapas en förbindelse till strandängarna på östra sidan av ön.

Naturvärdesobjekt 126  
Sten- och grusvall på nordvästligaste  
Kalvön

Naturvärdesklass: 2

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446646/300806

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Sten- och grusvall

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1220 *Sten- och grusvallar*

**Beskrivning:** Närmast stranden på nordvästligaste Kalvön, nedanför de branta klipporna, ligger en lång, smal 1220 *Sten- och grusvallar*. Utom i sydligaste delen är den ganska blockrik.

På två ställen utmed vallen noterade vi **dvärglin (VU)**: Vid 6446657/300821 och vid 6446700/300886. I området växte också **strandråg (T)** och **strandglim (T)**.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – dvärglin (VU)
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1220 *Sten- och grusvallar*



Naturvärdesobjekt 127  
Kustklippor på NV Kalvön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446480/300563

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** Utmed nordvästra Kalvön utbreder sig en lång, hög, brant och nästan obruten klippvägg. På den växer bland annat **strandglim(T)**, och den har därför klassats som 1230 *Havsklippor*.

Vid vårt besök i maj sågs en tornfalk uppehålla sig i branten. Den tycks dock inte ha häckat där i år.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*.

Naturvärdesobjekt 128 Bergbranter på NÖ Kalvön	Naturvärdesklass: 3
---	---------------------

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446411/301009

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 8220 *Silikatbranter*

Beskrivning: På nordöstra Kalvön reser sig höga och branta klippväggar upp mot den centrala, flackare delen. I vissa av branterna växer strandglim (T) och de har då klassats som 1230 Havsklippor. Ett par av branterna är belägna en bit från stranden och saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och dessa har klassats som 8220 Silikatbranter.

På ett par ställen är sluttningen flackare och här finns så pass jordlager att de kunnat växa igen med en och uppväxande tall och triviallöv. Dessa delar har vi klassat som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar*.

Även under 8220-branten i västra delen av området har det växt upp en hel del triviallövträd.

Från denna trädunge hördes en **gröngöling (NT)** vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande gröngöling (NT)
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Kustklippor* och 8220 *Silikatbranter*



Bergsbrant på NÖ Kalvön. I högra delen av bilden skymtar ett vindskydd för de får som betade här tidigare. Gräsmarken i förgrunden utgör naturvärdesobjekt nr 129.

Naturvärdesobjekt 129  
Gräsmark inne i bukt på Ö Kalvön

Naturvärdesklass: 4

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446294/300861

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark/Havsstrand

**Biotop:** Gräsmark, Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Innanför en bukt på östra Kalvön ligger en havsstrandäng som en smal bård. Den övergår inåt land i en gräsmark. Området avgränsas åt väster av höga klippbranter och täta enbusksnår i sluttningen.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar* och 6270 *Silikatgräsmarker*.

På strandängen noterade vi bland annat **strandkrypa (T)** och **trift (T)**.

På gräsmarkspartiet noterade vi bland annat **liten blåklocka (T)**, röllika, stagg och rödven.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 4) Brynmiljö med bärande buskar

Naturvärdesobjekt 130  
Hällmarksmosaik på centrala Kalvön

Naturvärdesklass: 4

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446251/300688

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** En ganska flack platå uppe i bergen på centrala Kalvön. Den består av hällmark med insprängda partier av ris- och gräshed.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

Vid vårt besök i maj sjöng **ängsfiolärka (NT)** över bergsterrängen.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävande ängsfiolärka (NT)
- 2) Mosaikartad miljö

Naturvärdesobjekt 131  
Klippbrant på Ö Kalvön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446221/300813

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En brant och hög östvärd klippa mellan två bukter på östra Kalvön. Saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 132  
Mosaikområde på centrala Kalvön

Naturvärdesklass: 4

## Karta 8

Inventeringsdatum: 2017-05-16, 2017-09-15

Mittkoordinater: 6446181/300568

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.



### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

På centrala Kalvön finns ett relativt stort öppet område med gräsmark och rished

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Rished, Gräsmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Ett ganska utbrett område centralt på Kalvön där igenväxningen med buskar och träd ännu inte tagit fart och där större och mindre partier av gräsmark och rished avlöser varandra.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 4030 *Torra hedar*, 6230 *Staggräsmarker* och 6270 *Silikatgräsmarker*.

Över dessa marker sjöng **ängsplärka (NT)** vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävande ängsplärka (NT)
- 2) Mosaikartad miljö

Naturvärdesobjekt 133  
Myr mitt på Kalvön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446187/300688

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Myr

**Biotop:** Öppet kärr

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 7140 *Öppna mossar och kärr*

**Beskrivning:** En myr, klassad som 7140 *Öppna mossar och kärr*, som ligger i en svacka mellan bergen uppe på centrala delen av Kalvön.

Vi noterade här bland annat **rundsileshår (T)**, **vattenklöver (T)**, **flytvitmossa (T)** och flaskstarr.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 7140 *Öppna mossar och kärr*



Naturvärdesobjekt 134  
Havsstrandäng på näset på SV Kalvön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446015/300434

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1210 *Driftvallar*

**Beskrivning:** Kalvön har tidigare bestått av två öar, huvudön och en mindre ö i sydväst. Genom landhöjningen har dessa förenats och nu finns ett flackt näs mellan dem.

På näset finns en relativt stor havsstrandäng, som idag är ohävdad och kraftigt igenväxt med höga gräs, älggräs och svärdsilja. Havsstrandängen sträcker sig också längs den östra sidan av viken i norr och på båda sidor längs viken i söder.

Vi noterade bland annat **strandkrypa (T)** på strandängen.

På Artportalen finns uppgifter från 2003 om rödsäv (NT) och **saltstarr (NT)** från området. Enligt floraväktaruppgifter fanns saltstarren kvar 2013, medan rödsäven då inte återfanns. Vi såg heller inte någon av dessa arter, men det beror säkert på att dessa växter är bortvissnade i mitten av september. Saltstarren finns förmodligen kvar även idag, medan det är mer tveksamt om rödsäven har överlevt den allt kraftigare igenväxningen.

Längst i norr finns också en 1220 *Driftvallar* längs stranden. På den noterades **spjutmålla (T)**, **toppdån (T)**, **krusskräppa (T)** och **kråkvicker (T)**.

Vi har klassat strandängen som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en 1330 *Salta strandängar*.

**Strandskata (T)** uppehöll sig på strandängen vid viken i söder. På Artportalen finns en notering från 2017-06-14 om ett par upprörda **rödbenor (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – saltstarr (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1220 *Driftvallar*
- 4) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 5) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



Viken från S på SV Kalvön sträcker sig in till den stora havsstrandängen på näset, som kan översvämmas vid kraftigt högvatten

Naturvärdesobjekt 135 Havsstrandäng på SÖ Kalvön	Naturvärdesklass: 3
---	---------------------

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6446097/300771

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Havsstrand

**Biotop:** Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Inne i bukten på sydöstra Kalvön ligger en numera ohävdad och igenväxande havsstrandäng. Denna går som en smal bård längs stranden och innanför strandängen utbreder sig en igenväxande gräsmark.

Vi noterade bland annat **strandkrypa (T)** och strandaster på strandängen.

Vi har klassat strandängen som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en 1330 *Salta strandängar*.

På Artportalen finns **saltstarr (NT)** noterad härifrån, senast 2013. I mitten av september är saltstarr nedvissnad, vilket förklarar att vi ej fann arten här, men den finns förmodligen fortfarande kvar på platsen.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – saltstarr (NT)
- 2) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 3) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö

Naturvärdesobjekt 136  
Fuktäng på södra Kalvön

Naturvärdesklass: 2

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6445955/300523

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Fuktäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 6410 *Fuktängar*

**Beskrivning:** I den sluttande dalgången österut från näset på sydvästra Kalvön utbreder sig en numera ohävdad fuktig gräsmark som vi klassat som ej fullgod 6410 *Fuktängar*.

Den domineras av älggräs och andra ohävdarter, men vi noterade också bland annat **blodrot (T)**, **stagg (T)** och **sumpmåra (T)**. Kring 6445955/300575 växte även **jungfru Marie nycklar (§)**.

I buskar i kanten av området sjöng **gulsparv (VU)** vid vårt besök i maj.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art - revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 6410 *Fuktängar*
- 3) Negativt: Ön är obetad

Naturvärdesobjekt 137  
Klippterräng på SÖ Kalvön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6445909/300654

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Längst i söder på Kalvöns huvudö ligger ett högt berg med branta sidor. I klippbranterna mot havet växer bland annat **strandglim (T)**, och de har därför klassats som 1230 *Havsklippor*.

På nordsidan saknas däremot typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och branten här har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

De flackare delarna av berget består av en hållmarksmosaik. Vi har klassat detta parti som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Havsklippor* och 8220 *Silikatbranter*
- 3) Mosaikartad miljö

Naturvärdesobjekt 138  
Kustklippa på SV Kalvön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6445878/300180

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** En brant 1230 *Havsklippor* på sydvästligaste Kalvön. I branten växer **strandglim (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*

Naturvärdesobjekt 139  
Mosaikområde V om näset på SV  
Kalvön

Naturvärdesklass: 2

## Karta 8

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6445915/300349

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark/Berg och sten/Havsstrand

**Biotop:** Klippbrant, Rished, Gräsmark, Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1210 *Driftvallar*
- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** På västra sidan om näset utbreder sig i slutningen en mosaik dominerad av rished men med stora partier av stagg-dominerad gräsmark.

Vi har klassat detta parti som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 4030 *Torra hedar* och 6230 *Staggräsmarker*.

Mot berget i väster finns en hög och brant klippvägg, som saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

Längst i söder övergår området i en liten havsstrandäng. Längs denna sträcker sig också en 1210 *Driftvallar*.

I gräsmarkspartier noterade vi bland annat **liten blåklocka (T)**, **stagg (T)** och rödven.

På strandängen noterade vi bland annat **strandkrypa (T)**.

På driftvallen växte **gåsört (T)**, **toppdån (T)**, **kråkvicker (T)**, **spjutmålla (T)** och **åkermolke (T)**.

Vid vårt besök i maj sjöng en **gulsparv (VU)** från ett buskage i området.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1210 *Driftvallar* och 8220 *Silikatbranter*
- 4) Mosaikartad landmiljö
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



Mosaikområdet V om näset på Kalvön med klippbranten i bakgrunden.



Naturvärdesobjekt 140  
Hällmarksmosaik på sydligaste Kalvön

Naturvärdesklass: 4

## Karta 8

### Inventeringsdatum:

2017-05-16, 2017-09-15

### Mittkoordinater:

6445709/300344

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUV A 2003. Restaurerbar.



Vy över sydligaste Kalvön

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Hällmarksmosaik

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

**Beskrivning:** Den flacka sydudden på Kalvön består av en hällmarksmosaik.

Vi har klassat detta parti som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

Här noterade vi **ängsplärka (NT)** vid vårt besök i maj.

**Naturvärdesklass: 4 (visst naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande ängsplärka (NT)
- 2) Mosaikartad miljö

## Lökeskären, Hålholmen, Stävö kalv (karta 9)

Naturvärdesobjekt 141  
Lökeskären

Naturvärdesklass: 2

### Karta 9

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6445203/300345

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmark, Havsstrandäng

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1330 *Salta strandängar*
- 8230 *Hällmarkstorräng*

**Beskrivning:** Ön är till skillnad från de andra öarna i området låg och flack.

Den domineras av 8230 *Hällmarkstorräng* med insprängda mindre partier av 1330 *Salta strandängar*. Även ett par hällkar förekommer. På öns södra del finns ett större sammanhängande parti 1330 tvärs över ön. Ön är välbetad av gäss och naturtyperna kan därmed klassas som fullgoda.

På 1330-partier har noterats **strandkrypa (T)**, **trift (T)**, **ängsskallra (T)**, **höskallra (T)** och **bohusmarrisp (§)**.

I ett hällkar vid 6445097/300291 har vi noterat **ävjebrodd (NT)**.

Minst två par **ängspiplärka (NT)** hävdade revir på ön vid vårt besök i maj. Då noterades också en orolig **vitkindad gås (FD)** samt **fisktärna (FD)**, ett par **strandkator (T)**, **rödbenor (T)**, **större strandpipare (T)** och en **tofsvipa (T)**. De senare arterna kan ha häckat på ön.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, högt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – ävjabrodd (NT) och revirhävande ängspiplärka (NT)
- 2) Förekomst av arter listade i fågeldirektivet – obs i lämplig häckningsmiljö av vitkindad gås (FD) och fisktärna (FD)
- 3) Flera andra naturvårdsarter förekommer
- 4) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 1330 *Salta strandängar*
- 5) Mosaikartad landmiljö
- 6) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 7) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



På Lökeskären finns utöver ett rikt fågelliv en fin kärlväxtflora.

Naturvärdesobjekt 142 Hålholmen	Naturvärdesklass: 2
------------------------------------	---------------------

## Karta 9

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-09-14

**Mittkoordinater:** 6445103/301046

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** Ön är egentligen två öar, en nordlig och en sydlig, som vid lågvatten har landförbindelse mellan sig. De består av långsträckta bergsmassiv i riktning sydväst-nordost, med mindre vegetationsklädda dalar emellan bergen.

På nordvästsidan av den norra ön finns en stor 1230 *Havsklippor*. En mindre sådan finns åt sydost på den södra ön. I dessa branter växer bland annat **strandglim (T)**.

Resterande delar av öarna upptas av en hällmarksmosaik som dock är igenväxande, då öarna numera är ohävdade.

Vi har klassat dessa partier som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

Vid vårt besök på ön i maj sågs **ängspiplärka (NT)** både på den norra och den södra ön. En ruvande **ejder (VU)** sågs på den södra ön.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – häckande ejder (VU)
- 2) Förekomst av annan rödlistad art – revirhävande ängspiplärka (NT)
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*
- 4) Mosaikartad landmiljö
- 5) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö



Hålholmen sedd från öster

Naturvärdesobjekt 143  
Stävö kalv

Naturvärdesklass: 2

## Karta 9

**Inventeringsdatum:** 2017-05-16, 2017-09-05

**Mittkoordinater:** 6444741/299826

### Tidigare inventeringar:

- TUVÅ 2003. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyp:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Triviallövskog

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** Enligt TUVÅ har ön goda förutsättningar för restaurering genom relativt stora gräsytor med inslag av betesarter.

Ön har branta klippväggar på södra, västra och östra delen och tre områden av dessa har vi klassat som 1230 *Havsklippor*, då där växer typiska arter som **strandglim** (T). Mot söder och väster ligger mindre blockpartier vid stranden nedanför stupen.

I slutningen mot stranden i söder finns ett större parti hedartad ljunmark med stort inslag av örnbräken, som vi klassat som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar*.

Större delen av ön upptas av en hällmarksmosaik. I hällmarken finns också insprängt mindre partier av hedmark. I de delar där jordtäcket är tjockare är de bevuxna med uppväxande skog av tall och triviallöv.

Vi har klassat dessa partier som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

I en sänka mitt på ön växer en äldre triviallövskog.

Ön är numera obetad, men framförallt björkdungen i mitten av ön bär dock tydliga spår av tidigare beteshävd.

Ett nyligen använt bo av **ejder (VU)** sågs på den västra delen av ön vid vårt besök i maj. Ett äldre bo hittades också på den östra delen.

### **Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – häckande ejder (VU)
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*
- 3) Mosaikartad landmiljö
- 4) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer



Stävö Kalv fotograferad från Hjälms. Utöver hållmarksmosaikerna ser man lövskogen mitt på ön.

## Landskapsobjekt D Stävö

### Karta 10

**Mittkoordinater:** 6444027/299318

### **Ingående naturvärdesobjekt: nr. 144-147**

**Beskrivning:** Åsander 1989: *"Stävö har en dramatisk topografi med klippväggar som stupar brant ned mot vattnet."* Hon skriver också: *"Ön saknar hävd. Vegetationstyperna är tydliga trots begynnande igenväxning. Det går att restaurera markerna om bete återupptas snarast."*

Denna stora ö innehåller en mosaik av många skiftande naturtyper knutna till hållmarker, klippbranter, hedar, gräsmarker, myrar och havsstränder. Öns naturvärden är i stor utsträckning knutna till den variation av naturtyper som finns.

Detta ger förutsättningar för de livsbetingelser som är nödvändiga för naturvårdsarter. Några exempel på detta:

- Gulsparven tycks ha hållit ställningarna bra. Detta beror nog på att den gynnas av variationen mellan täta buskage och öppen mark som nu finns på ön. Den behöver också en viss minsta areal av dessa naturtyper för sina revir; de kan inte häcka hur tätt som helst.
- Även ängspiplärkan häckar på öns mer öppna, håll- eller gräsmarksdominerade områden. Den behöver också en minsta areal av lämpliga naturtyper för sina revir.
- Rovfåglar har goda möjligheter att häcka i klippstupen, men är också beroende av andra naturtyper för sitt födosök.
- Havsörn ses ofta sitta på olika platser på ön, inte minst på de högsta topparna för att spana av omgivningen.

Där jordtäcket är tillräckligt är många av naturtyperna idag stadda i kraftig igenväxning och är på väg att övergå till olika skogsnaturtyper. En restaurering är i högsta grad befogad. Denna skulle i så fall primärt bestå av rójning följt av återupptaget bete. Även bränning kan övervägas.

Som ett delmål skulle man nog av praktiska och ekonomiska skäl genomföra dessa åtgärder på ett mindre område på södra delen av ön, där det är angeläget att 4010-partiet och angränsande delar av 4030-partier öppnades upp.



## Stävö, Hjälms (Karta 10)

Naturvärdesobjekt 144  
Kustklippor på Stävös västsida

Naturvärdesklass: 2

### Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6444201/299269

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003, 2004. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Stävös västsida består av en mycket lång och hög klippbrant. I denna växer bland annat **strandglim (T)**, och branten har därför klassats som 1230 *Havsklippor*.

Ett mindre parti i norr, som saknar de typiska arterna för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, har dock klassats som 8220 *Silikatbranter*.

I norra delen avbryts klippbranten på några ställen av flackare stråk som är bevuxna med uppväxande buskar och träd av framförallt en, tall och triviallöv. På ett ställe på nordväst delen av ön finns ett flackare parti innanför en vik. Här växer en dunge med ganska gamla och grova klibbalar.

I norra delen av området sjöng **gulspurv (VU)** från buskmarkerna ovanför stupen vid vårt besök i maj.

Det finns också en notering på Artportalen om sjungande **ängspiplärka (NT)** från 2015. Förmodligen höll den till över de kala hållmarkerna ovanför stupen i norra delen av ön.

**Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av rödlistad art – revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Havsklippor* och 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 145  
Myr på mellersta delen av Stävö

Naturvärdesklass: 3

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6443926/299312

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003, 2004. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Myr

**Biotop:** Öppet kärr, Myrgöl, Rished

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 3160 *Myrsjöar*
- 4010 *Fukthedar*
- 7140 *Öppna mossar och kärr*

**Beskrivning:** Detta område ligger i mitten av ön i en svacka mellan bergen. Det består av en tämligen blöt myr med ett par öppna myrgölar. Ett par älgar uppehöll sig i området.

Vi har klassat området som 7140 *Öppna mossar och kärr*, respektive 3160 *Myrsjöar*.

Området runt kärret består av tät uppväxande skog av tall, triviallöv och en.

Detta har vi klassat som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar*.

Ett mycket stort bestånd av **mattlumner** (§) växer vid 6443952/299204 omedelbart söder om den västra myrgölen.

I sydöstra delen ligger ett mindre parti, som vi klassat som ej fullgod 4010 *Fukthedar*.

Vi noterade följande arter i anslutning till myren och gölarna: **Vattenklöver** (T), **rundsileshår** (T), vit näckros, plattbladig igelknopp, flaskstarr, kråklöver och ängsull.

I fukthedspartiet noterades **klockljung (T)** och **hedsäv (T)**.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4010 *Fukthedar*
- 3) Mosaikartad miljö
- 4) Negativt: Ön är obetad



Myren på mellersta Stävö som utgör naturvärdesobjekt nr 145.

Naturvärdesobjekt 146 Kustklippor på Stävös ostsida	Naturvärdesklass: 2
--	---------------------

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6443842/299409

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003, 2004. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Liksom västsidan består Stävös ostsida av en mycket lång och nästan obruten hög klippbrant. I denna växer bland annat **strandglim (T)**, och branten har därför klassats som 1230 *Havsklippor*.

Upp mot krönen där branten flackar av växer en del buskar och träd av framförallt en, tall och triviällöv. I södra delen ligger ytterligare branter högre upp, dock utan de typiska arterna för 1230. En liknande brant ligger längst norrut i området. Dessa branter har klassats som 8220 *Silikatbranter*.

Både i södra och norra delen av området sjöng **gulsparv (VU)** från buskmarkerna ovanför stupen vid vårt besök i maj.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art - revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor* och 8220 *Silikatbranter*.
- 3) Mosaikartad miljö

Naturvärdesobjekt 147  
Fukthed vid Stävös S-ända

Naturvärdesklass: 2

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-09-15

**Mittkoordinater:** 6443654/299067

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 3.
- TUVÅ 2003, 2004. Restaurerbar.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Fukthed

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

4010 *Fukthedar*

**Beskrivning:** En mot söder sluttande fuktig mark omgiven av bergknallar. Bär spår av tidigare hävd, men är nu igenväxande med framförallt en.

Vi har klassat området som ej fullgod 4010 *Fukthedar*.

Vid vårt besök noterade vi **klockljung (T)** och **hedsäv (T)**. På Artportalen finns noteringar om **loppstarr (VU)** 2016 och **jungfru Marie nycklar (§)** 2007. Dessa arter finns förmodligen kvar, men kunde på grund av sent inventeringstillfälle inte återfinnas vid vårt besök i år.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art - loppstarr (VU)
- 2) Förekomst av andra naturvårdsarter
- 3) Hotad Natura 2000-naturtyp - 4010 *Fukthedar*
- 4) Negativt: Ön är obetad



Fuktheden vid Stävös S-ända med blommande klockljung

## Landskapsobjekt E Hjälms

Karta 10

### Ingående naturvärdesobjekt: nr. 148-152

**Mittkoordinater:** 6444160/300232

**Beskrivning:** Åsander 1989: *"Hjälms är en av de största, hällmarksdominerade öarna i Stigfjorden."* Hon skriver vidare: *"Ön saknar hävd, men planer på återupptaget bete föreligger. I och med att de ursprungliga vegetationstyperna finns kvar, är detta angeläget."*

Denna stora ö innehåller en mosaik av många skiftande naturtyper knutna till hällmarker, klippbranter, hedar, gräsmarker, myrar och havsstränder. Öns naturvärden är i stor utsträckning knutna till den variation av naturtyper som finns.

Detta ger förutsättningar för de livsbetingelser som är nödvändiga för naturvårdsarter. Några exempel på detta:

- Gulsparven tycks ha hållit ställningarna bra. Detta beror nog på att den gynnas av variationen mellan täta buskage och öppen mark som nu finns på ön. Den behöver också en viss minsta areal av dessa naturtyper för sina revir; de kan inte häcka hur tätt som helst.
- Även ängspiplärkan häckar på öns mer öppna, häll- eller gräsmarksdominerade områden. Den behöver också en minsta areal av lämpliga naturtyper för sina revir.
- Rovfåglar har goda möjligheter att häcka i klippstupen, men är också beroende av andra naturtyper för sitt födosök.
- Havsrör ses ofta sitta på olika platser på ön, inte minst på de högsta topparna för att spana av omgivningen.

Eftersom bete inte har förekommit på ön på många år är många av naturtyperna idag stadda i kraftig igenväxning och är på väg att övergå till olika skogsnaturtyper. En restaurering är i högsta grad befogad. Denna skulle i så fall primärt bestå av röjning följt av återupptaget bete. Även bränning kan övervägas.

Som ett delmål skulle man nog av praktiska och ekonomiska skäl genomföra dessa åtgärder på en mindre del av ön. Särskilt angeläget är det att restaureringsåtgärder snarast sätts in i fuktheds/fuktängspartiet på södra delen av ön så att den värdefulla floran i detta område får möjlighet att fortleva. Här förekom enligt TUVAs bete 2003, och att dessa partier av ön betats i så pass sen tid är nog förklaringen till att naturvärdena i detta område fortfarande till stora delar är bevarade.



## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-09-05

**Mittkoordinater:** 6444467/300303

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** Längs nordvästsidan av Hjälms löper en nästan obruten lång, mycket brant och hög 1230 *Havsklippor*. I denna växer bland annat **strandglim (T)**.

I norra delen finns ett avbrott, där ett av öns nu igenväxande 4030-partier når ner till havet. Här observerade vi en hona av **huggorm (§)** bland vegetationen.

Nere vid stranden är **knutört (VU)** noterad från 2007 i Föreningen Bohusläns Floras databas. Vi kunde inte återfinna den men det kan bero på att betingelserna för arten var dåliga sommaren 2017. Den kan säkert finnas kvar på platsen som frö och växa upp när väder- och fuktighetsförhållandena blir de rätta.

Nordost om detta parti sjöng en **gulsparv (VU)** från buskvegetationen uppe på hållmarken vid vårt besök i maj.

I södra delen av området finns nere vid vattnet en rasmak som är klädd med en krattskog av **lind (S)**. Dungen är dock för liten för att avgränsas som Natura-habitat. I fältskiktet växer bland annat **tandrot (S)**.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – knutört (VU) och revirhävdande gulsparv (VU)
- 2) Förekomst av andra naturvårdsarter
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*
- 4) Förekomst av ädellövskog i branten
- 5) Mycket stor, hög och otillgänglig klippa, där branten och hållmarken på krönet är opåverkad av mänskliga ingrepp



Det mäktiga stupet på NV Hjälms. Nedanför branten ser man krattskogen med lind, där det bland annat växer tandrot.

Naturvärdesobjekt 149  
Klippterräng på N delen av Hjälms

Naturvärdesklass: 3

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-09-05

**Mittkoordinater:** 6444387/300523

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant, Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Den inre delen av norra Hjälms täcks till största delen av en mosaik som domineras av hällmarker med insprängda partier av igenvuxen hedmark.

Vi har klassat dessa partier som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

De smala dalgångarna mellan bergen täcks av en busk- och trädvegetation av uppväxande en, tall och triviallöv.

Dessa har vi klassat som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 4030 *Torra hedar*.

På flera ställen är bergssidorna branta och höga. Branterna här saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta. Dessa partier har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

Uppe på de högsta bergstopparna ses ofta havsörn sitta på spaning.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*
- 3) Mosaikartad miljö



Klippterrängen på norra delen av Hjälmsås

Naturvärdesobjekt 150 Myr mitt på Hjälms	Naturvärdesklass: 3
---	---------------------

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-09-05

**Mittkoordinater:** 6443880/299982

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Myr

**Biotop:** Öppet kärr

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 7140 *Öppna mossar och kärr*

**Beskrivning:** Objektet utgörs av en liten myr belägen i en sänka mellan bergen i mitten av ön.

Den har klassats som 7140 *Öppna mossar och kärr*.

Vi noterade bland annat **vattenklöver (T)**, **rundsileshår (T)**, flaskstarr och kråklöver i myren.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 7140 *Öppna mossar och kärr*

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443698/299895

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark

**Biotop:** Fuktäng, Fukthed

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4010 *Fukthedar*
- 6410 *Fuktängar*



Loppstarr förekommer rikligt i fuktängsområdet på södra Hjälms

**Beskrivning:** En sluttande fuktmark som i den övre delen är smal och ligger inklämd mellan berg. Här har den karaktär av 4010 *Fukthedar*. Längre ner åt sydväst övergår fuktstråket i en 6410 *Fuktängar*. Det mynnar slutligen i havet via en mindre bäck. Även en smal arm med 4010 ansluter från norr till fuktängen. Den östra bergbranten längs denna 4010-del har karaktär av rikberg.

I 4010-partiet åt nordost noterade vi **klockljud** (T), **rundsileshår** (T) och odon. I 4010-partiet åt norr noterade vi **loppstarr** (VU) mellan 6443757/299904 och 6443784/299907, **ängsstarr** (NT) vid 6443762/299905, **ängsnattviol** (NT) vid 6443772/299905, **jungfru Marie nycklar** (§), klockljud och ljud.

I 6410-partierna noterade vi loppstarr mellan 6443691/299865 och 6443724/299905, ängsnattviol mellan 6443690/299866 och 6443724/299905, jungfru Marie nycklar, **kärrespira** (T), **darrgräs** (T), **stagg** (T) och **stjärnstarr** (T).

Eftersom ön numera inte betas är 4010- och 6410-områdena ej fullgoda och en igenväxning med en, tall och triviallöv håller på att ske.

I detta område iakttog vi vid vårt besök i maj sjungande **gulsparrv (VU)** och **törnskata (FD)**. Även en sjungande **ängspiplärka (NT)** sågs över området.

### **Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)**

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – loppstarr (VU) och revirhävande gulsparrv (VU)
- 2) Förekomst av andra rödlistade arter – ängsstarr (NT), ängsnattviol (NT) och revirhävande ängspiplärka (NT)
- 3) Förekomst av art listad i fågeldirektivet – obs i lämplig häckningsmiljö av törnskata (FD)
- 4) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 4010 *Fukthedar* och 6410 *Fuktängar*
- 5) Mosaikartad miljö
- 6) Negativt: Ön är obetad



Fuktängen på södra delen av Hjälmsön. I början av sommaren ser man här bland annat stora mängder av blommande jungfru Marie nycklar

Naturvärdesobjekt 152  
Hällmarksmosaik på Rörholmen och  
SV Hjälms

Naturvärdesklass: 2

## Karta 10

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-02, 2017-09-05

**Mittkoordinater:**  
6443531/299752

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUV A 2003. Aktivt objekt.



### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Hällmarksmosaik på SV Hjälms

**Naturtyp:** Berg och sten/Havsstrand

**Biotop:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Havsstrandäng

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 1220 *Sten- och grusvallar*

**Beskrivning:** Ett jämförelsevis relativt flackt mosaiklandskap dominerat av hällmarker men även med stort inslag av hedmark. Mellan Rörholmen och Hjälms finns en mindre havsstrandäng.

Vi har klassat dessa partier som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng*, 4030 *Torra hedar* och 1330 *Salta strandängar*.

Mot stranden i väster ligger några mindre 1230 *Havsklippor*. På dessa växer bland annat **strandglim (T)**.

I en vik på västsidan utbreder sig en 1220 *Sten- och grusvallar*.

En liten sten- och grusvall är också utbildad i nordvästra delen av Rörholmen.

På östra sidan av Rörholmen ligger ett parti ”ren”, men igenväxande hedmark.



På norra delen av Rörholmen växer ett rikt bestånd av **bohusmarrisp** (§) vid 6443478/299736.

På Artportalen finns en notering om **knutört** (VU) från Rörholmen 2001. Här finns lämpliga växtplatser för arten, men att vi inte hittade den beror säkert på ogynnsamma förhållanden i år. Den kan säkert finnas kvar på platsen som frö och växa upp när väder- och fuktighetsförhållandena blir de rätta.

På 4030-partier noterades ljung, blåbär, **knägräs** (T), **pillerstarr** (T) och **stagg** (T).

På 8230-partier växte bland annat **gul fetknopp** (T), **liten fetknopp** (T), **stymorsviol** (T), **vitknavel** (T) och **tjärblomster** (T). Även svart- och gaffelbräken noterades.

I 1220-området noterade vi bohusmarrisp och **dvärglin** (VU) kring 6443885/299874. Den senare växte också på ett par andra lokaler strax intill (6444005/299881 och 6443980/299872).

I TUVA finns en notering om **strutskinnlav** (NT) från 2003 från den del av Hjälms som omfattas av TUVA. Exakt växtplats redovisas inte men den är troligtvis inom området för detta naturvärdesobjekt. Vi observerade inte denna lav vid vår inventering, men då den framförallt växer på översilade klippor, finns den förmodligen kvar, då denna typ av miljö knappast har förändrats i området sedan 2003.

På Artportalen finns en notering från 2016 om **loppstarr** (VU) på en liten fuktäng inom området. Den fanns säkert kvar här i år, men vi observerade inte arten på denna växtplatsen. Loppstarr är svårfunnen i augusti, då den oftast har släppt sina frön då.

Vid vårt besök i maj iakttog vi ett par **strandskata** (T) och **ängspiplärka** (NT) på Rörholmen. Sjungande ängspiplärkor sågs också på hållmarkerna på sydligaste Hjälms.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – knutört (VU), dvärglin (VU) och loppstarr (VU)
- 2) Förekomst av andra rödlistade arter – strutskinnlav (NT), revirhävande ängspiplärka (NT)
- 3) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Havsklippor* och 1220 *Sten- och grusvallar*
- 4) Mosaikartad landmiljö
- 5) Mosaikkaraktär i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 6) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 7) Negativt: Ön är obetad

## Landskapsobjekt F Hälsön

### Karta 11

**Mittkoordinater:** 6443539/300352

**Ingående naturvärdesobjekt: nr. 153-162**

**Beskrivning:** Åsander 1989: ” Den är ... hällmarksdominerad, men hyser också större strandängar och rester av äldre bebyggelse. Ön är i detta avseende mera omväxlande än både Stävö och Hjälms. ” Hon skriver vidare: ”På ön betar får. Dock är hävden alltför svag, vilket märks bl.a. på strandängen där endast den yttersta zonen är välbetad. Den östra sidans strandäng är ohävdad. Utmarkerna är svagt betade.”

Denna stora ö innehåller en mosaik av många skiftande naturtyper knutna till hällmarker, klippbranter, hedar, gräsmarker, myrar och havsstränder. Öns naturvärden är i stor utsträckning knutna till den variation av naturtyper som finns.

Detta ger förutsättningar för de livsbetingelser som är nödvändiga för naturvårdsarter. Några exempel på detta:

- Gulsparven tycks ha hållit ställningarna bra. Detta beror nog på att den gynnas av variationen mellan täta buskage och öppen mark som nu finns på ön. Den behöver också en viss minsta areal av dessa naturtyper för sina revir; de kan inte häcka hur tätt som helst.
- Även ängspiplärkan häckar på öns mer öppna, häll- eller gräsmarksdominerade områden. Den behöver också en minsta areal av lämpliga naturtyper för sina revir.
- Rovfåglar har goda möjligheter att häcka i klippstupen, men är också beroende av andra naturtyper för sitt födosök.
- Havsrör ses ofta sitta på olika platser på ön, inte minst på de högsta topparna för att spana av omgivningen.

Vi fann gammal spillning från får på ön. Enligt muntlig, obekräftad uppgift har här betat får fram till 2015 eller 2016. Betetrycket har dock varit på tok för svagt för att hålla igenväxningen stången.

Eftersom bete, annat än i liten omfattning, inte har förekommit på ön på många år är många av naturtyperna idag stadda i kraftig igenväxning och är på väg att övergå till olika skogsnaturtyper. En restaurering är i högsta grad befogad. Denna skulle i så fall primärt bestå av röjning följt av återupptaget bete. Även bränning kan övervägas.

Som ett delmål skulle man nog av praktiska och ekonomiska skäl genomföra dessa åtgärder på en mindre del av ön. Särskilt angeläget är det att området kring och innanför viken i sydväst blir föremål för restaurering. Även dalgången mellan Onekilen och Djupvik är angelägen att restaurera, men här krävs mer omfattande åtgärder för att detta område ska kunna återställas.

## Hälsön, Ormholmen (karta 11)

Naturvärdesobjekt 153  
Klippstup längst i NV på Hälsön

Naturvärdesklass: 3

### Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6444080/300495

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En hög och brant klippa mot havet på nordvästra Hälsön. Saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 154  
Kustklippor på V sidan av Hälsön

Naturvärdesklass: 2

### Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443712/300212

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant, Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

1230 *Havsklippor*

8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Längs västra stranden av Hälsön finns några mindre, branta och höga partier, som klassats som 1230 *Havsklippor*. Här växer bland annat **strandglim (T)**.

En bit inåt land ligger ett par klippbranter som saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta. Dessa har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

I övrigt utgörs detta område av en hällmarksmosaik.

Dessa partier har vi klassat som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

I denna del av området hördes sjungande **gulsparv (VU)** vid vårt besök i maj.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävande gulsparv (VU)
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Havsklippor* och 8220 *Silikatbranter*
- 3) Mosaikartad miljö

Naturvärdesobjekt 155  
Strandområde vid Djupvik på NÖ  
Hälsön

Naturvärdesklass: 2

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443859/300715

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUV A 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Äng och betesmark/Havsstrand

**Biotop:** Gräsmark, Sandstrand

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -

**Beskrivning:** Huvuddelen av området utgörs av en liten, stagg-dominerad gräsmark, som är starkt igenväxande med en och björk.

Vi har klassat denna som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 6230 *Staggräsmarker*.

Österut ligger låga berghällar med insprängda små gräsplättar vid en liten sandstrand.

På gräsmarken noterade vi bland annat **knägräs (T)**, **liten blålocka (T)**, **stagg (T)** och **pillerstarr (T)**.

På gräsplättar mellan hållarna noterade vi i maj **sandmaskrosor (T)**, **dvärgmaskrosor**, **strandkämpar**, **styv morsviol** och **trift**.

Vid vårt besök i maj sjöng **gulsparv (VU)** från enbuskarna.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art - revirhävande gulsparv (VU)
- 2) Mosaikartad landmiljö
- 3) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer

Naturvärdesobjekt 156  
Öppet kärr på NÖ Hälsön

Naturvärdesklass: 2

### Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443739/300699

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Myr

**Biotop:** Öppet kärr

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 7140 *Öppna mossar och kärr*

**Beskrivning:** Ett mindre kärr beläget i en svacka mellan bergen, klassat som 7140 *Öppna mossar och kärr*. Runt kanterna är kärret igenväxande med tall och en. Det avvattnas via ett fuktstråk österut.

Vi noterade bland annat **vattenklöver (T)**, **rundsileshår (T)**, klockkljung, kärrdunört och flaskstarr.

På Artportalen finns notering från 2001 om loppstarr (VU) och ängsnattviol (§) från denna lokal. Vi återfann inte dessa arter och det är osäkert om de fortfarande finns kvar.

Vid vårt besök i maj sjöng **gulsparv (VU)** från den omgivande buskvegetationen.

### Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotad art – revirhävdande **gulsparv (VU)**
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 7140 *Öppna mossar och kärr*

Naturvärdesobjekt 157

Området innanför Onekilen på östra  
Hälsön

Naturvärdesklass: 3

### Karta 11

Inventeringsdatum: 2017-08-02

Mittkoordinater: 6443621/300592

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

Naturtyp: Igenväxningsmark

Biotop: Fuktäng, Havsstrandäng, Rished

Ingående Natura 2000-naturtyper: -

**Beskrivning:** Området innanför Onekilen är kraftigt igenväxande med en och högrörter. Här finns fragment av flera naturtyper som havsstrandäng, gräsmark och hed.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*, 6270 *Silikatgräsmarker* och 4030 *Torra hedar*.

Marken här var tidigare öppen och på Artportalen finns det noteringar från 2001 om bland annat loppstarr, knutört (VU) och dvärglin (VU) från detta område.

Vi lyckades återfinna ett par tuvor **loppstarr (VU)** vid 6443621/300607, och noterade även **darrgräs (T)** här. Bland enbuskarna fann vi också ett snår med **falkbjörnbär (VU)** vid 6443658/300608.

I den igenväxande havsstrandängen noterade vi **smultronklöver (T)** och **strandkrypa (T)**.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, obetydligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – loppstarr (VU) och falkbjörnbär (VU)
- 2) Innehåller hotade Natura 2000-naturtyper - 1330 *Salta strandängar*, 6270 *Silikatgräsmarker* och 4030 *Torra hedar*.
- 3) Negativt: Ön är obetad

Naturvärdesobjekt 158  
Klippbranter på udden Ö om Onekilen

Naturvärdesklass: 3

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443504/300636

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde



Vy mot östra delen av Hälsön, där man anar Onekilen och bergbranterna bortom

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*
- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** Udden öster om Onekilen på östra Hälsön kantas på båda sidor av branta klippor. I regel växer här bland annat **strandglim (T)**, och då har klipporna klassats som 1230 *Havsklippor*.

Ett större parti på östra sidan av berget saknar dock denna art eller andra typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har då klassats som 8220 *Silikatbranter*.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyper - 1230 *Kustklippor* och 8220 *Silikatbranter*



Naturvärdesobjekt 159  
Havsstrandäng i viken på SV Hälsön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443418/300115

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

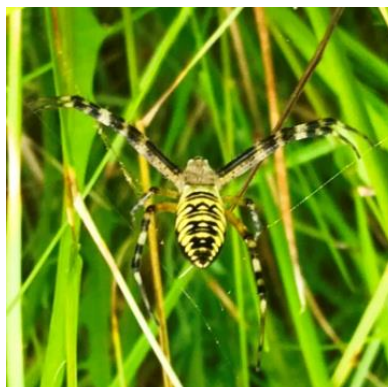
### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Havsstrand/Äng och betesmark

**Biotop:** Havsstrandäng, Gräsmark

**Ingående Natura 2000-naturtyper:** -



Getingspindeln som påträffades i gräsmarken innanför viken på SV Hälsön

**Beskrivning:** Denna havsstrandäng löper som en smal bård runt den stora viken på sydvästra delen av Hälsön. Liksom ön i övrigt är den numera ohävdad och den övergår gradvis inåt land i en tidigare kultiverad gräsmark som numera huvudsakligen är bevuxen med höga bredbladiga gräs, veketåg och kärrtistel.

I den övre, torrare delen av gräsmarken noterades bland annat **liten blåklocka (T)**, **bockrot (T)** och **darrgräs (T)**. En getingspindel sågs i västra delen av gräsmarken.

På strandängen noterades bland annat **strandkrypa (T)**, **trift (T)** och **dvärgarun (§)**. I södra delen av strandängen växer också **rödsäv (NT)** kring 6443207/299976.

Vi har klassat området som utvecklingsmark som med röjning och återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar* och 6270 *Silikatgräsmarker*.

Vid vårt besök i maj sjöng **ängspiplärka (NT)** över gräsmarken och **strandskata (T)** sågs på strandängen.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Påtagligt artvärde, visst biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistade arter – rödsäv (NT), revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 2) Förekomst av flera andra naturvårdsarter
- 3) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 4) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 5) Brynmiljö med bärande buskar



Havsstrandängen i viken på SV Hälsön. Vegetationen är nu högvuxen efter det att beteshävdningen upphört.

Naturvärdesobjekt 160

Randlövskog utmed bergssida på SV delen av Hälsön.

Naturvärdesklass: 3

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Mittkoordinater:** 6443391/300192

**Naturtyp:** Skog och träd

**Biotop:** Randlövskog, Gammal gårdsmiljö

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 9071 *Ekhagar*

**Beskrivning:** Väster om en bergbrant på sydvästra Hälsön ligger ruinerna efter en gård. Intill husgrunderna står ett antal gamla träd, både hagmarks- och fruktträd. Söderut utmed bergssidan fortsätter en randskog med gamla senvuxna ekar.

Området har i viss mån kvar sin hagmarkskaraktär, men på grund av upphört bete har det klassats som ej fullgod 9071 *Ekhagar*.

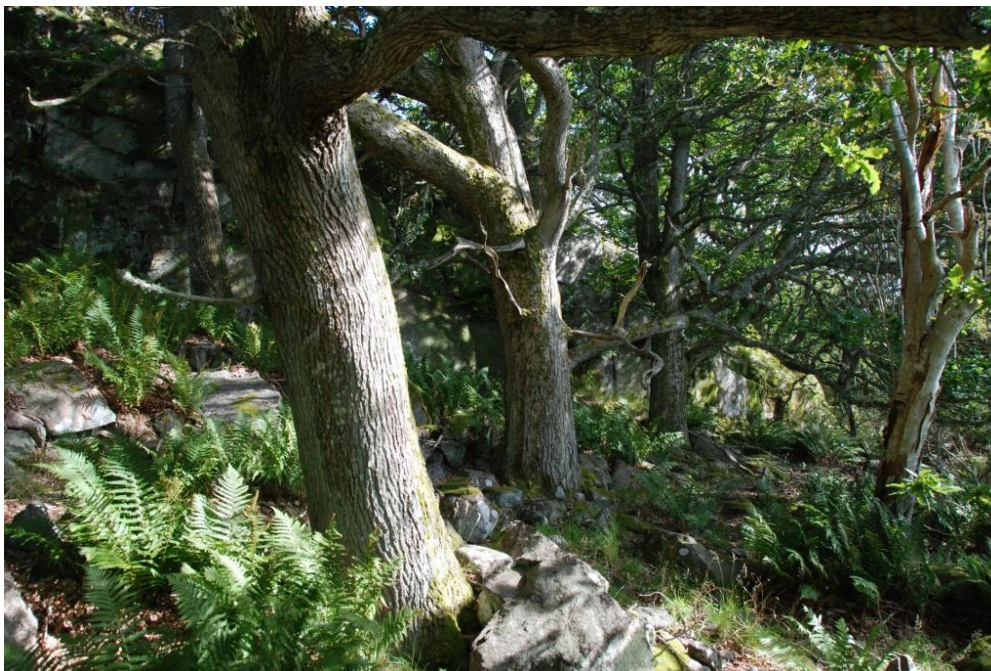
Ett par av ekarna har en diameter på ca 70 cm. Ekarna har behov av frihuggning från inträngande gran och andra träd och buskar.

Längst västerut i området vid 6443513/300168 står en dubbelask, som bär spår av att ha varit hamlad. Asken är hålträd och på den växer bland annat **läderlapps-lav (NT)** och **guldlockmossa (S)**. Intill denna står ett päronträd med flera stora hål och som innehåller mulm. En död rönn med mulm finns också i området. På en del av de senvuxna ekarna växer också guldlockmossa.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av rödlistad art – läderlappslev (NT)
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 9071 *Ekhagar*
- 3) Förekomst av gamla och grova träd
- 4) Förekomst av senvuxna träd
- 5) Förekomst av död ved
- 6) Förekomst av hålträd med mulm
- 7) Brynmiljö med bärande buskar
- 8) Behov av röjning av inträngande småträd och buskar
- 9) Negativt: Ön är obetad



Randlövkogen utmed bergsidan på SV-delen av Hälsön

Naturvärdesobjekt 161

Fuktheds- och mosaiklandskap på  
södra Hälsön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443222/300230

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.
- TUVÅ 2003. Aktivt objekt.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Fukthed, Hällmarksmosaik

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 4010 *Fukthedar*

**Beskrivning:** Området ligger uppe på bergsplatån på södra Hälsön. Det består av en hällmarksmosaik som domineras av hällmark med insprängda hedpartier. Området är fortfarande påfallande öppet och endast lite av den pågående igenväxningen på andra öar i Stigfjorden-området, där betet har upphört, kan ses här.

Vi har klassat dessa partier som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

I sänkor i hällmarkerna finns flera fint utvecklade 4010 *Fukthedar*. Här noterades bland annat **klocklång (T)**, **hedsäv (T)** och **rundsileshår (T)**. På grund av avsaknad av recent bete klassas de dock som ej fullgoda.

På hällmarkerna noterades bland annat **gul fetknopp (T)** och **styvmorsviol (T)** och i hedpartierna bland annat **pillerstarr (T)**, ljust och kråkbär.

**Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)**

**Motivering:** Visst artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av flera naturvårdsarter
- 2) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyp - 4010 *Fukthedar*
- 3) Mosaikartad miljö
- 4) Negativt: Ön är obetad



Fukthed i mosaiklandskapet på S Häljön. Hedsäv och klockljud dominerar i fuktheden.

Naturvärdesobjekt 162  
Brant östvärd klippa på södra Hälsön

Naturvärdesklass: 3

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443153/300380

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 8220 *Silikatbranter*

**Beskrivning:** En hög och brant klippa mot östra stranden på södra Hälsön. Saknar typiska arter för 1230, men innehåller karakteristiska arter för 8220 som bergven och stensöta, och har därför klassats som 8220 *Silikatbranter*.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 8220 *Silikatbranter*

Naturvärdesobjekt 163 Klippbrant på sydligaste Hälsön	Naturvärdesklass: 3
--	---------------------

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-08-02

**Mittkoordinater:** 6443030/299990

### Tidigare inventeringar:

- Ängs- och hagmarksinventeringen 1989. Klass 2.

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde

**Naturtyp:** Berg och sten

**Biotop:** Klippbrant

### Ingående Natura 2000-naturtyper:

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** En brant 1230 *Havsklippor* längs stranden på sydligaste Hälsön. I branten växer **strandglim (T)**.

### Naturvärdesklass: 3 (påtagligt naturvärde)

**Motivering:** Obetydligt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Obetydlig förekomst av naturvårdsarter
- 2) Innehåller Natura 2000-naturtyp - 1230 *Havsklippor*



Naturvärdesobjekt 164  
Ormholmen

Naturvärdesklass: 2

## Karta 11

**Inventeringsdatum:** 2017-05-15, 2017-08-01

**Mittkoordinater:** 6442828/299508

**Tidigare inventeringar:** -

### Skydd:

- Strandskydd
- Naturvårdsområde
- Natura 2000

**Naturtyper:** Berg och sten/ Havsstrand

**Biotoper:** Hällmarksmosaik, Klippbrant, Gräsmark, Fuktäng, Havsstrandäng.

**Ingående Natura 2000-naturtyper:**

- 1230 *Havsklippor*

**Beskrivning:** En klippig ö som genomskärs av ett par dalgångar i riktning sydväst-nordost. Några av klipporna är brant stupande mot havet och mot den västra dalgången och har klassats som 1230 *Havsklippor*.

Hällmarkerna är mosaikartade med insprängda hedpartier, vilka på grund av avsaknad av bete är igenväxande.

Vi har klassat dessa partier som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till en mosaik av 8230 *Hällmarkstorräng* och 4030 *Torra hedar*.

På södra delen av ön finns ett större sammanhängande rödvensdominerat gräsmarksområde.

Vi har klassat detta som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 6270 *Silikatgräsmarker*.

Ett par igenväxande fuktmarkssänkor har vi klassat som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 6410 *Fuktängar*.

I sydväst skär en vik in och längst in i denna finns en liten stenvall. Denna är dock för liten för att registreras som ett Natura 2000-habitat.

Den västra dalgången mynnar åt norr i en mycket grund vik, som skär långt in i ön. På västra och södra sidan av denna finns en fint utvecklad havsstrandäng, som närmast vattnet är välbetad av gäss.

Vi har klassat den som utvecklingsmark som med återupptaget bete kan utvecklas till 1330 *Salta strandängar*.

På strandängen i N växer mycket rika bestånd av **bohusmarrisp** (§). Här växer också **dvärgarun** (§) och de för naturtypen typiska arterna **strandkrypa** (T), **trift** (T), **ängsskallra** (T), **havsnarv** (T) och **strandnarv** (T).

På Artportalen finns också noteringar från 2001 om **dvärglin** (VU) och **knutört** (VU) från detta område. Vi fann inte dessa arter här vid vårt besök 1 augusti i år, men betingelserna var vid det tillfället dåliga för dem efter en period med långvarig torka. De kan dock säkert fortfarande växa här vid för arterna bättre förhållanden, då ståndortsförhållandena på växtplatsen förefaller oförändrade.

Ett par **strandskator** (T) uppehöll sig också i detta område i maj.

I samtliga 1230-klippor växte **strandglim** (T).

På stenstranden i söder växte **strandråg** (T), **strandkål** (T), **strandbeta** (T) och **strandloka** (T).

I mosaikområdet dominerar ljung i hedpartierna medan **gul fetknopp** (T), **liten fetknopp** (T), **stymorsviol** (T) och **vitknavel** (T) är noterade från hällmarkerna.

Minst två par **ängspiplärka** (NT) hävdade revir på ön vid vårt besök i maj.

## Naturvärdesklass: 2 (högt naturvärde)

**Motivering:** Högt artvärde, påtagligt biotopvärde

- 1) Förekomst av hotade arter – dvärglin (VU) och knutört (VU)
- 2) Förekomst av en annan rödlistad art – revirhävdande ängspiplärka (NT)
- 3) Flera naturvårdsarter förekommer
- 4) Innehåller hotad Natura 2000-naturtyper - 1330 *Salta strandängar*
- 5) Mosaikartad landmiljö
- 6) Mosaikkarakteristik i övergång mellan land- och vattenmiljöer
- 7) En del organismer är anpassade till och beroende av amfibisk miljö
- 8) Negativt: Ön är obetad



Vy mot viken på norra delen av Ormholmen. Man kan ana den lila färgbården av bohusmarrisp runt stränderna

## Källor

---

Följande informationskällor har konsulterats för att inhämta uppgifter om inventeringsområdet, tidigare känd förekomst av naturvårdsarter i detta och de fynd vi gjort under inventeringen:

- Artportalen – Internet
- Artfakta – Internet
- Skogsdataportalen – Internet
- TUVÅ – Internet
- Virtuella herbariet – Internet
- Föreningen Bohusläns Floras databas
- Rödlistade arter i Sverige 2015. Artdatabanken, SLU. 2015.
- Åsander, L. Ängs- och hagmarker i Orust kommun. Naturinventeringar i O-län (1989:5) Länsstyrelsen i O-län. 1989.
- Bengtsson, O. Ädellövskogar i Orust kommun. Miljövårdsrapport 1992:8. Länsstyrelsen, miljövårdsenheten. 1992.



# Bilaga 1 – Matris för naturvärdesbedömning

Värden för bedömningsgrund	Naturvårdsarter	Rödlistade arter	Hotade arter	Artrikedom
Obetydligt artvärde				
Visst artvärde				
Påtagligt artvärde				
Högt artvärde				

Högt artvärde	Mindre sannolikt resultat			Högsta naturvärde Naturvärdesklass 1
			Högt naturvärde Naturvärdesklass 2	
Påtagligt artvärde				
Visst artvärde	Visst naturvärde Naturvärdesklass 4	Påtagligt naturvärde Naturvärdesklass 3		
Obetydligt artvärde	Lågt naturvärde	Visst naturvärde Naturvärdesklass 4		Mindre sannolikt resultat
	Obetydligt biotopvärde	Visst biotopvärde	Påtagligt biotopvärde	Högt biotopvärde

**Bedömningsgrund biotop**

Skala för bedömningsgrund biotop	Biotopkvalitet	Sällsynthet och hot
Obetydligt biotopvärde		
Visst biotopvärde		
Påtagligt biotopvärde		
Högt biotopvärde		



## Bilaga 2: Kartor

Tillhörande: Naturinventering för Stigfjordens naturvårdsområde – delområde Kalvöfjorden och södra Orustkusten

Karta 1: NVO 1-16 (Vasseröd- Valösund)

Karta 2: NVO 17-23 (Valösund- Strand)

Karta 3: NVO 24-29(Strand)

Karta 4: NVO 30-60 (Ängholmsområdet)

Karta 5: NVO 61-74 (Holm- Hagaån)

Karta 6: NVO 75-102 (Hagaån- Hjälmvik)

Karta 7: NVO 103-118 (Hjälmvik- Svanviks kile)

Karta 8: NVO 119-140 (Knösen, Lyngnholmen, Skutholmen, St. Garpen, Kalvön, landskapsobjekt C)

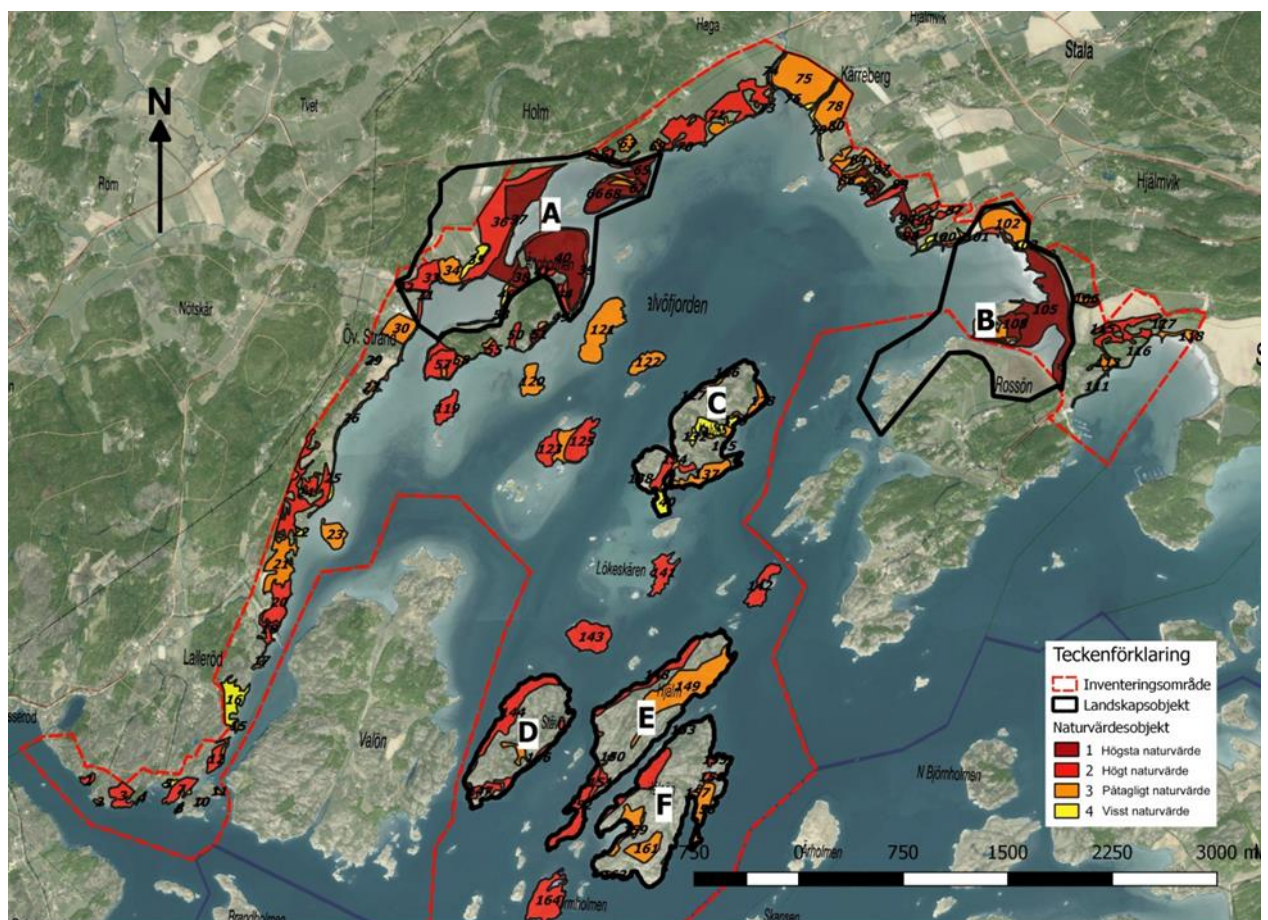
Karta 9: NVO 141-143 (Lökeskären- Hålholmen, Stävö kalv)

Karta 10: NVO 144-152 (Stävö, Hjälms, landskapsobjekt D, E)

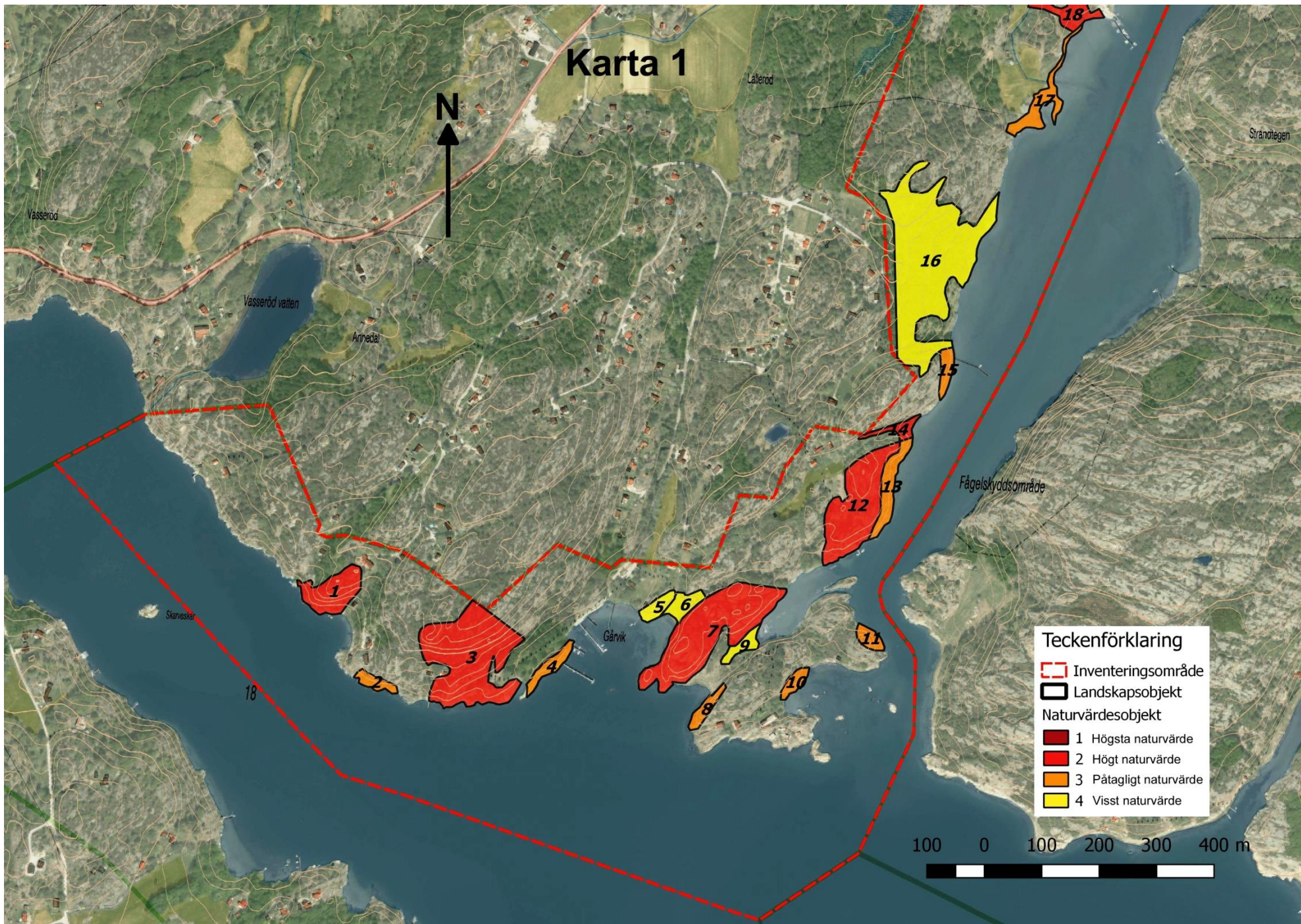
Karta 11: NVO 153-164 (Hälsön, Ormholmen, landskapsobjekt F)

Karta 12: Landskapsobjekt A (Ängholmsområdet)

Karta 13: Landskapsobjekt B (Hjälmvik- Härholmsområdet)



# Karta 1



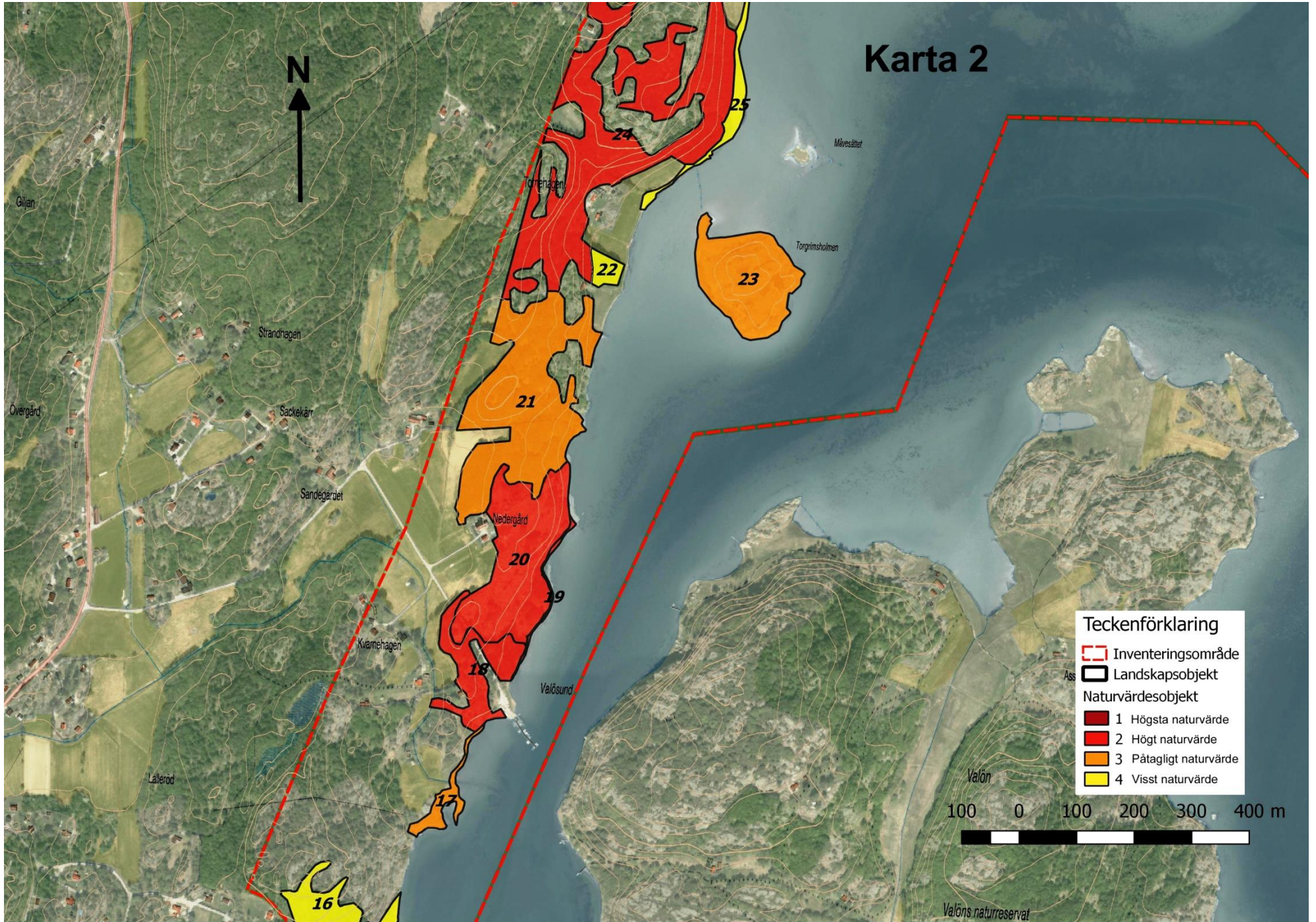
**Teckenförklaring**

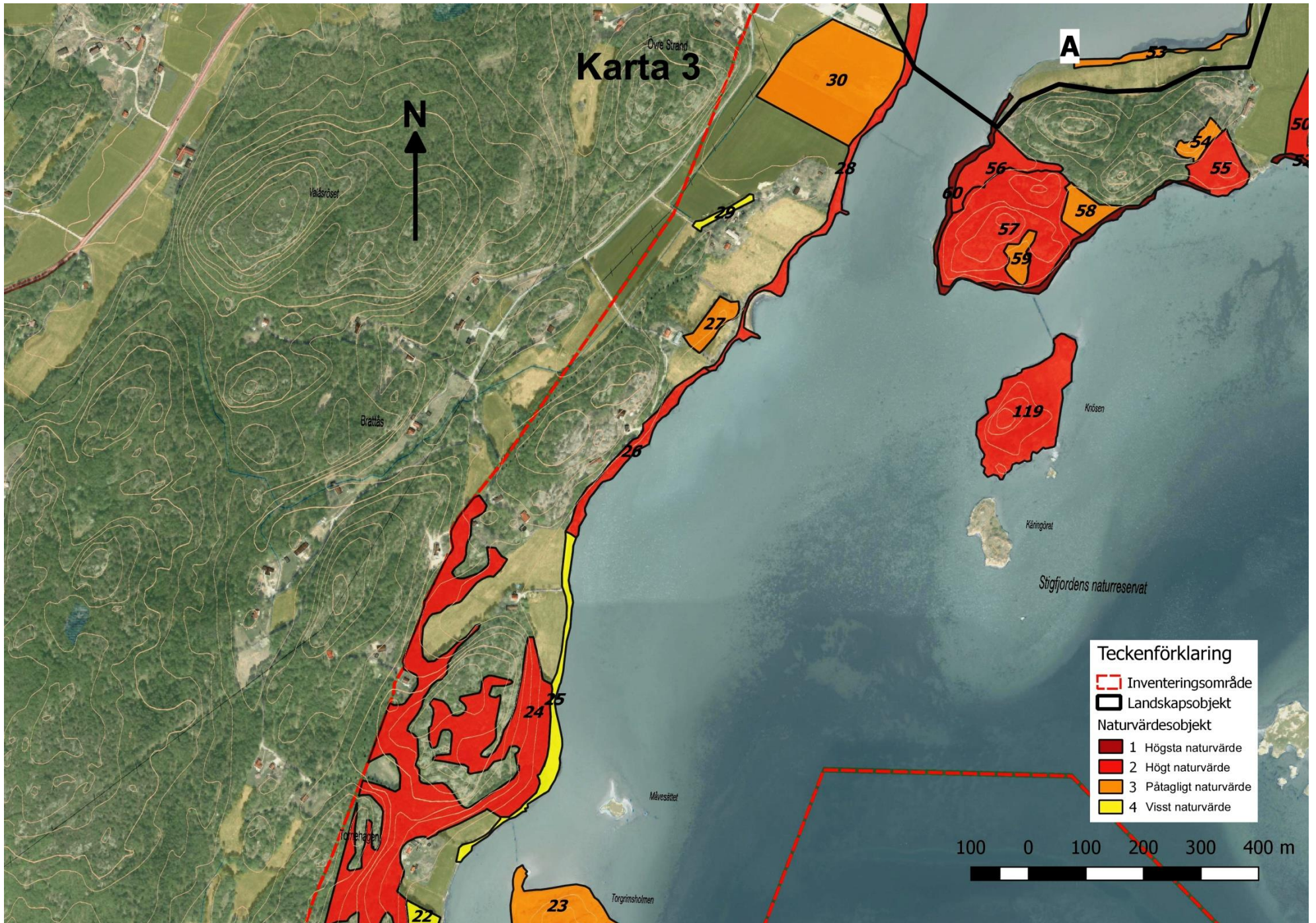
- Inventeringsområde
- Landskapsobjekt
- Naturvärdesobjekt
  - 1 Högsta naturvärde
  - 2 Högt naturvärde
  - 3 Påtagligt naturvärde
  - 4 Visst naturvärde



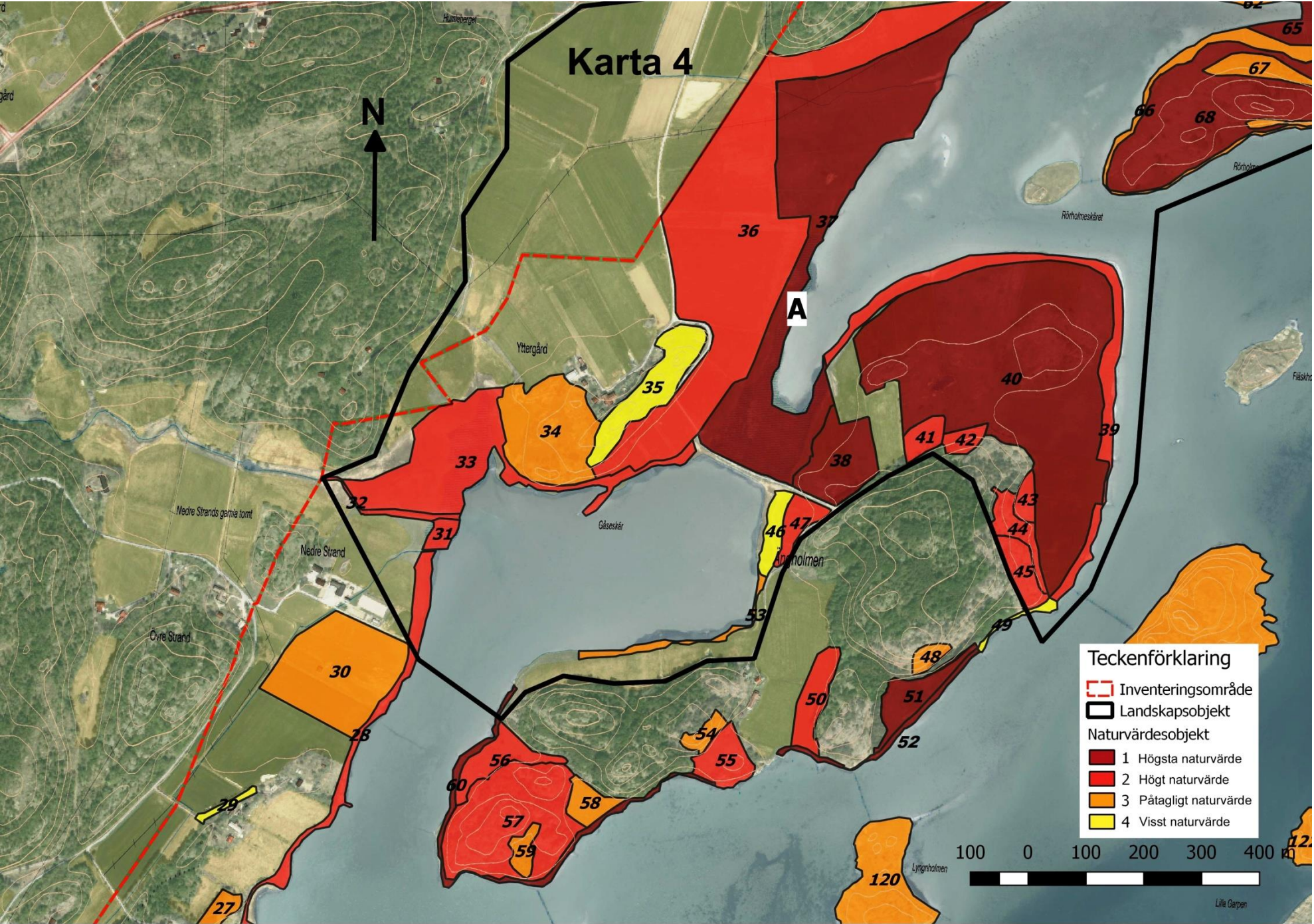


# Karta 2



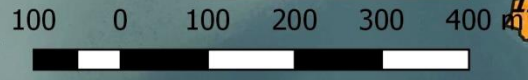


# Karta 4



**Teckenförklaring**

- Inventeringsområde
- Landskapsobjekt
- Naturvärdesobjekt
  - 1 Högsta naturvärde
  - 2 Högt naturvärde
  - 3 Påtagligt naturvärde
  - 4 Visst naturvärde

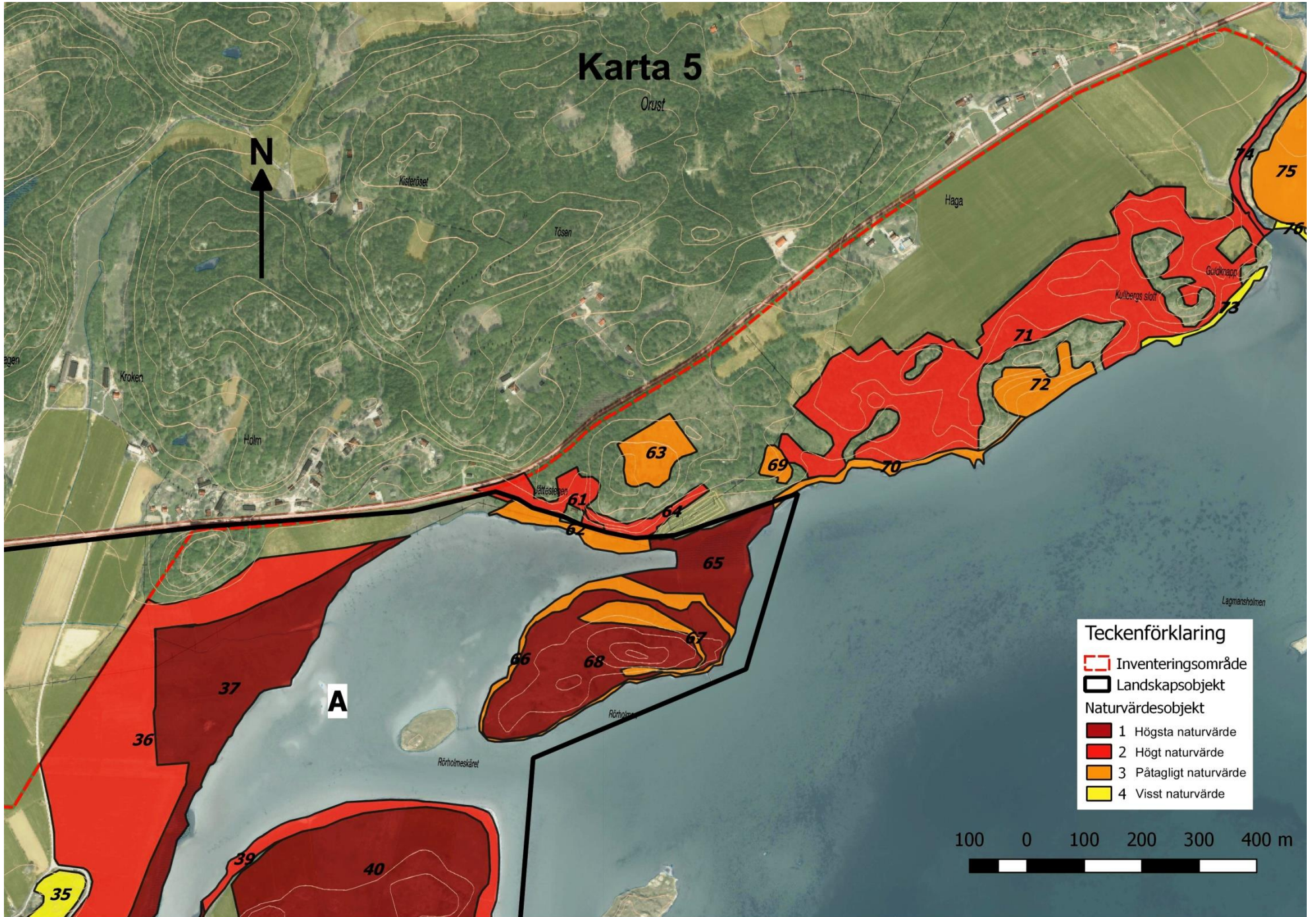


Lilla Carpan

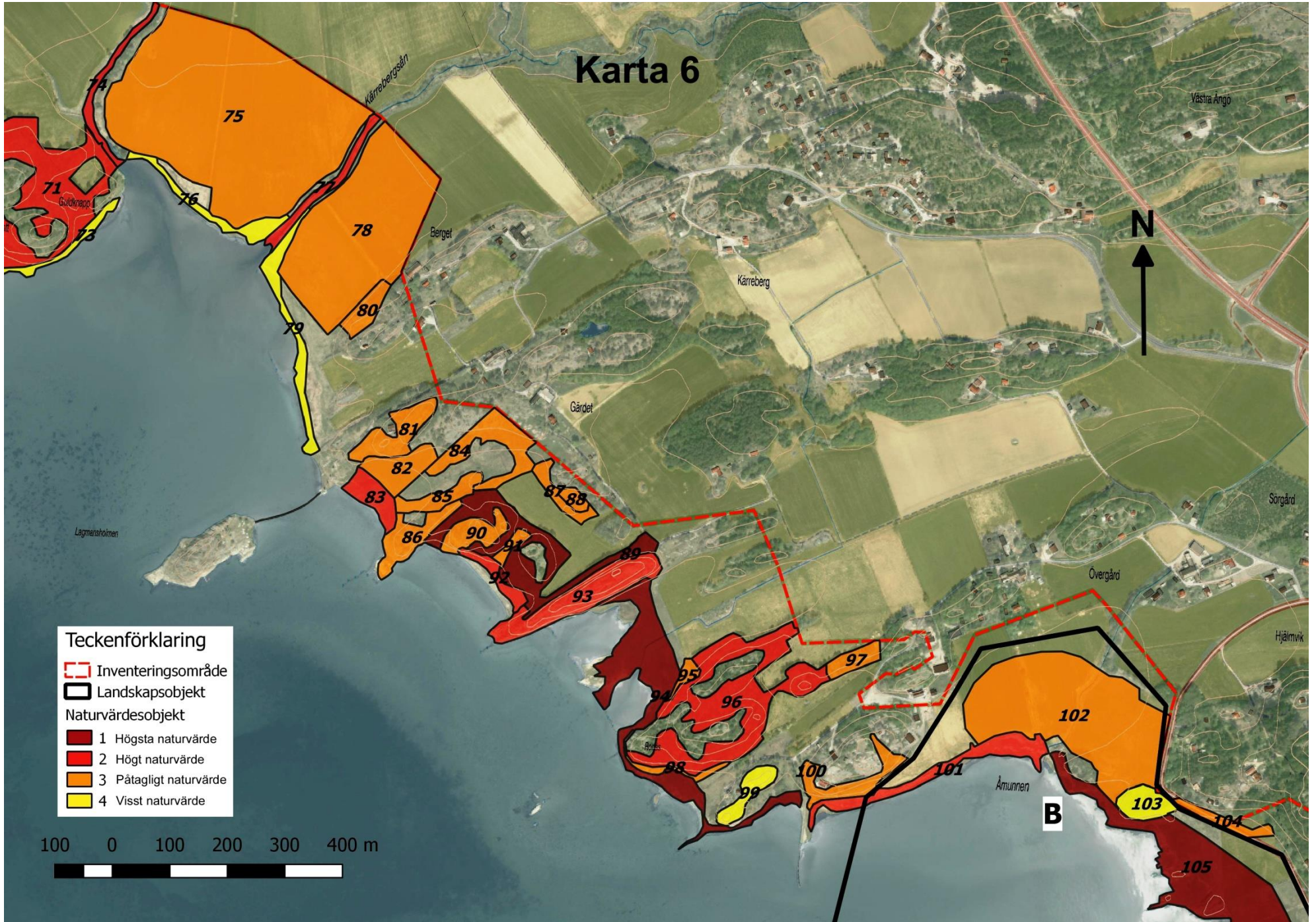
# Karta 5

Orust

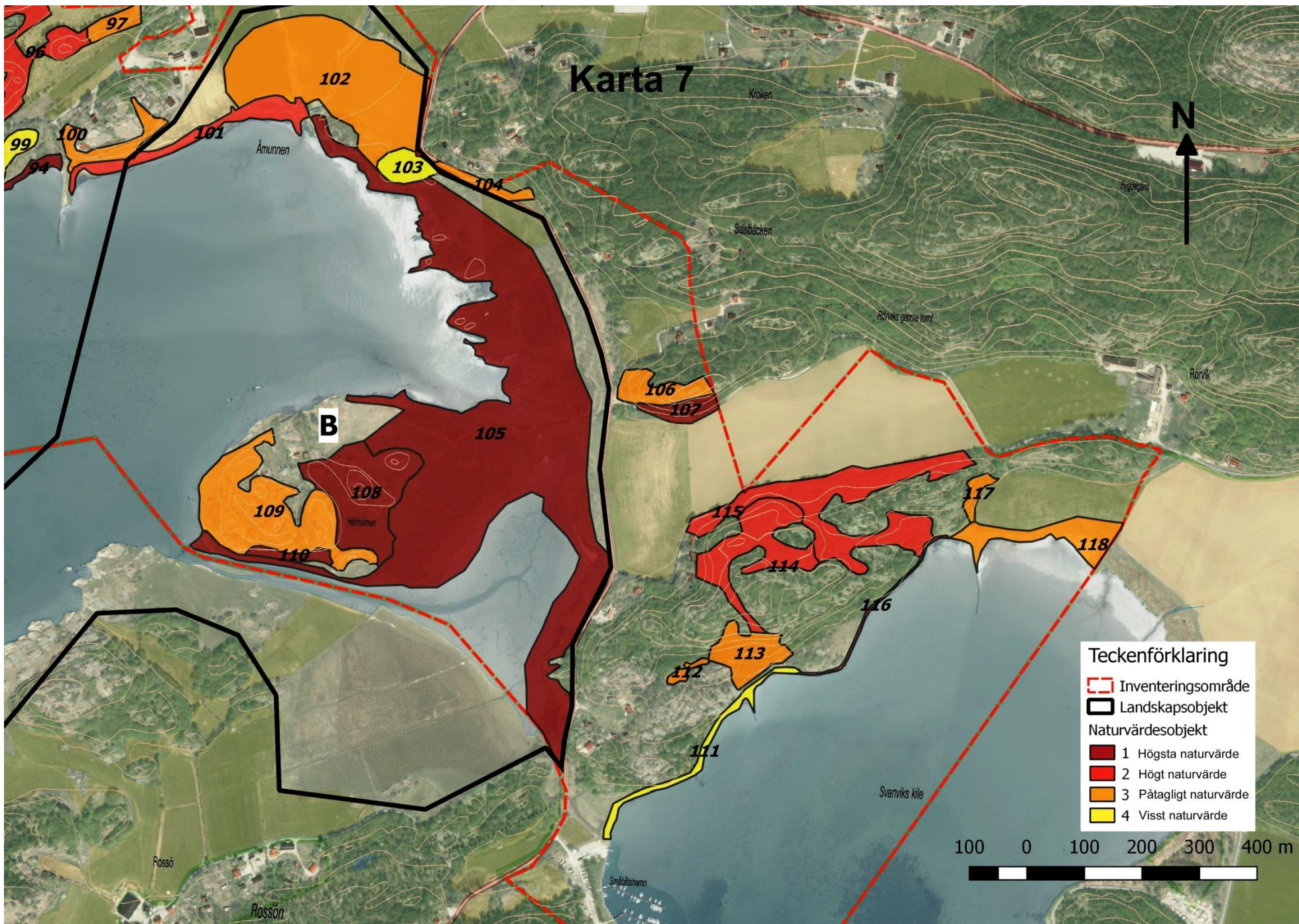
N



# Karta 6

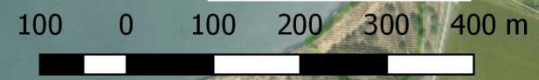


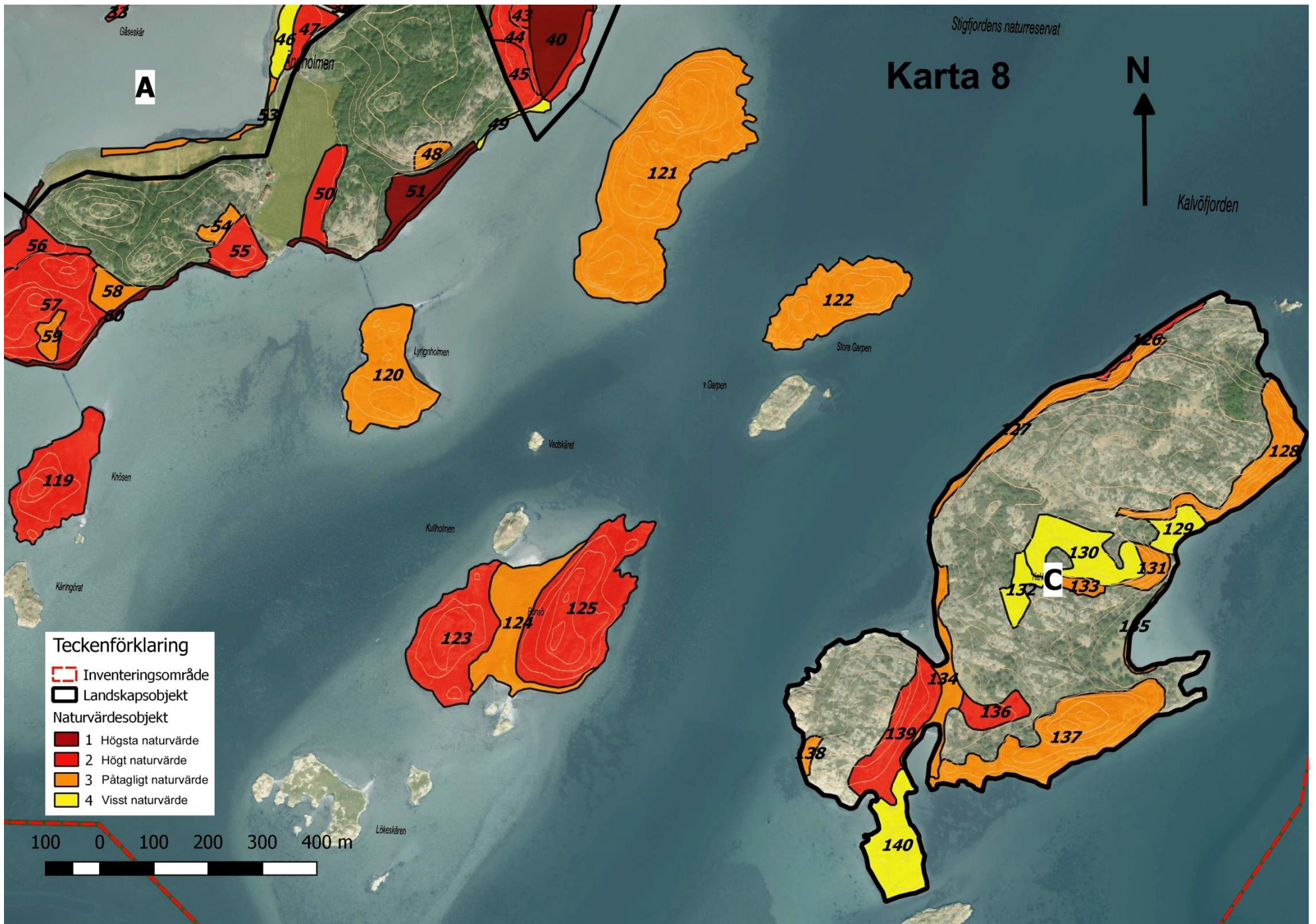
# Karta 7



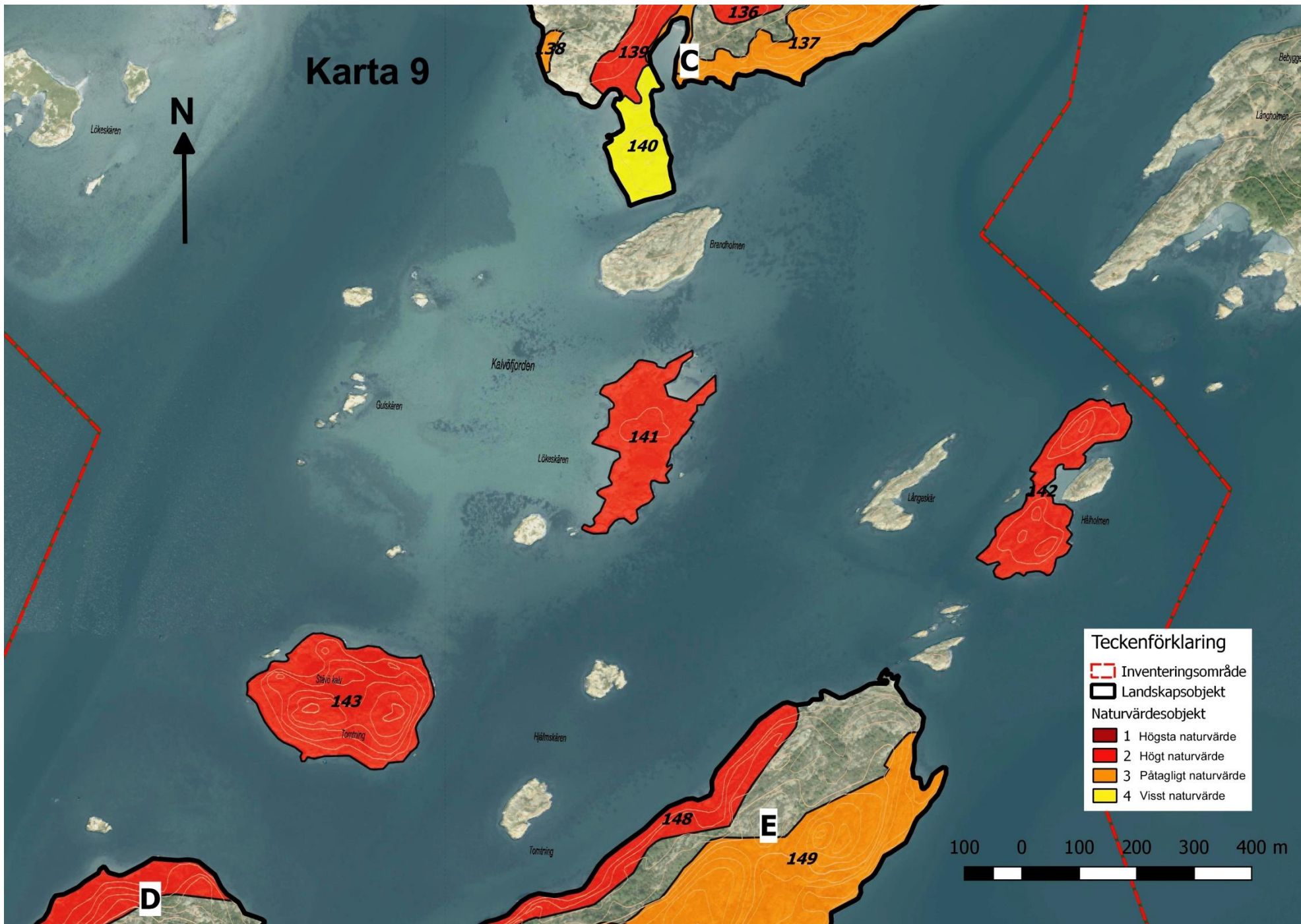
**Teckenförklaring**

- Inventeringsområde
- Landskapsobjekt
- Naturvärdesobjekt
  - 1 Högsta naturvärde
  - 2 Högt naturvärde
  - 3 Påtagligt naturvärde
  - 4 Visst naturvärde



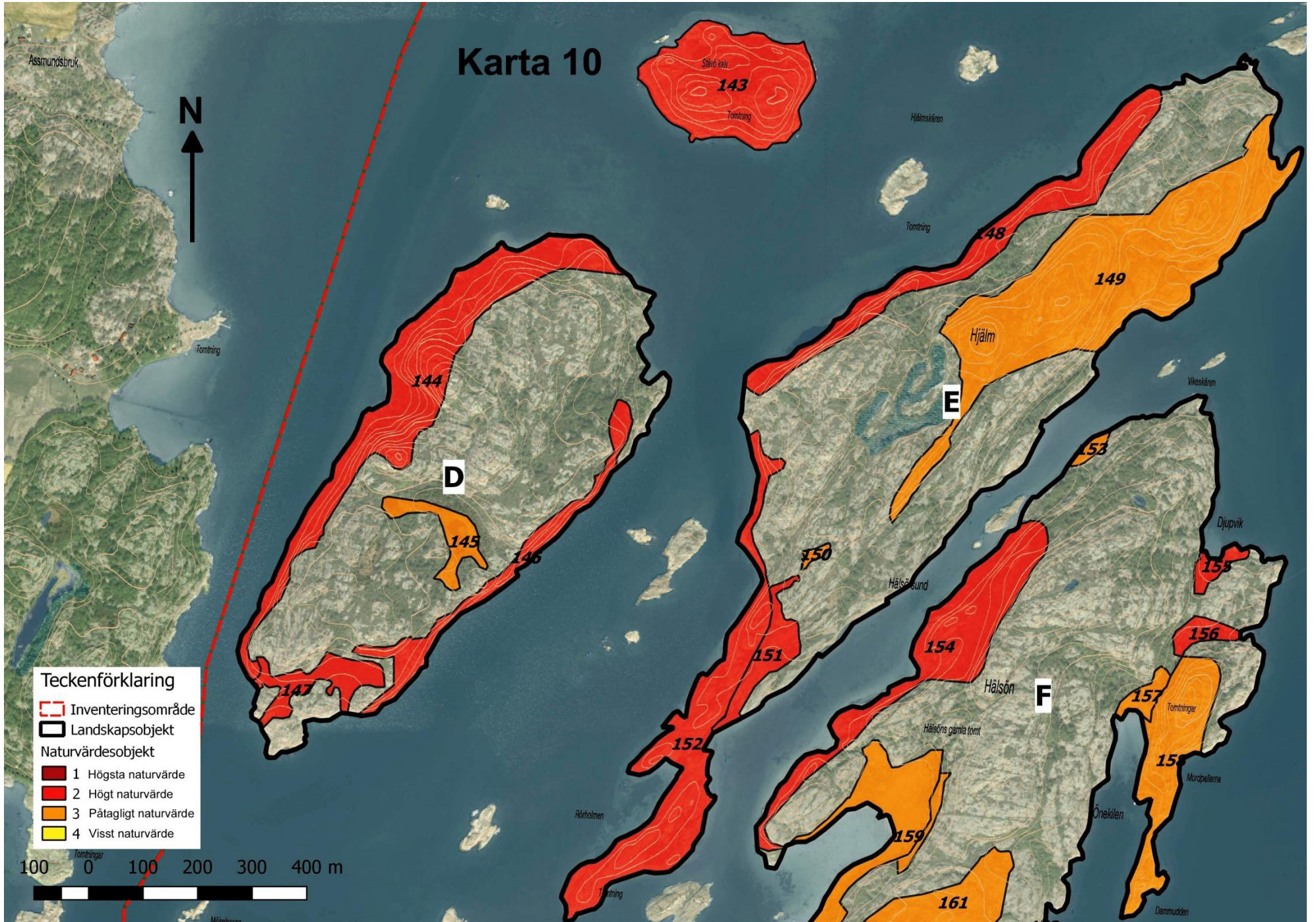


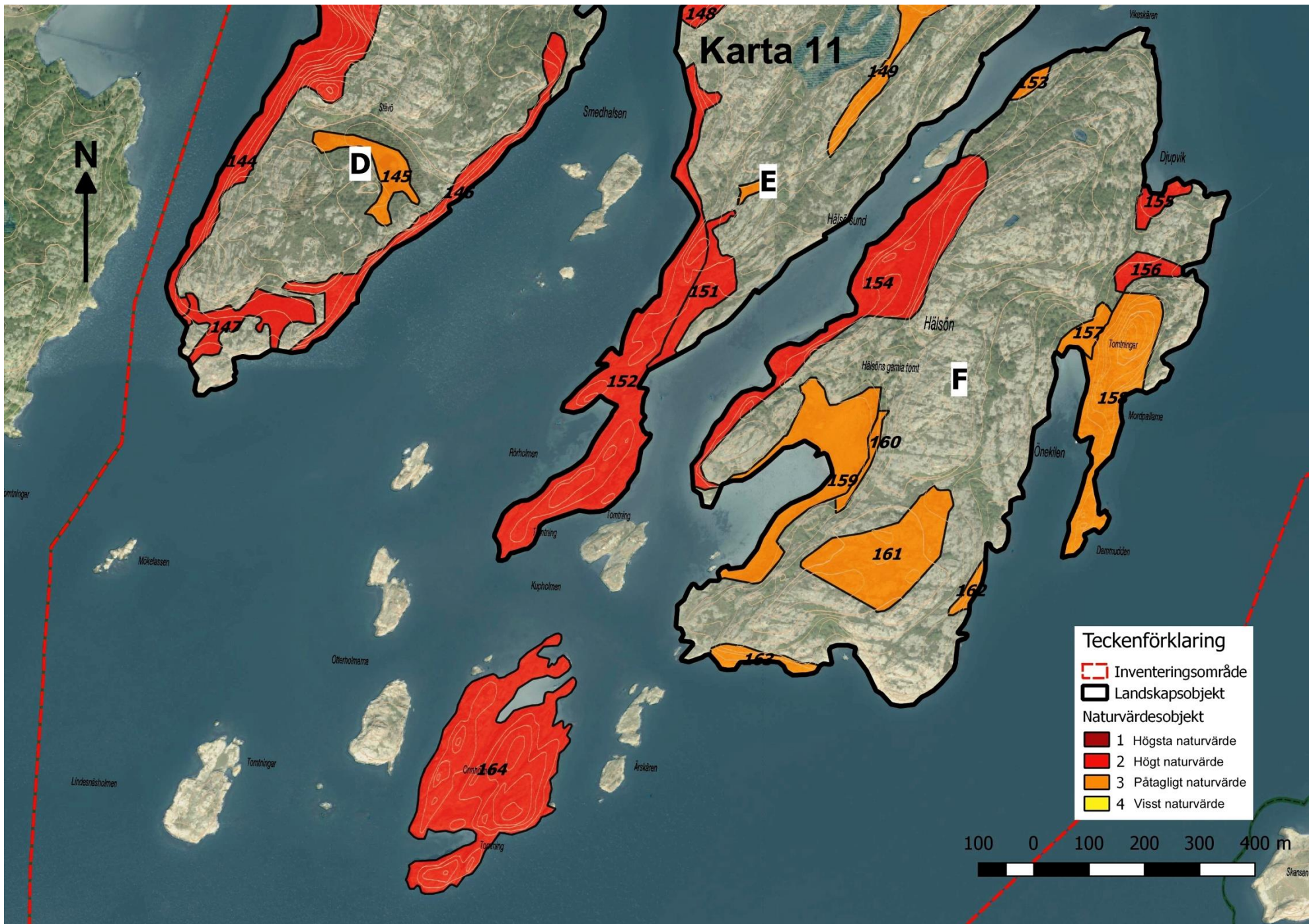
# Karta 9



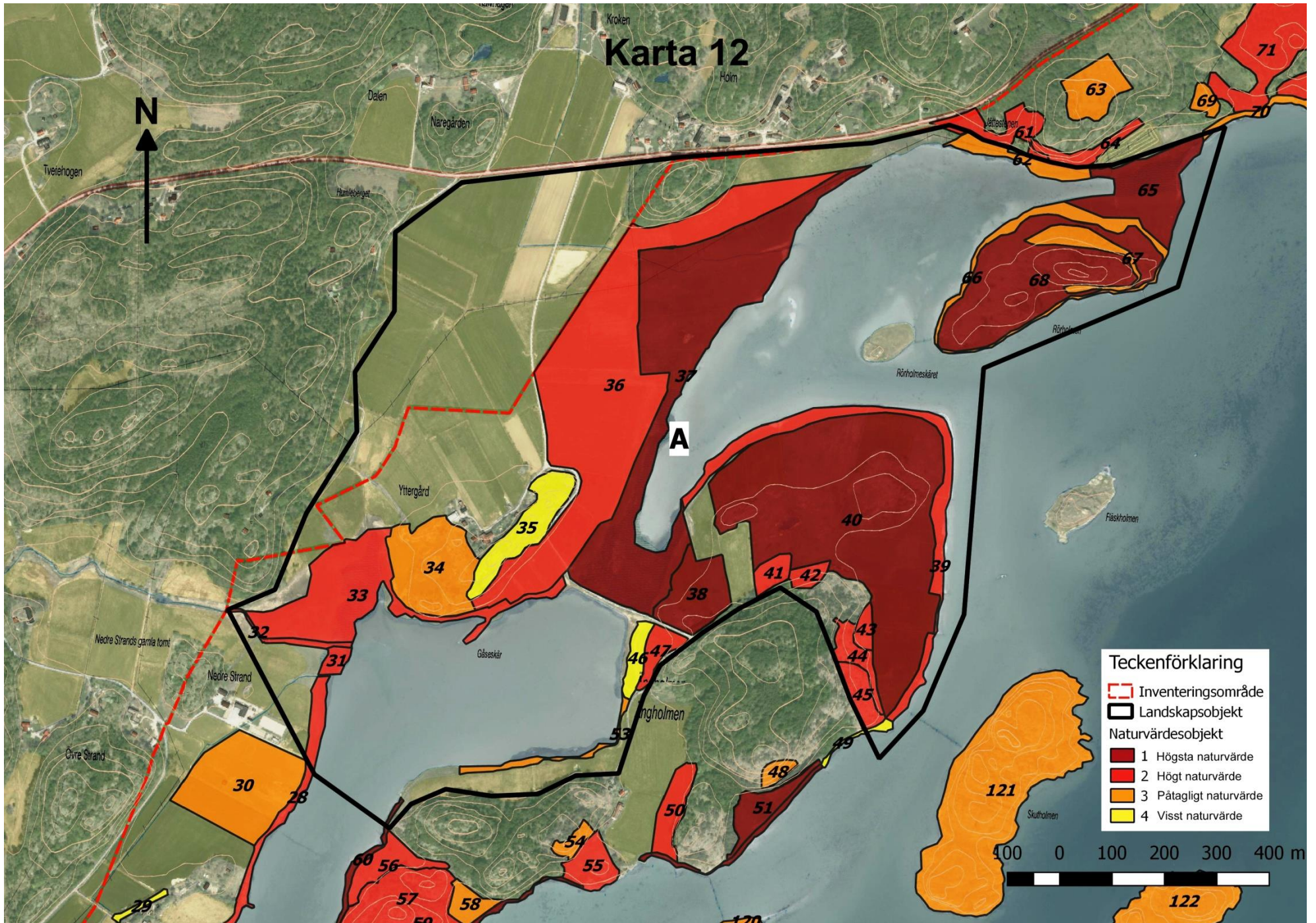


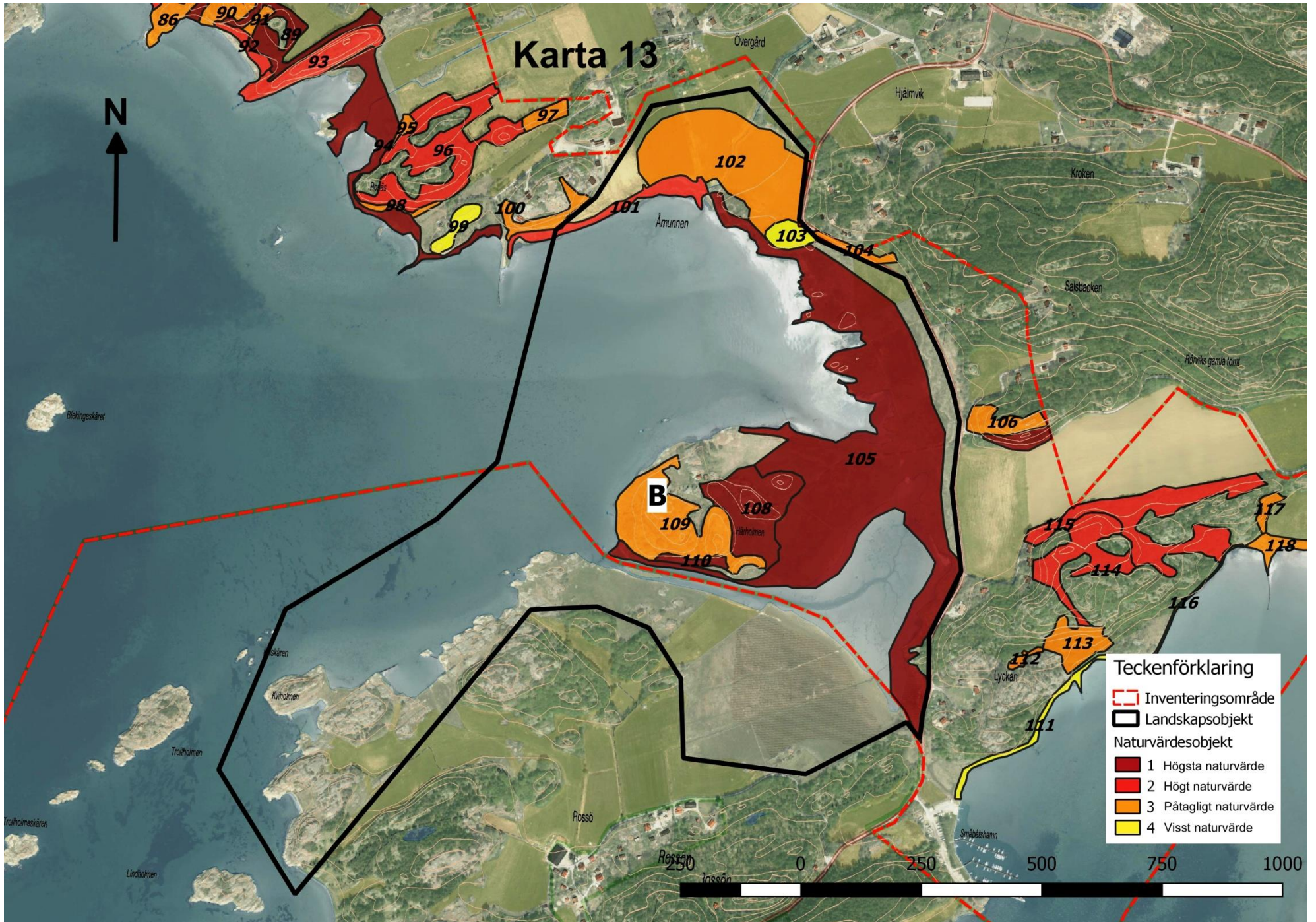
# Karta 10



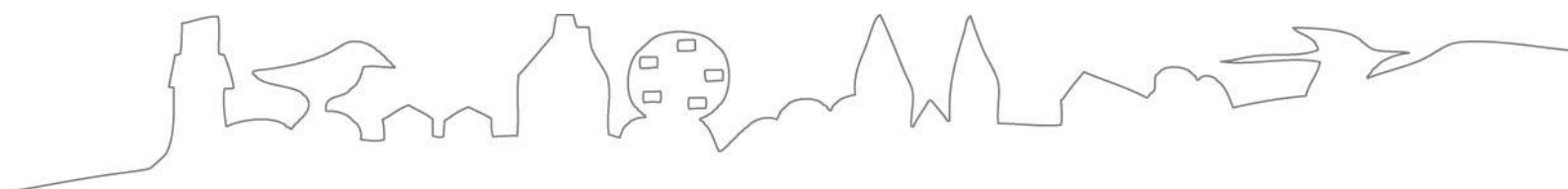


# Karta 12









**LÄNSSTYRELSEN**  
**VÄSTRA GÖTALANDS LÄN**